

ROERDALEN

Aerwinkelsallee 1 Posterholt

RUIMTELIJKE ONDERBOUWING

Rho

—
**ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE**

RO Aerwinkelallee 1

Roerdalen

ruimtelijke onderbouwing

identificatie

projectnummer:
400221.18951.00

opdrachtgever:
drs. M.P. Kegler

planstatus

datum:
16-11-2015

status:
definitief

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Ligging projectgebied	5
1.3	Leeswijzer	6
Hoofdstuk 2	Ontwikkeling	7
2.1	Bestaande situatie	7
2.2	Vigerende regeling	8
2.3	Toekomstige situatie	8
2.4	Conclusie	12
Hoofdstuk 3	Ruimtelijk beleid	13
3.1	Rijksbeleid	13
3.2	Provinciaal beleid	14
3.3	Regionaal beleid	17
3.4	Gemeentelijk beleid	17
3.5	Conclusie	21
Hoofdstuk 4	Omgevingsaspecten	23
4.1	Inleiding	23
4.2	Verkeer en infrastructuur	23
4.3	Geluidhinder	24
4.4	Water	25
4.5	Ecologie	26
4.6	Archeologie en cultuurhistorie	30
4.7	Bodem	32
4.8	Bedrijven en milieuzonering	33
4.9	Besluit milieueffectrapportage	34
4.10	Externe veiligheid	34
4.11	Kabels en leidingen	36
4.12	Luchtkwaliteit	36
4.13	Duurzaamheid	38
Hoofdstuk 5	Uitvoerbaarheid	39
5.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	39
5.2	Economische uitvoerbaarheid	39
5.3	Vertaling in het veegplan	39
Bijlage		41
Bijlage 1	Erfbeplantingsplan	43
Bijlage 2	Onderzoek herbestemming	45

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Landgoed Kasteel Aerwinkel wordt, naast de woonfunctie, reeds voor verschillende recreatieve activiteiten zoals evenementen, rondleidingen, concerten en trouwerijen gebruikt. Om voldoende inkomsten te genereren voor het beheer en onderhoud van het landgoed worden de activiteiten uitgebreid. De nieuwe en deels ook de bestaande activiteiten dienen planologisch geregeld te worden. Op basis van deze ruimtelijke onderbouwing wordt het project meegenomen in de eerste herziening van het bestemmingsplan Buitengebied Roerdalen.

Figuur 1.1 Kasteel Aerwinkel

1.2 Ligging projectgebied

Het projectgebied ligt aan de Aerwinkelallee 1 in Posterholt. Het projectgebied ligt ten zuiden van Reutje en ten zuidwesten van Posterholt. De gronden zijn kadastraal bekend Posterholt, sectie G 431, Sint Odilienberg, sectie C 2141, 2487, 4288, 4289, 4286.

Figuur 1.2 Ligging projectgebied

1.3 Leeswijzer

Deze ruimtelijke onderbouwing is als volgt opgebouwd: in hoofdstuk 2 is de projectbeschrijving opgenomen. Het relevante beleid komt in hoofdstuk 3 aan de orde. In hoofdstuk 4 wordt het project getoetst op relevante milieu- en overige omgevingsaspecten. Hoofdstuk 5 bevat de maatschappelijke en economische uitvoerbaarheid en beschrijft hoe deze ruimtelijke onderbouwing vertaald moet worden in het veegplan.

Hoofdstuk 2 Ontwikkeling

2.1 Bestaande situatie

Het Landgoed Kasteel Aerwinkel is een complex bestaande uit een kasteel, een historische parkaanleg, enkele monumentale historische gebouwen (o.a. een Tiendschuur, een voormalig koetshuis en een badhuis) en enkele recentere opstallen, onder andere een moderne goed geïsoleerde kapel en houten bijgebouwen. Deze laatste opstallen zijn aangebracht door de zusters in de tijd dat zij op Aerwinkel woonden en deze nodig hadden voor hun conferentie-oord.

Zoals in paragraaf 1.1 al is aangegeven vinden in de huidige situatie diverse activiteiten plaats op het landgoed Kasteel Aerwinkel. Arrangementen en aanbod van concerten en exposities zijn ontwikkeld in overleg en samenspraak met andere partijen, actief op cultureel gebied. De arrangementen voor rondleidingen in huis en tuin zijn ontwikkeld met en worden aangeboden samen met Cuypershuis, het Museum van de Vrouw, de EGHN tuin gemeente Wassenberg, Landal landgoed Aerwinkel en de in 2010 opgerichte Stichting Cultureel Aerwinkel.

In het kasteel vinden de volgende activiteiten plaats:

- huwelijksvoltrekkingen
- concerten van de stichting Cultureel Aerwinkel (huiskamermuziek, akoestisch)
- feestjes tot 80 personen
- rondleidingen tot 20 personen
- 1 Bed & Breakfastkamer
- woning

De voormalig bewoonde (1996 tot 2010) kapel wordt op aanvraag gebruikt voor:

- concerten voor maximaal 100 personen
- vergaderingen voor maximaal 30 personen
- lesruimte van CITAVERDE hoveniersopleiding
- expositieruimte

De Tiendschuur wordt gebruikt als schuur en expositieruimte. Deze Tiendschuur is recent zwaar gerestaureerd met behulp van provinciale en gemeentelijke subsidie, omdat deze dreigde verloren te gaan. Het terras bij de Tiendschuur wordt gebruikt als boerderijterras van 11.00 tot 18.00u en als theetuin.

De tuin van het kasteel wordt gebruikt voor:

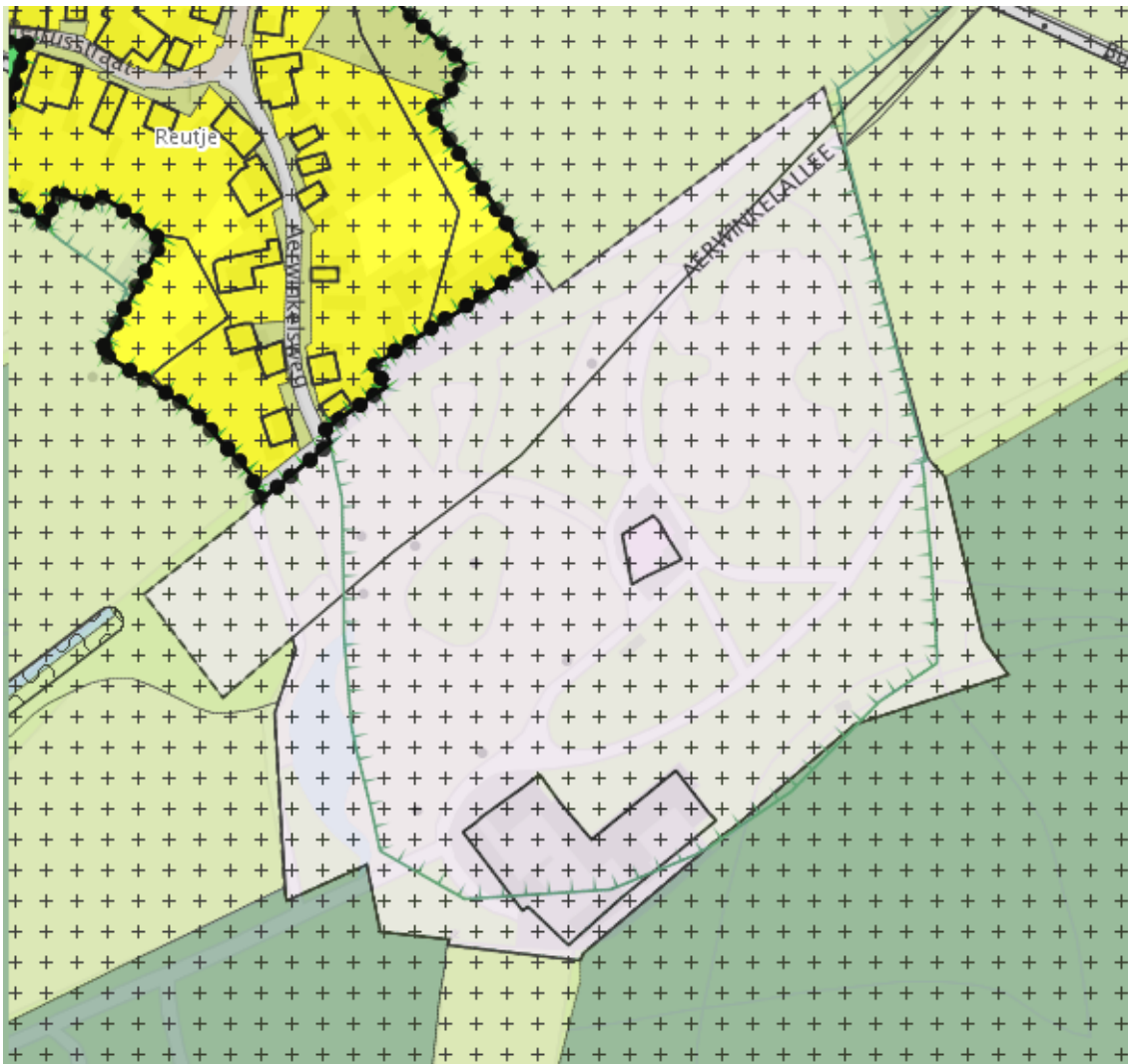
- botanische rondleidingen
- voor publiek toegankelijke open evenementen, zoals Lentefair, KunstRoert, Kastelendag, het Cuypersweekend en Kamermuziekfestival.

De houten bijgebouwen worden gebruikt voor opslag en garage.

De woning in de boerderij is onderverdeeld in 3 appartementen.

2.2 Vigerende regeling

Ter plaatse geldt het bestemmingsplan "Buitengebied Roerdalen". Het ID nummer is NL.IMRO.1669.BPBUITENGEBIED2012-VG02. De gronden in het projectgebied hebben de bestemming 'kastelen en landgoederen' (artikel 16 bestemmingsplan Buitengebied Roerdalen). De gronden zijn bestemd voor behoud en herstel van het kasteel en/of landgoed, van de natuurwaarden, de visueel-landschappelijke waarden, de cultuurhistorische waarden en recreatief gebruik ondergeschikt aan de hoofdfunctie met de daarbij behorende voorzieningen zoals erven, tuinen, speelvoorzieningen, parkeervoorzieningen, recreatieve paden, evenementen (met een maximale duur van 7 dagen) en nevenfuncties zoals opgenomen in tabel 16.1 van het bestemmingsplan (ondergeschikte horeca en detailhandel, trouwlocatie, bed and breakfast, educatie en cultuur, kantoor). De gronden zijn mede bestemd voor 'Waarde - Archeologie - 5' en 'Waarde - Cultuurhistorie'.

Figuur 2.1 Uitsnede vigerend bestemmingsplan (bron: ruimtelijkeplannen.nl)

2.3 Toekomstige situatie

Gewenste situatie

Landgoed Kasteel Aerwinkel wil de activiteiten uitbreiden en de bestemming aanpassen aan de huidige en toekomstige activiteiten. Deze activiteiten hebben als doel het behoud en het exploitabel houden van het complex historische buitenplaats en dus de monumentale gebouwen en de tuin.

In het **kasteel** worden de huidige activiteiten voortgezet. Het aantal Bed & Breakfastkamers wordt mogelijk met 5 uitgebreid tot 6 in totaal. In de toekomst worden mogelijk een restaurant en hotel ontwikkeld. De woning komt dan te vervallen.

Als er een nieuwe huurder wordt gevonden, wordt de **kapel** weer ingebruik genomen als woning, anders wordt het gebouw ingezet als multifunctionele ruimte, zoals nu ook het geval is.

In de **Tiendschuur** wordt een horecagelegenheid met 50 zitplaatsen gerealiseerd. Er worden maximaal 12 keer per jaar feestjes tot 120 personen (bijv. huwelijken) gefaciliteerd. Ook worden hier akoestische concerten gehouden en blijft de functie als expositieruimte bestaan.

Het **terras bij de Tiendschuur** wordt voor de horeca gebruikt. De openingstijden zijn in de toekomst van 9.00 u tot 20.00 u.

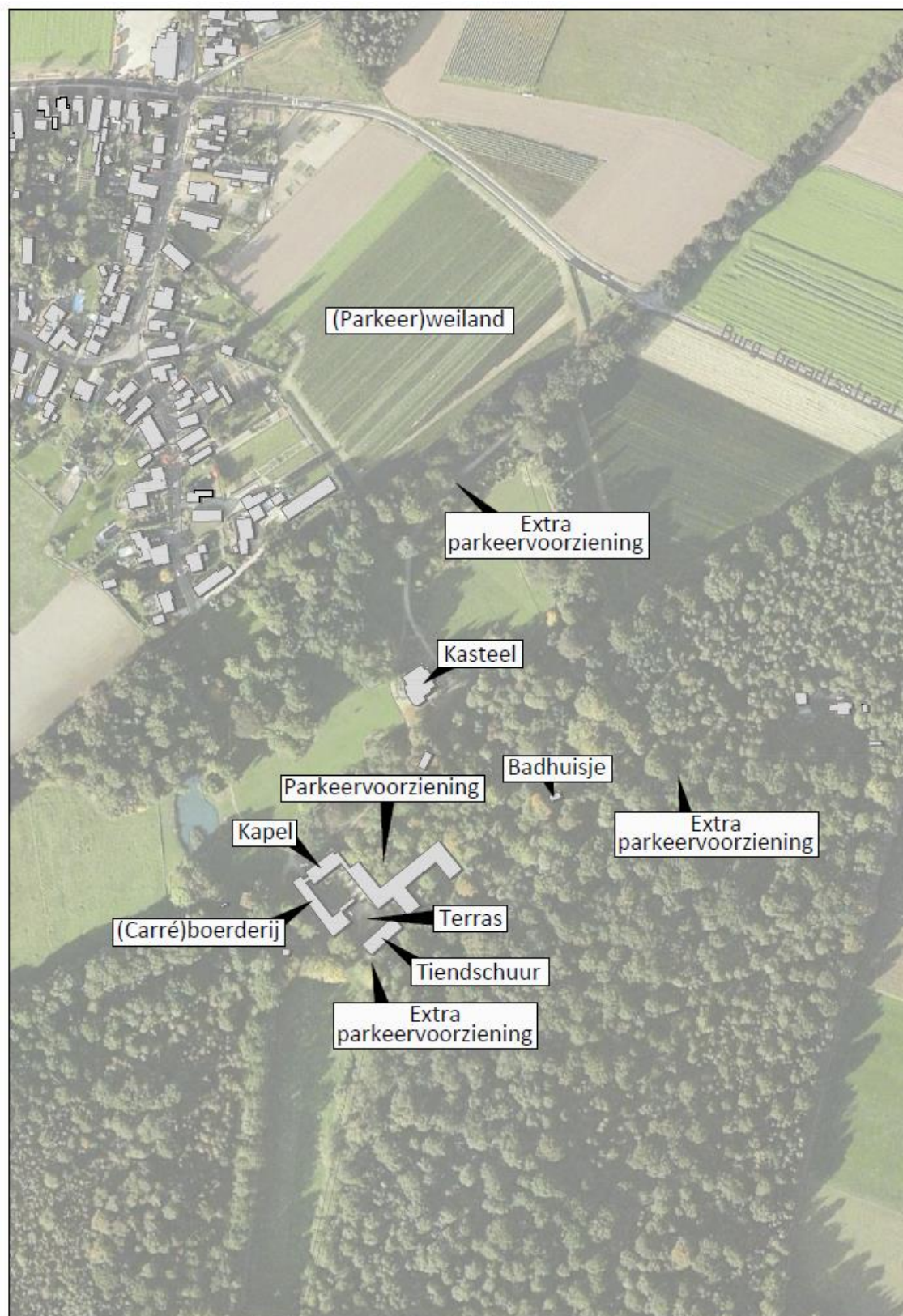
De bestaande botanische rondleidingen en evenementen in de **tuin** worden voortgezet.

De 3 appartementen in de **boerderij** worden als vakantieverblijf, Bed & Breakfast ingezet.

In, of op de plaats van de **houten bijgebouwen** wordt in de toekomst mogelijk een (zorg)hotel gerealiseerd.

Noodzaak

Voor de instandhouding van het culturele erfgoed van Landgoed Kasteel Aerwinkel is het van belang nieuwe economische dragers te ontwikkelen. De toekomstige activiteiten zijn relatief kleinschalig van karakter en passen bij het landgoed en het landleven. De beoogde activiteiten zijn beperkt in tijd en plaats. De nieuwe activiteiten zullen elkaar onderling aanvullen en versterken en de toegankelijkheid van het landgoed ook in figuurlijke zin vergroten.

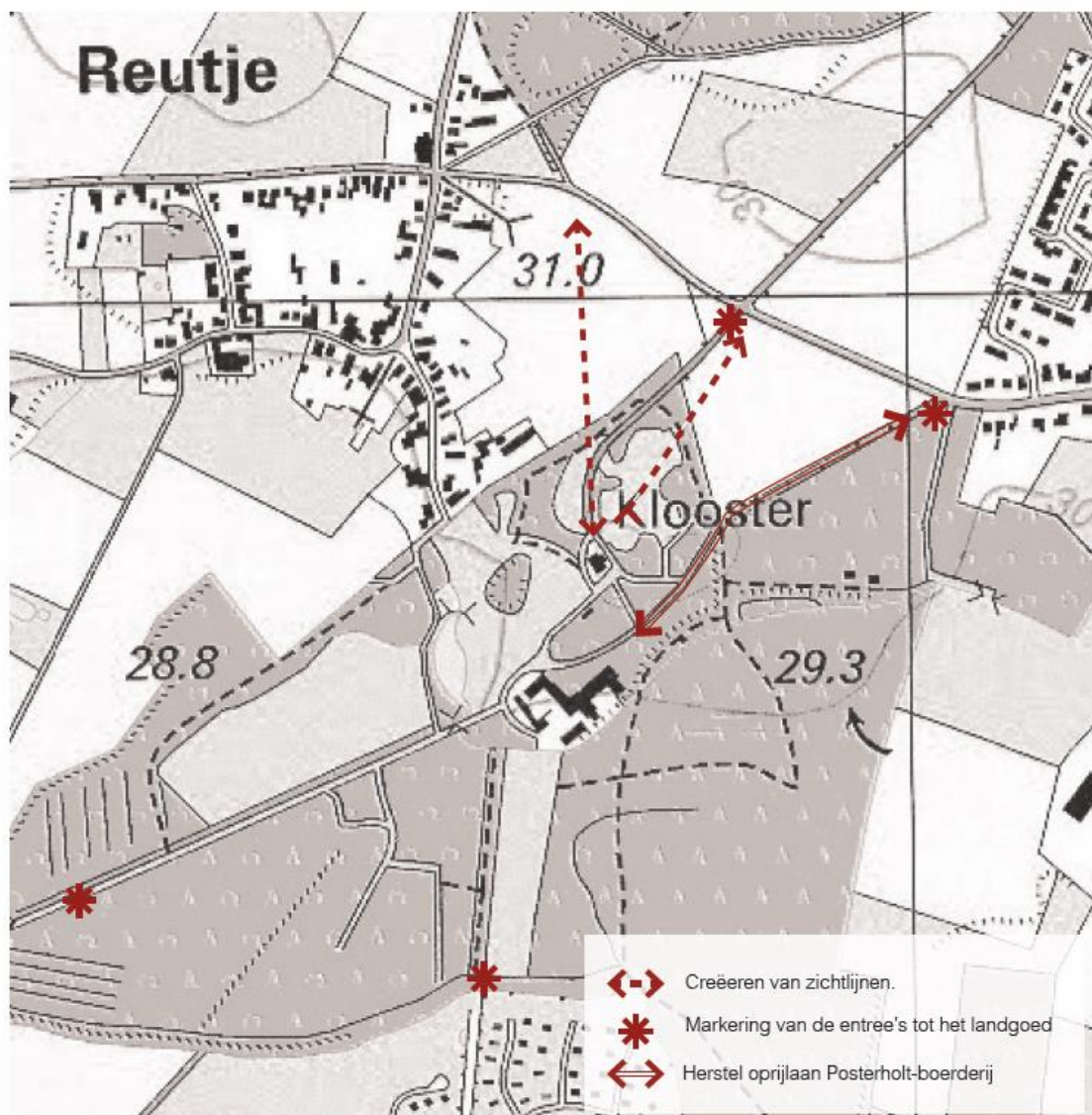
Figuur 2.2 Locaties Landgoed Kasteel Aerwinkel

Landschappelijke inpassing

Voor de voorgenomen ontwikkeling is in principe een landschappelijke inpassing vereist (zie paragraaf 3.4). Voor het landgoed is daarom een landschappelijke onderbouwing opgesteld (bijlage 1).

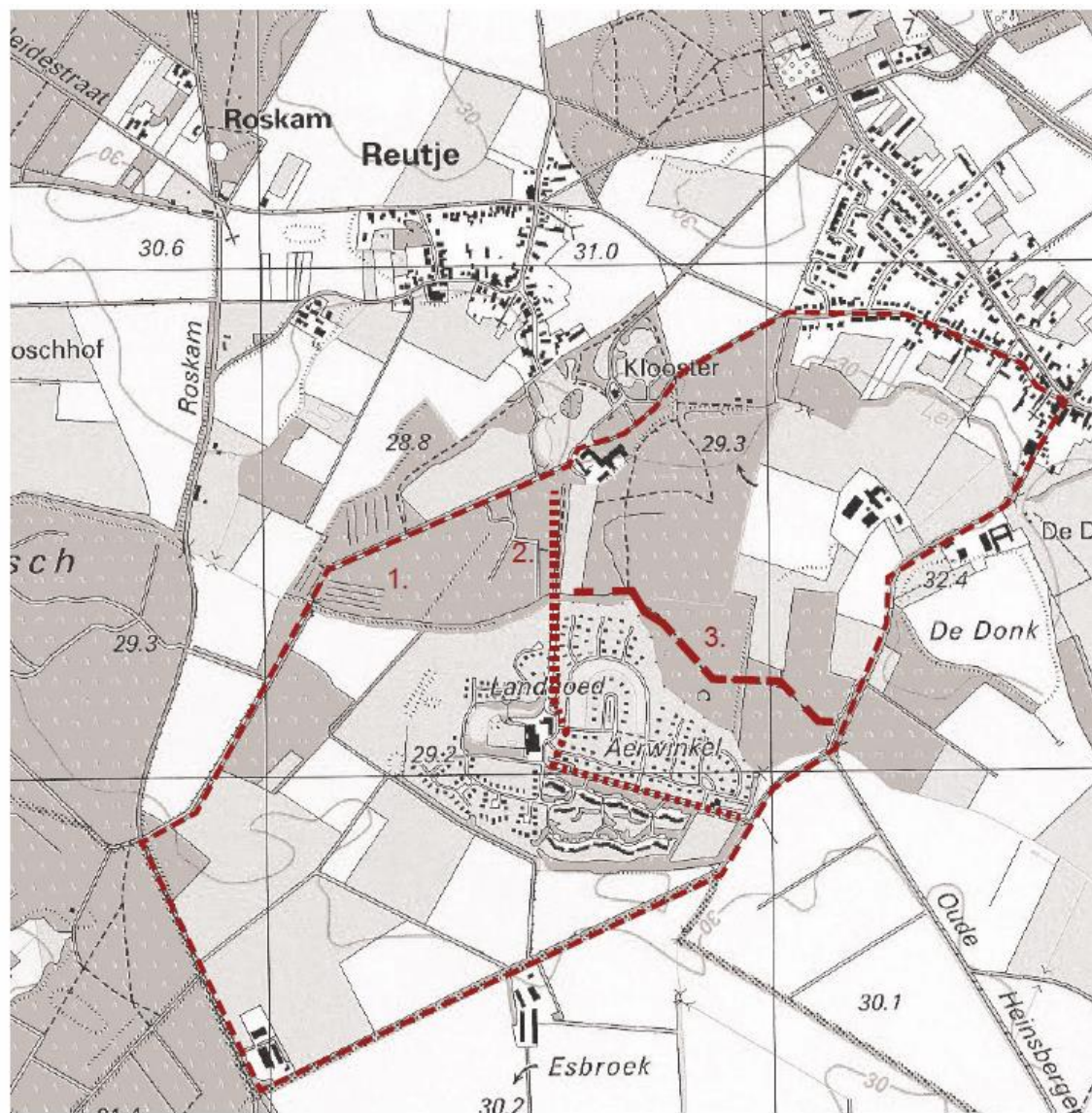
Uit de onderbouwing blijkt dat het landgoed een samenhangend geheel vormt en zich in een goed onderhouden staat bevindt. Het landschapspark met bijbehorend groen en slingerende paden verbindt het ensemble van gebouwen. De verschillende rijksmonumenten die hier aanwezig zijn hebben een historische connectie. De zichtassen op het landgoed zelf zijn nog intact en zorgen eveneens voor eenheid binnen het landgoed. Het enige cruciale onderdeel van de buitenplaats dat echt niet in goede staat is, is de oorspronkelijke moestuin, daar ligt nu een speelplaats. Restanten van de oude moestuin zijn de oude leifruitmuur en de recent vernielde Oranjerie, beide aangemerkt als rijksmonument. Tevens is hierdoor de aansluiting van de kern het Reutje op het landgoed niet goed vormgegeven.

Het landgoed is dus landschappelijke ingepast, maar verbeteringen zijn echter zeker mogelijk voor een sterkere beleving van een landgoed van een dergelijke allure. In de onderbouwing worden voorstellen gedaan voor het vergroten van de zichtbaarheid van het landgoed en voor recreatieve routes. Dit is weergegeven op de volgende figuren.

Historische kaart ca. 1900

Figuur 2.3 Verbinding van het landgoed met de omgeving; zichtbaarheid

Historische kaart ca. 1900

Figuur 2.4 Verbinding van het landgoed met de omgeving; recreatieve verbindingen

2.4 Conclusie

De voorgenoemde activiteiten zijn niet meer ondergeschikt aan de hoofdfunctie zoals het huidige bestemmingsplan voorschrijft. De gewenste activiteiten kunnen ook niet meer worden aangemerkt als nevenactiviteiten. Voor de ontwikkeling dient een maatwerkbestemming opgenomen te worden.

Hoofdstuk 3 Ruimtelijk beleid

3.1 Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De 'Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte' is op 13 maart 2012 door de minister van Infrastructuur en Milieu vastgesteld. De SVIR vervangt de Nota Ruimte, de Structuurvisie Randstad 2040, de Nota Mobiliteit, de MobiliteitsAanpak en de Structuurvisie voor de Snelwegomgeving. Tevens vervangt het de ruimtelijke doelen en uitspraken in de volgende documenten: PKB Tweede structuurschema Militaire terreinen, de Agenda landschap, de Agenda Vitaal Platteland en Pieken in de Delta. De structuurvisie geeft een totaalbeeld van het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en is de 'kapstok' voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties.

In de structuurvisie formuleert het Rijk drie hoofddoelen om Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig te houden voor de middellange termijn (2028):

- het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Nederland;
- het verbeteren, in stand houden en ruimtelijk zeker stellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;
- het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (2011)

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is op 30 december 2011 (grotendeels) in werking getreden en omvat alle ruimtelijke rijksbelangen die juridisch doorwerken op het niveau van bestemmingsplannen. Het gaat om kaders voor onder meer het bundelen van verstedelijking, de bufferzones, nationale landschappen, de Ecologische Hoofdstructuur, de kust, grote rivieren, militaire terreinen, mainportontwikkeling van Rotterdam en de Waddenzee. Met het Barro maakt het Rijk proactief duidelijk waar provinciale verordeningen en gemeentelijke bestemmingsplannen aan moeten voldoen. Uit de regels en kaarten behorende bij het Barro kan worden afgeleid welke aspecten relevant zijn voor het ruimtelijke besluit.

Ladder duurzame verstedelijking

Bij een nieuwe stedelijke ontwikkeling is duurzame verstedelijking het uitgangspunt. Hiertoe wordt de Ladder voor duurzame verstedelijking gevolgd die is vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening (artikel 3.1.6. lid 2 Bro). De ladder bestaat uit de volgende drie treden:

Trede 1

Er wordt beschreven dat de voorgenomen stedelijke ontwikkeling voorziet in een actuele regionale behoefte.

Trede 2

Indien uit de beschrijving, zoals bedoeld in trede 1, blijkt dat sprake is van een actuele regionale behoefte, wordt beschreven in hoeverre in die behoefte binnen het bestaand stedelijk gebied van de betreffende regio kan worden voorzien door benutting van beschikbare gronden door herstructurering,

transformatie of anderszins.

Trede 3

Indien uit de beschrijving, zoals bedoeld in trede 2, blijkt dat de stedelijke ontwikkeling niet binnen het bestaand stedelijk gebied van de betreffende regio kan plaatsvinden, wordt beschreven in hoeverre wordt voorzien in die behoefte op locaties die, gebruikmakend van verschillende middelen van vervoer, passend ontsloten zijn of als zodanig worden ontwikkeld.

Toetsing

De ontwikkeling voorziet in de verruiming van de gebruiksmogelijkheden binnen de bestemming 'kastelen en landgoederen'. Voor de instandhouding van het culturele erfgoed van Landgoed Kasteel Aerwinkel is het van belang nieuwe economische dragers te ontwikkelen. De toekomstige activiteiten zijn kleinschalig van karakter en passen bij het landgoed en het landleven. De beoogde activiteiten zijn beperkt in tijd en plaats. Ondanks de verruiming zal er geen beslag op de ruimte plaatsvinden en gezien de geringe omvang van de ontwikkeling is er geen sprake van stedelijke ontwikkeling. Hierbij wordt verwezen naar uitspraken van de Afdeling van 18 februari 2015 in zaak nr. 201311211/1/R3 en van 10 december 2014 in zaak nr. 201310814/1/R1. Toetsing aan de Ladder voor duurzame verstedelijking is dan ook niet noodzakelijk.

Nationaal Waterplan 2009-2015

Het Nationaal Waterplan (Ministeries van V&W, VROM en LNV, 2009) is de opvolger van de Vierde Nota Waterhuishouding uit 1998. Het beschrijft de maatregelen die genomen moeten worden om Nederland ook voor toekomstige generaties veilig en leefbaar te houden en de kansen die water biedt te benutten. Het Nationaal Waterplan bestaat uit een thematische uitwerking en een gebiedsuitwerking. Thema's die behandeld worden zijn: waterveiligheid, watertekort en zoetwatervoorziening, wateroverlast, waterkwaliteit en gebruik van water. Gebiedsuitwerkingen zijn er voor de Kust, Rivieren, IJsselmeergebied, Zuidwestelijke Delta, Randstad, Noordzee, Noord-Nederland en de Waddenzee, Hoog Nederland en het Stedelijk gebied. Op basis van de Waterwet en de Wet ruimtelijke ordening heeft het Nationaal Waterplan de status van structuurvisie.

Beoogde ontwikkeling

Onderhavige ontwikkeling is van dusdanige aard en omvang dat het rijksbeleid hier geen specifieke uitspraken over doet.

3.2 Provinciaal beleid

Provinciaal Omgevingsplan Limburg (2014)

Op 6 mei 2014 hebben Gedeputeerde Staten het ontwerp-POL 2014, met bijbehorend planMER, de ontwerp-Omgevingsverordening Limburg 2014 en het ontwerp Provinciaal verkeers- en vervoersprogramma vastgesteld. Dit als onderdeel van een integrale omgevingsvisie.

De centrale ambitie van het POL komt voort uit de Limburgagenda: een voortreffelijk grensoverschrijdend leef- en vestigingsklimaat, dat eraan bijdraagt dat burgers en bedrijven kiezen voor Limburg: om er naar toe te gaan en vooral ook om hier te blijven. In het POL staan de fysieke kanten van het leef- en vestigingsklimaat centraal. Belangrijke uitdagingen zijn het faciliteren van innovatie, het aantrekkelijk houden van de regio voor jongeren en arbeidskrachten, de fundamenteel veranderde opgaven op het gebied van wonen en voorzieningen, de leefbaarheid van kernen en buurten en het inspelen op de klimaatverandering.

De belangrijkste principes van het provinciale omgevingsbeleid zijn:

- meer stad, meer land
- van scheiden naar verweven van functies

- inspiratie door kwaliteitsbewustzijn
- een grens die verbindt
- zorgvuldig omgaan met onze voorraden
- een onderscheid in acht soorten gebieden
 - stedelijk centrum
 - stedelijk gebied
 - landelijke kern
 - bedrijventerrein
 - goudgroene natuurzone
 - zilvergroene natuurzone
 - bronsgroene landschapszone
 - buitengebied

Voor het projectgebied gelden de volgende specifieke aanduidingen:

Goudgroene natuurzone

De ambitie om natuur sterk te verankeren in de samenleving heeft twee richtingen. Het gaat de Provincie er enerzijds om dat de maatschappelijke waarde van natuur meer en beter door de maatschappij kan worden benut en anderzijds dat er een bredere verantwoordelijkheid wordt genomen ten aanzien van natuur in de eigen omgeving in Limburg. De opgave is om het areaal natuur in goudgroen met 3.500 ha uit te breiden, zodat er een totaal areaal van 47.500 ha ontstaat. De doelstelling is dat alle natuur in goudgroen professioneel en in overeenstemming met het provinciaal natuurbeheerplan beheerd wordt. De planologische bescherming van de goudgroene natuurzones krijgt vorm door een nee-tenzijbescherming in de Omgevingsverordening.

Bronsgroene landschapszone

De bronsgroene landschapszone omvat de landschappelijk waardevolle beekdalen en bufferzones rond bestaande natuurgebieden met de daarin aanwezige (extensievere) landbouwgebieden, monumenten, kleinere landschapselementen, waterlopen e.d. Het beleid is er op gericht om de (huidige) landschappelijke kernkwaliteiten van de bronsgroene landschapszone te behouden, te beheren, te ontwikkelen en te beleven. Ontwikkelingen binnen de ruimte die het beleid voor de verschillende thema's biedt zijn mogelijk mits de kernkwaliteiten behouden blijven of versterkt worden ('ja-mits').

Stiltegebied

Stilte is een belangrijke waarde, in woonomgevingen en natuurgebieden, maar zeker ook vanuit toeristisch oogpunt. De Provincie kiest ervoor om bepaalde, van oudsher stille gebieden ook stil te laten blijven (d.w.z. met een geluidsniveau van 40 dB(A) of lager). In deze stiltegebieden geldt een aantal beperkingen, geregeld in de Omgevingsverordening (wettelijke verplichting). Het gaat vooral om gebieden die behoren tot de goudgroene of zilvergroene natuurzone of bronsgroene landschapszone. Stiltegebieden zijn een sterk merk, dat behouden moet worden. De gebieden zijn herkenbaar (gemarkeerd) en dragen bij aan de bewustwording van milieu en natuur. Stiltegebieden zijn zodoende ook van (groot) belang voor natuur en extensieve recreatie. Het is een marketingtool voor toerisme in Limburg.

Landschap en cultuurhistorie

De kwaliteit van het landschap is van groot belang voor een aantrekkelijk woon-, werk- en vestigingsklimaat en als motor voor de vrijetijdseconomie. De Provincie en haar partners staan samen voor de taak hier invulling aan te geven. De ambitie is om een kwaliteitsontwikkeling in gang te zetten, waarbij elk project, elke ontwikkeling iets bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving. Ruimtelijke kwaliteit wordt daarmee een vanzelfsprekend resultaat van handelen. Voor het behouden en versterken van de ruimtelijke kwaliteit zijn essentiële gebiedskenmerken (de kernkwaliteiten) het uitgangspunt. De Provincie wil de ruimtelijke

kwaliteit vooral versterken door deze gebiedskenmerken te verbinden aan nieuwe ontwikkelingen. Gebiedskenmerken zijn hierbij de fysieke kwaliteiten als natuur, ondergrond, reliëf, landschapselementen, openheid, cultuurhistorische objecten en patronen (het gaat hier vooral om historische bouwkunst en historische geografie), watersystemen en milieukwaliteit.

Grondwaterlichaam

Het projectgebied ligt binnen de Grondwaterlichamen Zand Maas en Slenk Diep Maas. De doelen, kwaliteitsnormen en maatregelen hiervoor zijn vastgelegd in het Provinciaal Waterplan 2010-2015.

Strategische grondwatervoorraad

Het projectgebied ligt in een gebied dat is aangewezen als strategische watervoorraad. Het grondwater in de grondwaterbeschermingsgebieden én de diepe grondwatervoorraden van de Roerdalslenk zijn gereserveerd voor menselijke consumptie.

Boringsvrije zone

Het projectgebied ligt in een boringsvrije zone. De gehele Roerdalslenk is een boringsvrije zone ter bescherming van de diepe grondwatervoorraad. Het doorboren of roeren van bedoelde kleilaag, anders dan voor de uitzonderingen aangeduid in de omgevingsverordening, is verboden.

Limburgs kwaliteitsmenu (2010)

Om de kwaliteit van het Limburgse landschap te garanderen heeft de provincie het Limburgs Kwaliteitsmenu opgesteld. In het POL 2014 legt de provincie de verantwoordelijkheid voor het kwaliteitsbeleid bij de gemeenten. Het Limburg kwaliteitsmenu is ondertussen in de Structuurvisie 'Roerdalen 2030' uitgewerkt in een kwaliteitsmenu voor Roerdalen.

Contourenatlas Noord- en Midden-Limburg (2010)

In Limburg wordt op een ontwikkelingsgerichte manier gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van het buitengebied. Nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied dragen bij aan de verbetering van de kwaliteit van datzelfde buitengebied. Om deze beleidsdoelstelling te realiseren, heeft de provincie Limburg het Limburgs kwaliteitsmenu opgesteld. Dit menu biedt de gemeenten mogelijkheden om ontwikkelingen in combinatie met kwaliteitsverbeteringen te realiseren.

Voor de goede uitvoering van het kwaliteitsmenu door de gemeenten is het van belang om duidelijkheid te hebben over het toepassingsgebied. Het toepassingsgebied is het buitengebied van Limburg, buiten de rond de kernen getrokken contouren. Deze contouren zijn voor de Noord- en Midden-Limburgse gemeenten in deze contourenatlas opgenomen.

Provinciaal Waterplan Limburg

Het Provinciaal Waterplan 2010-2015 is een aanvulling op het POL2006, met als doel een herijking en uitwerking van het waterbeleid uit het POL2006, op basis van bovengenoemde Europese en nationale kaders. Dit waterplan heeft een looptijd van zes jaar, parallel aan de looptijd van het Stroomgebiedbeheerplan Maas.

Het Provinciaal Waterplan 2010-2015 heeft de status van een regionaal waterplan, zoals omschreven in de Waterwet en is een op zichzelf staande structuurvisie op grond van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening. Het plan bevat specifieke ambities en beleidsregels gericht op de doorwerking en uitvoering van waterbeleid.

Het diepe grondwaterlichaam Slenk-diep Maas (in Limburg de Roerdalslenk) verkeert in een goede toestand. Het grondwaterlichaam Zand Maas is niet in een goede toestand als gevolg van de aanwezigheid van nitraat in het grondwater. De provincie volgt de effecten van het Rijksbeleid in deze en heeft haar chemische doelen voorlopig gefaseerd vanwege onvoldoende eigen bevoegdheden. Voor de overige stoffen laten de grondwaterlichamen geen overschrijdingen zien.

Beoogde ontwikkeling

De voorgenomen ontwikkeling past binnen de provinciale visie op behoud van landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle objecten en elementen en het vergroten van de recreatieve attractiviteit. Doordat er geen herinrichting van het projectgebied plaatsvindt, vindt geen aantasting van de bronsgroene landschapszone plaats. In paragraaf 4.5 wordt ingegaan op de goudgroene natuurzone, in paragraaf 4.4 worden de wateraspecten beschreven en in paragraaf 4.3 wordt nader ingegaan op het stiltegebied. Ten aanzien van deze aspecten bestaan geen knelpunten.

3.3 Regionaal beleid

Waterbeheersplan Roer en Overmaas

Het Waterbeheersplan Waterschap Roer en Overmaas 2010-2015 is het centrale beleidsplan van het Waterschap. Het bevat de beleidsvoornemens voor de periode 2010-2015. Daarnaast wordt er een globale doorkijk geboden naar de verdere toekomst. De visie van het Waterschap luidt: veilig, duurzaam, kostenbewust en democratisch aangestuurd functioneel waterbeheer door proactieve samenwerking, innovatie, klantgerichtheid en goed werkgeverschap.

Het Waterschap hanteert het uitgangspunt dat nieuwe verhardingen in principe worden afgekoppeld, met daarbij als richtlijn dat circa 10% van het oppervlak gereserveerd wordt voor water. Het Waterschap streeft naar 100% afkoppelen van het verharde oppervlak bij nieuwbouw, aangezien uit ervaring blijkt dat bij nieuwbouw vrijwel altijd een afkoppelmogelijkheid is. Voor het verantwoord afkoppelen van hemelwater hanteert het waterschap een voorkeurstabel, die aansluit bij de voorkeursvolgorde van de provincie Limburg. Deze voorkeurstabel is opgenomen in de brochure 'Regenwater schoon naar beek en bodem'. Hierin is opgenomen dat de voorkeur voor het afkoppelen van hemelwater uitgaat naar het infiltreren van het hemelwater in de bodem, waarbij het hemelwater afkomstig van schone dakoppervlakken rechtstreeks in de bodem geïnfiltreerd mag worden.

Infiltratie van hemelwater, afkomstig van overige verharde oppervlakken, dient minimaal te geschieden middels een bodempassage of, afhankelijk van het grondgebruik, niet te worden afgekoppeld.

Beoogde ontwikkeling

In het projectgebied vinden geen ontwikkelingen plaats die van invloed zijn op de waterhuishouding. Het betreft alleen het mogelijk maken van meer functies in de bestaande bebouwing. In paragraaf 4.4 is de watertoets opgenomen.

3.4 Gemeentelijk beleid

Structuurvisie Roerdalen 2030 (2011)

In de Structuurvisie Roerdalen 2030 wordt de door de gemeente Roerdalen voorgestane ruimtelijke ontwikkeling vastgelegd en onderbouwd. In de Structuurvisie is ten doel gesteld de gemeente op de lange termijn aantrekkelijk, karakteristiek en levendig te houden. Wonen in leefbare kernen in een waardevol landschap is hierbij het uitgangspunt.

Cultuurhistorische structuren en elementen worden beschermd en beter zichtbaar, beleefbaar en toegankelijk gemaakt. Hierbij wordt gedacht aan de vele landgoederen, kastelen, historische routes, wegwijkjes etc. Het gebruik van de aanwezige cultuurhistorie voor recreatie, toerisme en zorg wordt gestimuleerd, mits met behoud van de landschappelijke karakteristiek. Vice versa worden verbrede functies ten faveure van het behoud van cultuurhistorie ook mogelijk gemaakt.

In natuurlijk en ecologisch waardevolle gebieden (Meinweg, Roerdal, Vlootbeekdal en EHS-gebied) zijn recreatief-toeristische ontwikkelingen toegestaan die geen of beperkte negatieve invloed hebben op de natuur- en landschapswaarden.

Binnen de gemeente kunnen grote (lokale en regionale) evenementen worden georganiseerd, zoals theatervoorstellingen, tentoonstellingen en beurzen, waarbij het landschap en de cultuurhistorie fantastisch als decor fungeren. De bijbehorende faciliteiten, met name de parkeervoorzieningen, zullen goed moeten worden ingepast.

Onderdeel van de structuurvisie is het Roerdalens kwaliteitsmenu. De provincie verlangt van de Limburgse gemeentes om uitwerking en uitvoering te geven aan het Limburgs Kwaliteitsmenu (LKM). Het LKM is uitgewerkt in een gemeentelijk kwaliteitsbeleid (Roerdalens Kwaliteitsmenu) dat is verankerd in de gemeentelijke structuurvisie. Hiermee wordt het beleid (ruimtelijk, kwalitatief) afgestemd op de specifieke Roerdalense situatie. Grondprincipe van het kwaliteitsmenu is, dat bepaalde ontwikkelingen in het buitengebied ter plaatse leiden tot verlies aan omgevingskwaliteit, hetgeen dient te worden gecompenseerd door een kwaliteitsverbeterende maatregel en/of financiële bijdrage. De compensatie wordt ingezet om de omgevingskwaliteit te versterken. Ambitie is dat per saldo daarmee de kwaliteit toeneemt.

De voorgenomen ontwikkeling van het landgoed valt in de categorie 'ontwikkeling van gebiedseigen recreatie en toerisme die niet past in het bestemmingsplan'. De verplichte basiskwaliteit is ruimtelijke en landschappelijke inpassing. Aanvullend geldt dat een richtlijn voor compensatieverhouding 1:5. Dit betreft een richtlijn en is maatwerk. Op de landschappelijke inpassing is in paragraaf 2.3 ingegaan.

Groenstructuurplan (2009)

Het groenstructuurplan geeft een lange termijnvisie (15-20 jaar) op de gewenste ontwikkeling van het (semi)openbaar groen van de gemeente Roerdalen, zowel binnen de kernen als in het buitengebied. Hoofddoelstelling is het behouden en ontwikkelen van een groene gemeente waar het goed wonen en verblijven is voor nu en in de toekomst.

In het kader van de Groenstructuurplan is de huidige groenstructuur in de gemeente in kaart gebracht. Daarbij zijn ook de landschappelijke en cultuurhistorische waarden geïnventariseerd.

In het groenstructuurplan zijn de te beschermen landschapselementen aangegeven. Het landgoed is van bijzondere waarde.

Figuur 3.1 Uitsnede Groenstructuurplan

Toeristische visie Wassenberg-Roerdalen

In het voorjaar 2010 is de Toeristische visie Wassenberg-Roerdalen gereedgekomen en gepresenteerd aan de gezamenlijke raden van Wassenberg en Roerdalen. De toeristische visie verschaft duidelijkheid over de ontwikkelingen waarin Roerdalen en Wassenberg moeten investeren om Roerdalen en Wassenberg binnen de regio extra onder de aandacht te brengen. Optimalisering van het toeristische aanbod en infrastructuur evenals de toeristische marketing is hiervoor noodzakelijk.

Dorps Omgevingsprogramma (DOP) en structuurvisie Posterholt (2009)

In het DOP is de visie verwoord van wat er nodig is om Posterholt nu en in de toekomst (met een tijdshorizon van 10 jaar: 2010-2020) leefbaar en vitaal te houden. Het DOP vormt als het ware de 'kapstok' voor projecten, programma's, acties en maatregelen die genomen moeten worden om datgene wat in de visie staat, tot uitvoering te brengen.

Vanuit de onderzoeken die zijn uitgevoerd voor het opstellen van het DOP Posterholt is gebleken dat er winst valt te halen uit de ruimtelijke situatie. Er is een aantal zaken naar voren gekomen die verder ruimtelijk zijn bekeken en vertaald in een ruimtelijke structuurvisie. Om uiting hieraan te geven, bevat het DOP een wensbeeld van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling van Posterholt, het daarop afgestemd ruimtelijk beleid en de wijze waarop die ruimtelijke ontwikkeling mogelijk kan worden gerealiseerd.

Voor het buitengebied is het van belang dat het DOP aangeeft dat er meer recreatieve verbindingen tussen het dorp en de omgeving gewenst zijn en het aanzicht van het dorp verbeterd moet worden. Structuurvisie 'Roerdalen 2030' en DOP zijn aanvullend op elkaar.

Klimaatvisie (2011)

Het klimaatbeleid van de gemeente Roerdalen richt zich op haalbare doelen voor de middellange termijn (2020): 20% energiebesparing en 20% duurzame energieopwekking in 2020. Hier zal naar toe gewerkt worden door middel van maatwerk, samenwerking, draagvlak creëren en het gezamenlijk behalen van resultaten. Duurzaamheidsinitiatieven zullen worden gefaciliteerd en gestimuleerd en structureel ingebracht in gemeentelijk beleid en handelen. Zoals bijvoorbeeld de herontwikkeling van het vuilstort in Montfort en de gebiedsvisie voor het Landbouwontwikkelingsgebied (LOG) waarin duurzame energieopwekking wordt gestimuleerd.

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan

In het gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) wordt richting gegeven aan het gemeentelijk verkeers- en vervoersbeleid, inclusief een concreet uitvoeringsprogramma. Het GVVP fungeert op de eerste plaats als een toetsingskader voor toekomstige reconstructie- en nieuwbouwplannen, anderzijds bevat het een uitvoeringsprogramma met concrete maatregelen, prioritering en kostenraming voor de komende vijftal jaren.

Het Verkeer- en Vervoerplan biedt de kaders voor nieuwe ontwikkelingen.

Gemeentelijk rioleringsplan

Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) is vastgesteld in 2008. Het GRP is een voortvloeisel uit de GRP-en van de voormalige gemeenten Ambt Montfort en oud-Roerdalen. De in de vorige GRP-en gestelde doelen zijn voor het overgrote deel behaald. Op basis van de vorige GRP-en, de huidige regel- en wetgeving en verbrede zorgplicht per 1 januari 2008, zijn voor het GRP de volgende doelstellingen gesteld voor de rioleringszorg:

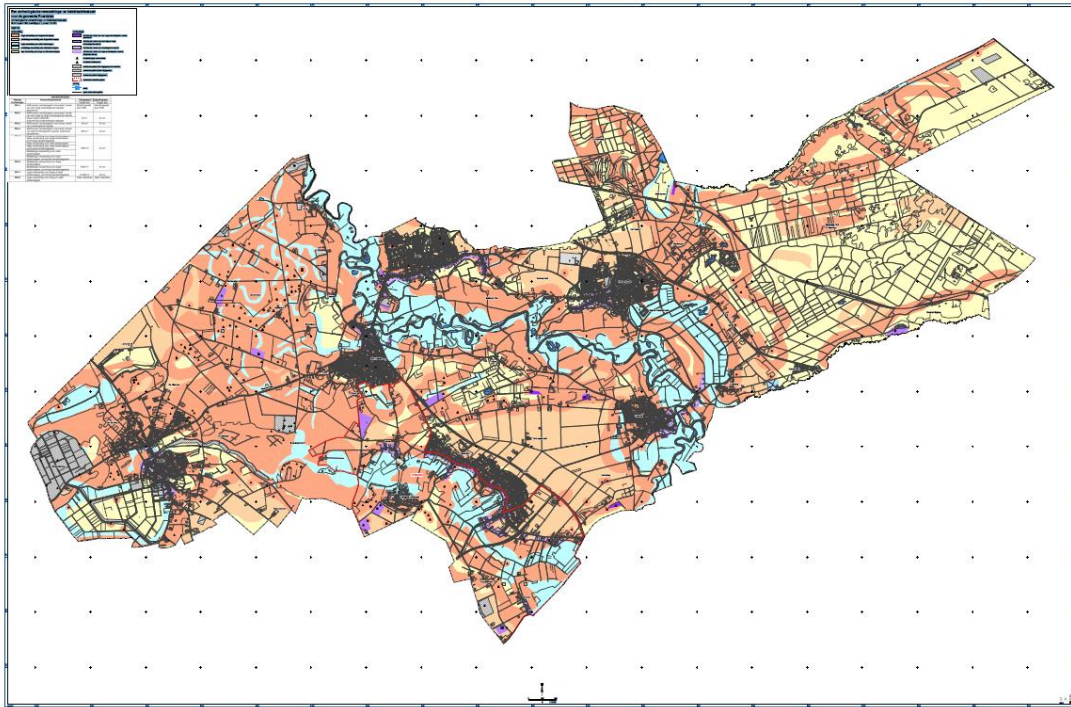
1. inzameling van het binnen gemeentelijk gebied geproduceerd stedelijk afvalwater;
 2. doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater;
 3. beperken van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming in het openbaar gemeentelijk gebied;
 4. het transport van het ingezamelde water naar een geschikt lozingspunt;
- waarbij:
5. ongewenste emissies naar oppervlaktewater, bodem, grondwater worden voorkomen;
 6. zo min mogelijk overlast voor de omgeving wordt veroorzaakt (in de breedste zin van het woord).

Deze doelen zijn verder uitgewerkt tot functionele en meetbare eisen.

In het GRP zijn voorwaarden voor het afkoppelen en infiltreren van hemelwater opgenomen. Bij het afwegen of ontwikkelingen die in het bestemmingsplan via een afwijkings- of wijzigingsbevoegdheid wordt in het kader van de milieuhygiënische inpasbaarheid getoetst of aan de voorwaarden voldaan wordt.

Archeologie verordening

In opdracht van de gemeente Roerdalen is in 2010 door RAAP Archeologisch adviesbureau een archeologische waarden- en verwachtingskaart opgesteld. Op basis van een landschappelijke analyse en de verspreiding van archeologische vindplaatsen is het landschap van de gemeente Roerdalen onderverdeeld in zones met een lage, middelmatige of hoge verwachte dichtheid aan archeologische resten (zie figuur 3.2).

Figuur 3.2 Archeologische verwachtingskaart Roerdalen

Deze kaart is op 11 november 2011 vastgesteld als onderdeel van de gemeentelijke archeologieverordening.

Beoogde ontwikkeling

De voorgenomen ontwikkeling past binnen de visie van de gemeente waarin wordt ingezet op ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme en het beschermen en beter zichtbaar, beleefbaar en toegankelijk maken van cultuurhistorische waarden. Doordat er geen herinrichting van het landgoed zelf plaatsvindt, worden negatieve effecten op het landschapspark en archeologische waarden uitgesloten. Het gebruik van de bestaande bebouwing is duurzaam.

3.5 Conclusie

De uitbreiding van de activiteiten ten behoeve van het behoud van Landgoed Kasteel Aerwinkel past binnen de provinciale en gemeentelijke visie op behoud van cultureel erfgoed en versterking van recreatie en toerisme in Limburg.

Op de sectorale aspecten is in hoofdstuk 4 ingegaan. Hieruit blijkt dat de voorgenomen ontwikkeling niet leidt tot negatieve effecten.

Hoofdstuk 4 Omgevingsaspecten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt onderzocht of de milieu en leefomgevingsaspecten niet leiden tot belemmeringen voor de voorgenomen ontwikkeling en of de voorgenomen ontwikkeling niet in strijd is met sectoraal beleid.

4.2 Verkeer en infrastructuur

Verkeersstructuur

Het projectgebied wordt ontsloten vanaf de Aerwinkelallee. Via de Roermondseweg wordt in noordoostelijke richting aangesloten op de N293. In westelijke richting kan via de Sint Josephstraat naar de N271 gereden worden. De N271 geeft verbinding met de A73 en de A2. In de omgeving van het landgoed zijn diverse (recreatieve) fietsroutes gelegen. Er zullen dan ook bezoekers op de fiets naar het gebied toe komen.

Op 300 m afstand van het landgoed is een bushalte aanwezig.

Verkeersgeneratie en afwikkeling

Op het landgoed zullen naast de bestaande activiteiten enkele nieuwe activiteiten plaats gaan vinden. De verwachting is dat, door het toevoegen van deze nieuwe activiteiten, het aantal bezoekers per jaar zal stijgen van 12.500 (bron: Subsidieverzoek, Landgoed kasteel Aerwinkel, Posterholt) naar 15.000 (bron: initiatiefnemer).

Dit is een toename van 2.500 extra bezoekers per jaar. De activiteiten op het landgoed vinden gedurende het gehele jaar plaats, dit betekent gemiddeld 7 extra bezoekers per dag. Voor de meeste nieuwe activiteiten geldt dat de bezoekers met de auto zullen komen. Worst case is voor onderhavige situatie dan ook uitgegaan van een autogebruik van 100%. Voor de bezettingsgraad is 2 personen per auto aangehouden. Uitgaande van 7 extra bezoekers per dag leidt dit tot gemiddeld 4 extra auto's per dag. De verkeersgeneratie bedraagt dan $4 * 2$ (heen en terug) = 8 mvt/etmaal.

Door de nieuwe activiteiten zullen ook meer medewerkers aanwezig zijn. Uitgaande van gemiddeld 2 extra auto's per dag bedraagt de verkeersgeneratie 4 mvt/etmaal. De totale verkeersgeneratie komt hiermee op 12 mvt/etmaal. Dit zeer geringe aandeel extra verkeer zal niet tot knelpunten in de verkeersafwikkeling leiden.

Bestaande evenementen

Op het landgoed wordt maximaal twee keer per jaar een groot evenement georganiseerd, hier is in de huidige situatie al sprake van. Op dit evenement komen per keer ca. 4.000 bezoekers af. Gedurende deze dagen is het aantal verkeersbewegingen van en naar het landgoed hoog. Om te zorgen voor een adequate en veilige verkeersafwikkeling zijn verkeersregelaars aanwezig.

Parkeren

Het parkeren gebeurt op eigen terrein. Er is een parkeervoorziening voor 50 auto's aanwezig (zie figuur 2.2) bij de boerderij. Daarnaast zijn er nog enkele extra parkeervoorzieningen voor piekmomenten aanwezig. Naast de hoofdoprijlaan en de oprijlaan van Posterholt naar het badhuisje is gelegenheid tot het parkeren van twee keer 30 auto's. Bij de Tiendschuur is gelegenheid tot het parkeren van 10 auto's. Bij grote evenementen kunnen 500 auto's op het weiland rechts naast de oprit van het landgoed parkeren. Hierover zijn afspraken gemaakt met de eigenaar.

De parkeerbehoefte is berekend aan de hand van het aantal bezoekers. Bij bruiloften en concerten zullen maximaal 120 personen aanwezig zijn. In de berekening is ervan uitgegaan dat al deze bezoekers tegelijk aanwezig zijn en het autogebruik 100% is. Voor de bezettingsgraad is 2 personen per auto aangehouden. Dit betekent dat 60 parkeerplaatsen benodigd zijn om in de parkeerbehoefte te voorzien. Deze 60 parkeerplaatsen zijn aanwezig op de standaard parkeervoorziening op het eigen terrein. Wanneer gelijktijdig bezoekers voor overige functies op het landgoed aanwezig zijn kan geparkeerd worden op de 70 extra parkeerplaatsen op het eigen terrein. Er is voldoende parkeergelegenheid aanwezig om ook in deze behoefte te voorzien.

Bij grote evenementen (reeds bestaand) zullen maximaal 1.000 bezoekers gelijktijdig aanwezig zijn. Uitgaande van een autogebruik van 100% en een bezettingsgraad van 2 personen per auto bedraagt de parkeerbehoefte 500 parkeerplaatsen. Deze parkeerplaatsen zijn aanwezig op het weiland. Er zijn dan ook voldoende parkeerplaatsen aanwezig om tijdens grote evenementen in de eigen parkeerbehoefte te voorzien.

Conclusie

De ontsluiting van het projectgebied is goed. De ontwikkeling zal niet leiden tot problemen in de verkeersafwikkeling en parkeren. Het aspect verkeer staat het uitbreiden van de activiteiten dan ook niet in de weg.

4.3 Geluidhinder

Toetsingskader

Wegverkeerslawaa

De Wet geluidhinder bepaalt dat het bevoegd gezag bij vaststelling van een bestemmingsplan de wettelijke grenswaarden in acht moet nemen. Langs alle wegen - met uitzondering van 30 km/h-wegen en woonerven- bevinden zich geluidszones waarbinnen de geluidhinder vanwege de weg getoetst moet worden. De breedte van de geluidszone is afhankelijk van het aantal rijstroken en van een binnen- of buitenstedelijke ligging.

Het geluidsniveau ten gevolge van het wegverkeer moet in de geluidszone van een weg voldoen aan de ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting (voorheen: voorkeursgrenswaarde). Als dit geluidsniveau wordt overschreden kan de gemeente een hoger geluidsniveau toestaan: de zogenaamde 'Hogere waarde'. De Hogere waarde mag alleen worden verleend als uit akoestisch onderzoek blijkt dat bron-, overdrachts- of gevelmaatregelen om het geluidsniveau terug of onder de ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting te brengen niet mogelijk is.

Spoorweglawaa

De Wet geluidhinder bepaalt dat het bevoegd gezag bij vaststelling van een bestemmingsplan de wettelijke grenswaarden in acht moet nemen. Langs spoorwegen bevinden zich geluidszones waarbinnen de geluidhinder moet worden getoetst. De zonebreedte van spoorwegen is afhankelijk van de hoogte van het vastgestelde Geluidproductieplafond (GPP) en wordt gemeten uit de kant van de buitenste spoorstaaf.

Het geluidsniveau ten gevolge van de spoorweg moet binnen de geluidszone voldoen aan de ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting (voorheen: voorkeursgrenswaarde). Als dit geluidsniveau wordt overschreden kan de gemeente een hoger geluidsniveau toestaan: de zogenaamde 'Hogere waarde'. De Hogere waarde mag alleen worden verleend als uit akoestisch onderzoek blijkt dat bron-, overdrachts- of gevelmaatregelen om het geluidsniveau terug of onder de ten hoogste toelaatbare geluidsbelasting te brengen niet mogelijk is.

Industrielawaai

Op basis van artikel 40 van de Wet geluidhinder kunnen (delen van) industrieterreinen worden aangewezen als gezoneerd industrieterrein met een zonegrens. Dit betreft industrieterreinen waarop zich gronden bevinden die zijn aangewezen voor mogelijke vestiging van zogenaamde 'zware lawaaimakers' als genoemd in artikel 41 lid 3 van de Wet geluidhinder en artikel 2.1 lid 3 van het Besluit omgevingsrecht. Buiten de zonegrens mag de geluidbelasting vanwege het industrieterrein de waarde van 50 dB(A) niet te boven gaan. De op 1 januari 2007 geldende ten hoogste toelaatbare geluidsbelastingen voor woningen, andere geluidsgevoelige gebouwen en geluidsgevoelige terreinen – vastgelegd in eerder genomen besluiten – blijven gelden.

Stiltegebied

In de (ontwerp) Omgevingsverordening heeft de provincie regels opgenomen ten aanzien van het gebruik van motorvoertuigen, bromfietsen en lawaaiige apparaten. Gedeputeerde Staten kan wel ontheffing verlenen van deze regels.

Onderzoek en conclusie

Eén van de nieuwe activiteiten op het landgoed is kleinschalige verblijfsaccommodatie. Recreatieve verblijven zijn formeel geen geluidsgevoelige functies. Echter dient op basis van vaste jurisprudentie te worden onderbouwd dat sprake is van een 'aanvaardbaar akoestisch klimaat'. Hierbij wordt aangesloten bij de normstelling van de Wet geluidhinder.

Het projectgebied ligt niet binnen de geluidszone van een industrieterrein of spoorweg. Toetsing kan dan ook achterwege blijven. Wel is het gebied gelegen binnen de geluidszone van de Aerwinkelallee en de Burgemeester Gerardsstraat.

Uit het verkeersmodel 2030 van de gemeente Roerdalen blijkt dat de intensiteit op deze wegen zeer gering is (minder dan 300 mvt/etmaal). Ook inclusief het extra verkeer ten gevolge van de nieuwe activiteiten zal de intensiteit zodanig gering zijn dat zonder berekening gesteld kan worden dat sprake is van een aanvaardbaar akoestisch klimaat binnen het projectgebied.

Geconcludeerd kan worden dat ook het aspect wegverkeerslawaai de beoogde ontwikkelingen niet in de weg staat.

Stiltegebied

De voorgenomen activiteiten vinden nagenoeg allemaal binnen de bestaande bebouwing plaats. In de bestaande situatie vinden enkele keren per jaar ook activiteiten buiten plaats. Tijdens deze activiteiten worden geen muziekversterkers worden gebruikt, zodat verstoring van het stiltegebied niet aan de orde is.

4.4 Water

Toetsingskader

Op verschillende bestuursniveaus zijn de afgelopen jaren beleidsnota's verschenen aangaande de waterhuishouding, allen met als doel een duurzaam waterbeheer (kwalitatief en kwantitatief). Deze paragraaf geeft een overzicht van de voor het projectgebied relevante nota's. Het beleid van de provincie, het waterschap en de gemeente is nader beschreven in hoofdstuk 3.

- Europa:
 - Kaderrichtlijn Water (KRW)
- Nationaal:
 - Nationaal Waterplan (NW)
 - Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW)
 - Waterwet
- Provinciaal
 - Provinciaal Waterplan
- Regionaal
 - Waterbeheersplan 2010-2015
- Gemeentelijk
 - Gemeentelijk rioleringsplan

Onderzoek en toetsing

Op het landgoed is sprake van verdroging, dit is goed te merken aan de achteruitgang van de kwaliteit van de (monumentale) bomen. Verhoging van de waterstand is echter nog nadeliger voor de bomen (zie bijlage 2). Op het landgoed is een vijver aanwezig. Deze vijver stond vroeger in verbinding (stuw) met de Vlootbeek. De vijver kan gebruikt worden voor de verdrogingsbestrijding, hiertoe dient de verbinding met de Vlootbeek hersteld te worden.

Voor de ontwikkeling wordt gebruik gemaakt van de bestaande bebouwing, een toename van verharding of aanpassing van het watersysteem is niet aan de orde.

Overleg waterbeheerder

Het plangebied ligt in het werkgebied van het Waterschap Roer en Overmaas. Het waterschap gaat na of in een plan voldoende rekening is gehouden met de waterhuishouding ter plaatse en geeft een wateradvies. Daarvoor is de website dewatertoets.nl ontwikkeld.

Daaruit bleek dat op het plan de eenvoudige melding watertoetsprocedure van toepassing is. Het plan is daarom digitaal ingediend bij het waterschap. Het resultaat is als volgt: "De watertoetsprocedure is op uw plan niet van toepassing. De watertoetsprocedure is bedoeld voor ruimtelijke plannen met mogelijke gevolgen voor het watersysteem. Plannen waarvoor geen ruimtelijke procedure hoeft te worden doorlopen en plannen die enkel betrekking hebben op het in pandige gebruik van bestaande bebouwing hebben zijn niet watertoetsplichtig."

Het aspect water vormt geen belemmering voor de uitvoering van het project.

4.5 Ecologie

Toetsingskader

Bij de voorbereiding van een ruimtelijk plan dient onderzocht te worden of de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en het beleid van de provincie ten aanzien van de Ecologische Hoofdstructuur de uitvoering van het plan niet in de weg staan.

Onderzoek en toetsing

Gebiedsbescherming

Het projectgebied maakt grotendeels deel uit van de goudgroene natuurzone (EHS), evenals de omliggende bossen. Het bos heeft volgens het natuurbeheerplan verschillende natuurdoeltypen. Het bos bestaat uit dennen, eiken- en beukenbos, rivier- en beekbegeleidend bos, haagbeuken- en essenbos en uit een poel, klein historisch water en zoete plas.

- Natuur in goudgroene natuurzone**
- Natuur in zilvergroene natuurzone**
- Natuur in bronsgroene landschapszone**

Figuur 4.1 Ecologische Hoofdstuctuur

Het Natura 2000-gebied Roerdal ligt in de omgeving van het projectgebied (kortste afstand, circa 770 m ten zuidoosten van het projectgebied).

Figuur 4.2 Ligging Natura 2000-gebied Roerdal nabij het projectgebied

Het Roerdal in Midden-Limburg omvat het Nederlandse deel van het stroomgebied van de Roer, dat zich over een lengte van ongeveer 22 km uitstrekt vanaf de Duitse grens tot aan Roermond, waar het riviertje in de Maas uitmondt. Het gebied is van belang vanwege een aantal diersoorten van de Habitatrichtlijn. De rivier is een leefgebied voor stroomminnende vissen, waaronder alledrie de prikken in ons land, en libellen, zoals de gaffellibel. Afgesloten meanders, plassen en poelen geven onderdak aan kamsalamander, grote modderkruiper en zeggekorfslak. Rondom Herkenbosch en in een geïsoleerd deel van het Natura 2000-gebied bij Posterholt komt de enige natuurlijke populatie van het donker pimperlblauwtje in ons land voor.

Ten behoeve van de ontwikkeling van het landgoed vinden geen bouwwerkzaamheden plaats. Van aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS is dan ook geen sprake. De evenementen die af en toe plaatsvinden tasten deze waarden en kenmerken eveneens niet aan.

Het projectgebied ligt geheel buiten Natura 2000. Van areaalverlies of versnippering is dan ook geen sprake. Ook wordt de waterhuishouding niet aangepast, zodat effecten op verdroging en vernatting uitgesloten kunnen worden. Gezien de afstand van ruim 900 m tot Natura 2000 kan verstoring als gevolg van licht, geluid of beweging ook worden uitgesloten.

De ontwikkeling van het landgoed leidt tot een beperkte toename van het aantal verkeersbewegingen van 12 mvt/etmaal. Langs de ontsluitingswegen (N293 en de Linnerweg) is de achtergronddepositie aanzienlijk lager dan de kritische depositiewaarde van het aanwezige habitatype H91E0C vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen). De populaties van het donker pimpernelblauwtje zijn op ruime afstand van de ontsluitingswegen gelegen. Negatieve effecten als gevolg van vermeting/verzuring door stikstofdepositie als gevolg van de zeer beperkte verkeerstoename wordt dan ook uitgesloten.

De Natuurbeschermingswet 1998 en het beleid van de provincie staan de uitvoering van het plan dan ook niet in de weg.

Soortenbescherming

De huidige ecologische waarden zijn vastgesteld aan de hand van foto's van het plangebied, algemene ecologische kennis en verspreidingsatlassen/gegevens (onder andere Ravon en www.waarneming.nl).

Vaatplanten

Vanwege het verdroogde karakter van de landschapspark is de aanwezigheid van beschermde soorten zoals daslook uit te sluiten.

Vogels

Het landgoed en aangrenzende bos is rijk aan vogels. Hier worden soorten aangetroffen als groene, grote bonte en kleine bonte specht, zanglijster, zwartkop, roodborst, boomklever, boomkruiper, bosuil en buizerd. Deze soorten kunnen hier ook broeden en in geval van de buizerd ook vaste nesten hebben. De bebouwing kan vaste verblijfplaatsen bieden aan bijvoorbeeld de gierzwaluw.

Zoogdieren

In het projectgebied en directe omgeving komen diverse grondgebonden zoogdieren voor, zoals de ree, egel, konijn en eekhoorn.

In de bebouwing en bomen in het projectgebied kunnen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Het landgoed kan daarnaast functioneren als foerageergebied. De Aerwinkelallee kan een vaste vliegroute vormen.

Amfibieën

Algemene amfibieën als bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad zullen zeker gebruik maken van het projectgebied als schuilplaats in struiken, onder stenen en als voortplantingsplaats in de vijver. Gezien de aanwezige biotopen komen hier geen zwaardere beschermde soorten voor.

Overige soorten

Er zijn, gezien de aanwezige biotopen, geen beschermde vissen, reptielen en/of bijzondere insecten of overige soorten te verwachten in het projectgebied. Deze soorten stellen hoge eisen aan hun leefgebied; het projectgebied voldoet hier niet aan.

In tabel 4.1 staat aangegeven welke beschermde soorten er binnen het projectgebied (naar verwachting) aanwezig zijn en onder welk beschermingsregime deze vallen.

Tabel 4.1 Naar verwachting aanwezige beschermde soorten binnen het projectgebied en het beschermingsregime (niet limitatief).

				Nader onderzoek nodig
Vrijstellingsregeling Ffw	tabel 1		egel, ree en konijn bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en de bastaardkikker	nee
Ontheffingsregeling Ffw	tabel 2		eekhoorn	nee
	tabel 3	bijlage 1 AMvB	-	nee
		bijlage IV HR	alle vleermuizen	ja
	vogels	cat. 1 t/m 4	buizerd, gierzwaluw	nee

De ontwikkelingen in het projectgebied vinden in de bestaande bebouwing plaats. Slechts enkele malen verspreid over het jaar vinden ook buiten evenementen plaats.

- Er is geen ontheffing nodig voor de tabel 1-soorten van de Ffw omdat hiervoor een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen van de Ffw. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht. Dat betekent dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.
- Tijdens de evenementen kan sprake zijn van verstoring van broedende vogels. Door er sprake is van een tijdelijke verstoring en een groot omliggende bosgebied, blijft de verstoring beperkt tot de randzones van het landschapspark.
- Doordat er geen herinrichting van het landschapspark plaatsvindt, is aantasting van leefgebied of vaste verblijfplaatsen van vogels en vleermuizen in de bomen niet aan de orde. De slechts enkele evenementen per jaar leiden alleen tot zeer tijdelijke verstoring. De instandhouding van de soorten komen hierdoor niet in gevaar.
- Voor de uitbreiding van de activiteiten in de bestaande bebouwing, zal deze bebouwing verbouwd moeten worden. Hierbij kunnen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen in het geding zijn. De aanwezigheid van vleermuizen dient voorafgaand aan de verbouwing onderzocht te zijn. Indien vleermuizen aanwezig zijn, dienen hiervoor in de bebouwing voorzieningen getroffen te worden en dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden als de verblijfplaatsen niet gebruikt worden (winter halfjaar).
- Aan de bebouwing kunnen ook vaste nesten van gierzwaluwen aanwezig zijn. de verbouwingen vinden intern plaats en leiden dus niet tot aantasting van deze nesten. Wel dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden als de nesten verlaten zijn (winter halfjaar), zodat verstoring van broedende vogels wordt voorkomen.

De Flora- en faunawet staat, met inachtneming van de zorgplicht en voorgestelde maatregelen, de voorgenomen ontwikkeling niet in de weg.

4.6 Archeologie en cultuurhistorie

Toetsingskader

Monumentenwet

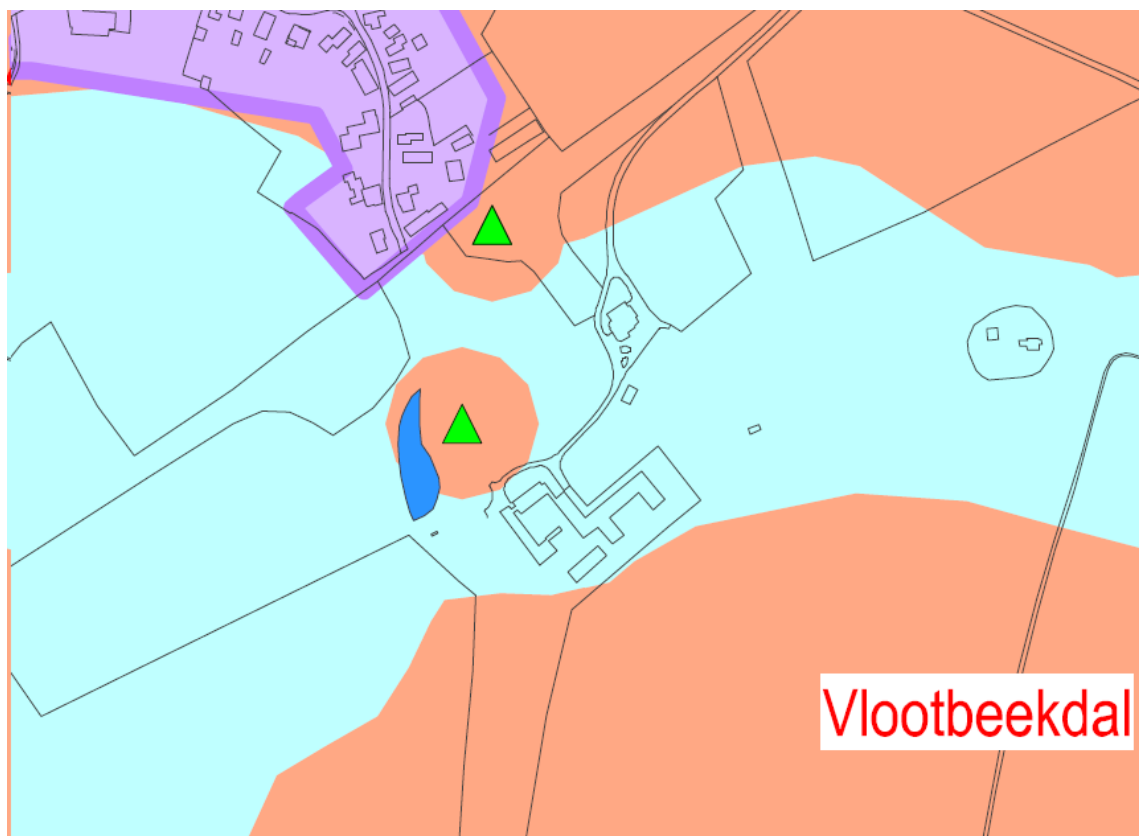
De wet- en regelgeving op rijksniveau rondom cultureel erfgoed is vastgelegd in de Monumentenwet 1988. Het is het belangrijkste sectorale instrument voor de bescherming van cultureel erfgoed. In de Monumentenwet 1988 is geregeld hoe monumenten aangewezen kunnen worden als beschermd monument. De wet heeft betrekking op gebouwen en objecten, stads- en dorpsgezichten, archeologische waarden en op het uitvoeren van archeologisch onderzoek.

De Monumentenwet 1988 regelt de bescherming van archeologisch erfgoed in de bodem, de inpassing ervan in de ruimtelijke ontwikkeling en de financiering van opgravingen.

Op 1 september 2007 is de Wet archeologische monumentenzorg in werking getreden. Dit impliceert een ingrijpende wijziging van de Monumentenwet 1988. Voor archeologische waarden geldt per 1 september 2007 op basis van de gewijzigde Monumentenwet 1988 de wettelijke verplichting om bij vaststelling van een bestemmingsplan rekening te houden met de in de grond aanwezige, dan wel te verwachten monumenten (art. 38a). Voor gebieden waar archeologische waarden voorkomen of waar reële verwachtingen bestaan dat ter plaatse archeologische waarden aanwezig zijn, dient door de initiatiefnemer voorafgaand aan bodemingrepen archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. De uitkomsten van het archeologisch onderzoek dienen vervolgens volwaardig in de belangenafweging te worden betrokken. Het belangrijkste doel is de bescherming van het archeologisch erfgoed in de bodem (in situ) omdat de bodem doorgaans de beste garantie biedt voor een goede conservering. Er wordt uitgegaan van het basisprincipe de 'verstoorder' betaalt voor het opgraven en het documenteren van de aangetroffen waarden als behoud in de bodem niet tot de mogelijkheden behoort.

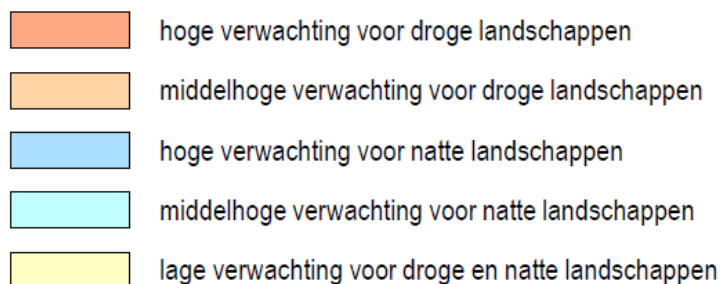
Gemeentelijke archeologische waarden- en verwachtingskaart

Op de gemeentelijke archeologische waarden- en verwachtingskaart heeft het projectgebied een hoge en middelhoge verwachtingswaarde. Dit is in het bestemmingsplan vertaald in waarde archeologie - 5. De groene driehoek duidt een 'vindplaats jager-verzamelaars' aan.

legenda

verwachting

Figuur 4.3 Uitsnede archeologische waarden- en verwachtingskaart

Onderzoek en conclusie

Archeologie

In het projectgebied vinden geen bodemingrepen plaats. Archeologische waarden worden dan ook niet verstoord. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Cultuurhistorie

Kasteel Aerwinkel is een rijksmonument. Het betreft het kasteel, de historische park- en tuinaanleg, het badhuisje, de stenen tafel in de tuin (tuinsieraad), de moestuinmuur met orangerie en de tiendschuur.

In 1854-1856 werd het KASTEEL AERWINKEL in opdracht van de Hasseltse (B) president van de rechtbank Pierre Mathieu Geradts, gebouwd door P.J.H. Cuypers (1827-1921). Hij ontwierp een kasteel in de neogotische stijl, met spitsbogen, arkeltorentjes, pilasters en kantelen, waarmee hij een 'middeleeuws' silhouet wist te scheppen. Omstreeks 1900 werd het kasteel op de zuidhoek uitgebreid met een serre met glas-in-lood in de vensters. Aan weerskanten van de middenrisaliet werden twee vierkante torentjes toegevoegd ter vergroting van de sanitaire ruimtes. De park- en tuinaanleg is gelijktijdig gerealiseerd. Het karakter van het park wordt bepaald door een landschappelijke aanleg uit het midden van de 19de eeuw met het kasteel als middelpunt en met paden en beplanting omzoomde gazons of parkweides aan de noordoost- en zuidwestzijde daarvan. In bijlage 2 zijn de uitgebreide monumentenbeschrijvingen opgenomen. Tevens is hier een beschrijving van geschiedenis van het landgoed in opgenomen.

Voor de nieuwe activiteiten op het landgoed worden de bestaande gebouwen gebruikt. Er vindt geen nieuwbouw plaats of herinrichting van het terrein. Het complex wordt dan ook niet aangetast. Eventuele interne verbouwingen vinden alleen plaats met behoud van de waardevolle elementen van de monumenten. Hiervoor zijn ook monumentenvergunningen vereist.

Het aspect archeologie en cultuurhistorie vormt geen belemmering voor de aanpassing van de bestemming.

4.7 Bodem

Toetsingskader

Wet bodembescherming en Besluit ruimtelijke ordening

Volgens artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening dient in verband met de uitvoerbaarheid van een plan rekening gehouden te worden met de bodemgesteldheid in het gebied. Bij functiewijzigingen dient te worden bekeken of de bodemkwaliteit voldoende is voor de beoogde functie en moet worden vastgesteld of er sprake is van een saneringsnoodzaak.

In de Wet bodembescherming is bepaald dat indien de desbetreffende bodemkwaliteit niet voldoet aan de norm voor de beoogde functie, de grond zodanig dient te worden gesaneerd dat zij kan worden gebruikt door de desbetreffende functie (functiegericht saneren). Nieuwe bestemmingen moeten bij voorkeur op schone grond worden gerealiseerd.

Voor ruimtelijke plannen moet ten minste een historisch onderzoek worden verricht (conform NEN 5725). Als uit het historisch onderzoek wordt geconcludeerd dat op de betreffende locatie sprake is geweest van activiteiten met een verhoogd risico op verontreiniging, moet een verkennend bodemonderzoek worden verricht (conform NEN 5740).

Onderzoek en conclusie

In het projectgebied wordt feitelijk geen andere bestemming mogelijk gemaakt. Ter plaatse worden wel de toegestane activiteiten uitgebreid. Er vinden echter geen bodemingrepen plaats. Bodemonderzoek kan in dit geval achterwege blijven.

4.8 Bedrijven en milieuzonering

Toetsingskader

Bij de ontwikkeling van woningen dient rekening te worden gehouden met eventuele milieuhinder als gevolg van (bedrijfs)activiteiten. Uitgangspunt daarbij is dat bedrijven niet in hun bedrijfsvoering worden beperkt en dat ter plaatse van de woningen sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Voor de afstemming tussen milieugevoelige en milieuhinderlijke functies wordt milieuzonering toegepast. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de VNG-publicatie Bedrijven en Milieuzonering (editie 2009). In deze publicatie is een lijst opgenomen waarin de meest voorkomende bedrijven en bedrijfsactiviteiten zijn gerangschikt naar mate van milieubelasting. Voor elke bedrijfsactiviteit is de maximale richtafstand ten opzichte van milieugevoelige functies aangegeven op grond waarvan de categorie-indeling heeft plaatsgevonden. De richtafstanden gelden ten opzichte van het omgevingstype 'rustige woonwijk'. Milieuzonering beperkt zich tot de milieuaspecten met een ruimtelijke dimensie: geluid, geur, gevaar en stof.

In gebieden waar bedrijfsactiviteiten en hindergevoelige functies reeds naast elkaar voorkomen of gewenst zijn, wordt niet gebruikgemaakt van richtafstanden. Deze gebieden worden getypeerd als gebieden met functiemenging. Voor deze gebieden wordt een Staat van Functiemenging gehanteerd waarin per bedrijfsactiviteit wordt aangegeven in welke mate deze direct naast, boven of onder woningen toelaatbaar is.

Onderzoek en conclusie

Het projectgebied ligt ruim buiten de geluidzone van het bedrijventerrein aan de oostkant van Posterholt.

In het projectgebied worden diverse activiteiten mogelijk gemaakt waarvoor in de VNG - handreiking 'Bedrijven en Milieuzonering (Handreiking voor maatwerk in de gemeentelijke ruimtelijke ordeningspraktijk)' richtafstanden zijn opgenomen.

Voor conferentie-oorden en congressentra geldt in rustig buitengebied een afstand van 10 m. Voor theaters en concertgebouwen, buurt- en clubhuizen geldt een afstand van 30 m. De afstand tussen de bebouwing in het projectgebied (daar waar de activiteiten plaatsvinden) en de woningen aan de Aerwinkelallee bedraagt meer dan 30 m. Voor de omgeving treedt dan ook geen hinder op.

In de Algemene Plaatselijke Verordening Roerdalen is opgenomen dat voor evenementen een vergunning moet worden aangevraagd. Aangezien dit slechts enkele malen per jaar plaatsvindt, is de overlast zeer beperkt. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de evenementen in de huidige situatie reeds plaatsvinden en de locatie van de evenementen op grote afstand van de omliggende woningen plaatsvinden.

Het aspect bedrijven en milieuzonering vormt geen belemmering voor de uitvoering van het project.

4.9 Besluit milieueffectrapportage

Toetsingskader

In onderdeel C en D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van het bestemmingsplan planmer-plichtig, projectmer-plichtig of mer-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen. Daarnaast dient het bevoegd gezag bij de betreffende activiteiten die niet aan de bijbehorende drempelwaarden voldoen, na te gaan of sprake kan zijn van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu, gelet op de omstandigheden als bedoeld in bijlage III van de EEG-richtlijn milieueffectbeoordeling. Deze omstandigheden betreffen:

- de kenmerken van de projecten;
- de plaats van de projecten;
- de kenmerken van de potentiële effecten.

Tevens kan een bestemmingsplan planmerplichtig zijn indien voor het plan een passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van artikel 19j, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw).

In onderdeel C en D van de bijlage bij het Besluit m.e.r. is aangegeven welke activiteiten in het kader van de omgevingsvergunning planmer-plichtig, projectmer-plichtig of mer-beoordelingsplichtig zijn. Voor deze activiteiten zijn in het Besluit m.e.r. drempelwaarden opgenomen.

Onderzoek en conclusies

Vormvrije mer-beoordeling

De voorgenomen ontwikkeling is geen activiteit die wordt genoemd in het Besluit m.e.r.. Gezien het feit dat het gaat om een bestaand landgoed waar nieuwe activiteiten, hoofdzakelijk in de bestaande bebouwing, worden mogelijk gemaakt, zullen geen belangrijke negatieve milieugevolgen optreden. Dit blijkt ook uit de onderzoeken van de verschillende milieuaspecten zoals in dit hoofdstuk zijn opgenomen. Voor de ruimtelijke onderbouwing is dan ook geen mer-procedure of formele mer-beoordelingsprocedure noodzakelijk conform het Besluit m.e.r.

Geen passende beoordeling (en daarmee planMER) nodig vanwege Natura 2000

Op ca 900 m afstand ligt het Natura 2000-gebied Roerdal. Uit paragraaf 4.5 blijkt dat significant negatieve effecten uit worden gesloten. Zodoende is geen passende beoordeling en daarmee planMER noodzakelijk conform het Besluit m.e.r.

4.10 Externe veiligheid

Toetsingskader

Besluit externe veiligheid inrichtingen en Besluit externe veiligheid buisleidingen

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's voor de omgeving bij gebruik, opslag en vervoer - over weg, water en spoor en door buisleidingen - van gevaarlijke stoffen. Ook de risico's van het gebruik van luchthavens en de mogelijke aanwezigheid van explosieven vallen onder externe veiligheid.

Elk nieuw ruimtelijk plan moet volgens de Wet ruimtelijke ordening getoetst worden aan de normen voor plaatsgebonden risico en groepsrisico.

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en de bijbehorende Regeling externe veiligheid inrichtingen, zoals deze op dit moment luiden (Revi II) bevat de risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven met gevaarlijke stoffen. Hierbij kan gedacht worden aan risico's van onder andere tankstations met lpg, gevaarlijke stoffen (PGS-15)-opslagplaatsen en ammoniakkoelinstallaties.

De normstelling voor het vervoer van gevaarlijke stoffen (voor zowel weg, spoor als water) is gebaseerd op de Nota Risco Normering Vervoer Gevaarlijke Stoffen (RNVGS) (2006). De nota heeft geen wettelijk bindende werking maar is niet vrijblijvend. Een voorstel voor een wettelijke regeling voor vervoer van gevaarlijke stoffen is in voorbereiding.

Het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb, 2011) is gebaseerd op de Wet milieubeheer en de Wet ruimtelijke ordening. Het Bevb regelt onder andere welke veiligheidsafstanden moeten worden aangehouden rond buisleidingen met gevaarlijke stoffen. De normstelling is in lijn met het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi).

Onderzoek en conclusie

Vervoer gevaarlijke stoffen over weg, spoor en water

Over de N293 vindt vervoer van gevaarlijke stoffen plaats. Uit de provinciale risicokaart blijkt dat voor deze wegen de PR 10^{-6} -contour niet buiten de weg ligt. De PR 10^{-8} -contour - indicatief voor het invloedsgebied van het GR - van de N293 ligt 89 m buiten de weg. De PR 10^{-8} -contour van de N570 ligt 20 m buiten de weg. Het projectgebied ligt buiten deze contouren. Spoor- en waterwegen zijn niet aanwezig in de omgeving van het projectgebied.

Figuur 4.4 Uitsnede Risicokaart (bron: risicokaart.nl)

Buisleidingen

Ten noordwesten van Reutje liggen twee aardgasleidingen. In tabel 4.2 zijn de kenmerken van de leidingen opgenomen. Het projectgebied ligt op circa 550 m van de leidingen en daarmee buiten het invloedsgebied.

Tabel 4.2 Kenmerken risicovolle leidingen

volgnummer	druk (bar)	diameter (inch)	PR 10 ⁻⁶ -contour (m)	invloedsgebied GR (m)	belemmeringenstrook (m)	afstand tot plangebied (m)
A-578 (aardgas)	66	42	180	490	5	210
A-520 (aardgas)	66	24	140	310	5	210

Het aspect externe veiligheid staat de uitvoering van het project niet in de weg.

4.11 Kabels en leidingen

Toetsingskader

Planologisch relevante leidingen en hoogspanningsverbindingen dienen te worden gewaarborgd. Tevens dient rond dergelijke leidingen rekening te worden gehouden met zones waarbinnen mogelijke beperkingen gelden. Planologisch relevante leidingen zijn leidingen waarin de navolgende producten worden vervoerd:

- gas, olie, olieproducten, chemische producten, vaste stoffen/goederen;
- aardgas met een diameter groter of gelijk aan 18”;
- defensiebrandstoffen;
- warmte en afvalwater, ruwwater of halffabrikaat voor de drink- en industriewatervoorziening met een diameter groter of gelijk aan 18”.

Onderzoek en conclusie

Er zijn geen planologisch relevante buisleidingen, hoogspanningsverbindingen of straalpaden aanwezig. Met eventueel aanwezige overige planologisch gezien niet-relevante leidingen (zoals rioolleidingen, leidingen nutsvoorzieningen, drainageleidingen) in of nabij het projectgebied hoeft in de ruimtelijke onderbouwing geen rekening te worden gehouden. Er wordt geconcludeerd dat het aspect kabels en leidingen de uitvoering van het plan niet in de weg staat.

4.12 Luchtkwaliteit

Toetsingskader

In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt bij het opstellen van een ruimtelijk plan uit het oogpunt van de bescherming van de gezondheid van de mens rekening gehouden met de luchtkwaliteit. Het toetsingskader voor luchtkwaliteit wordt gevormd door hoofdstuk 5, titel 5.2 van de Wet milieubeheer (ook wel Wet luchtkwaliteit genoemd, Wlk). Dit onderdeel van de Wet milieubeheer (Wm) bevat grenswaarden voor zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofoxiden, fijn stof, lood, koolmonoxide en benzeen. Hierbij zijn in de ruimtelijke ordeningspraktijk langs wegen vooral de grenswaarden voor stikstofdioxide (jaargemiddelde) en fijn stof (jaar- en daggemiddelde) van belang. De grenswaarden van de laatstgenoemde stoffen zijn in de volgende tabel weergegeven.

Tabel 4.3 Grenswaarden maatgevende stoffen Wm

stof	toetsing van	Grenswaarde	geldig
stikstofdioxide (NO ₂)	jaargemiddelde concentratie	60 µg/m ³	2010 tot en met 2014
	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m ³	vanaf 2015
fijn stof (PM ₁₀)	jaargemiddelde concentratie	40 µg/m ³	vanaf 11 juni 2011
	24-uurgemiddelde concentratie	max. 35 keer p.j. meer dan 50 µg / m ³	

Op grond van artikel 5.16 van de Wm kunnen bestuursorganen bevoegdheden die gevolgen kunnen hebben voor de luchtkwaliteit onder andere uitoefenen indien de bevoegdheden/ontwikkelingen niet leiden tot een overschrijding van de grenswaarden of de bevoegdheden/ontwikkelingen niet in betekenende mate bijdragen aan de concentratie in de buitenlucht.

NIBM

In dit Besluit niet in betekenende mate is bepaald in welke gevallen een project vanwege de gevolgen voor de luchtkwaliteit niet aan de grenswaarden hoeft te worden getoetst. Hierbij worden 2 situaties onderscheiden:

- een project heeft een effect van minder dan 3% van de jaargemiddelde grenswaarde NO₂ en PM₁₀ (= 1,2 µg/m³);
- een project valt in een categorie die is vrijgesteld aan toetsing aan de grenswaarden; deze categorieën betreffen onder andere woningbouw met niet meer dan 1.500 woningen.

In aanvulling op het bovenstaande toetsingskader stelt de AMvB 'Gevoelige Bestemmingen (luchtkwaliteitseisen)' dat bij de voorgenomen realisering van gevoelige bestemmingen, zoals scholen, kinderdagverblijven, verzorgingshuizen en dergelijke op een locatie binnen 300 m vanaf de rand van rijkswegen of binnen 50 m vanaf de rand van provinciale wegen, moet worden onderzocht of op die locaties sprake is van een daadwerkelijke of een dreigende overschrijding van de grenswaarden voor PM₁₀ en/of NO₂. Blijkt uit het onderzoek dat sprake is van zo'n (dreigende) overschrijding, dan mag het totaal aantal mensen dat hoort bij een 'gevoelige bestemming' niet toenemen. Het maakt voor de vestiging van gevoelige bestemmingen niet uit of het deel uitmaakt van 'niet in betekenende mate'-projecten of 'in betekenende mate'-projecten. De AMvB 'Gevoelige Bestemmingen' moet in beide gevallen worden nageleefd.

Onderzoek en conclusie

Op het landgoed worden enkele nieuwe activiteiten ontwikkeld. Ten opzichte van de huidige situatie leidt dit tot een zeer beperkte verkeersaantrekkende werking van 12 mvt/etmaal. Het effect op de luchtkwaliteit bedraagt in geen geval meer dan 3% van de jaargemiddelde grenswaarden voor PM₁₀ en NO₂. Op het project is daarom het besluit nibm van toepassing. Een toetsing aan de grenswaarden kan achterwege blijven.

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is een indicatie van de luchtkwaliteit ter plaatse van het projectgebied gegeven. Dit is gedaan aan de hand van de monitoringstool (www.nsl-monitoring.nl) die bij het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit hoort. Hieruit blijkt dat in 2012 de jaargemiddelde concentraties stikstofdioxide en fijn stof direct langs de N293 (als maatgevende doorgaande weg in de buurt van het projectgebied) ruimschoots onder de grenswaarden uit de Wet milieubeheer zijn gelegen. Omdat direct langs deze provinciale weg aan de grenswaarden wordt voldaan, zal dit ook bij de dichter bij het projectgebied gelegen minder drukke Roermondseweg het geval zijn. In het projectgebied zal dan ook aan de grenswaarden worden voldaan. Concentraties luchtverontreinigende stoffen nemen immers af naarmate een locatie verder van de weg ligt. Daarom is

ter plaatse van het hele projectgebied sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

4.13 Duurzaamheid

Toetsingskader

De gemeente Roerdalen zet in de Structuurvisie in innovatieve en duurzame agrarische bedrijfsvoering met name in het LOG. Ook innovatieve ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie kunnen plaatsvinden op agrarische bedrijfspercelen in met name het LOG. Verder zet de gemeente in op een duurzame (ruimtelijke) ontwikkeling van de verschillende functies in het buitengebied.

Onderzoek en conclusie

Voor de nieuwe activiteiten wordt gebruik gemaakt van de bestaande bebouwing op het landgoed. Hiermee krijgt het landgoed een (deels) nieuwe functie en blijft het behouden voor de toekomst. Het 'hergebruik' van bebouwing is zeer duurzaam.

Hoofdstuk 5 Uitvoerbaarheid

5.1 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Deze ontwikkeling wordt meegenomen in de eerste herziening van het bestemmingsplan Buitengebied. In het kader van dit plan vindt vooroverleg en inspraak plaats.

5.2 Economische uitvoerbaarheid

De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de uitvoering. Zoals te doen gebruikelijk wordt met de gemeente een anterieure overeenkomst gesloten. Het opstellen van een exploitatieplan is daarmee niet nodig. In deze overeenkomst wordt ingegaan op het kostenverhaal (plankosten) en de verantwoordelijkheid voor de afhandeling van eventuele planschadeclaims.

5.3 Vertaling in het veegplan

De bestemmingsregels van de bestemming 'kastelen en landgoederen' (artikel 16) van het bestemmingsplan 'Buitengebied Roerdalen' (NL.IMRO.1669.BPBUITENGEBIED2012-VG01) zijn onverminderd van toepassing, met dien verstande dat in het projectgebied 2 specifieke vormen van horeca worden opgenomen.

'Specifieke vorm van horeca - Aerwinkel 1': horecadoeleinden, restaurant, hotel, (feest)zalencomplex, sociaal-culturele doeleinden in de vorm van vergader- en conferentiegelegenheden alsmede museum- en expositieruimten.'

'Specifieke vorm van horeca - Aerwinkel 2': horeca, sociaal-culturele doeleinden in de vorm van vergader- en conferentiegelegenheden alsmede expositieruimten, educatie, (zorg)hotel, verblijfsaccommodatie.'

Dit is als volgt op de verbeelding weergegeven:

Figuur 5.1 Verbeelding

Rho

—
ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

Bijlagen

Bijlage 1 Erfbeplantingsplan

Landschappelijke onderbouwing Aerwinkelsallee 1, Posterholt

Ligging plangebied (Topografische kaart 2004)

Aanleiding en ligging plangebied

Mevrouw de Haas wil de mogelijkheden van Landgoed Kasteel Aerwinkel verbreden. Hiervoor is een wijziging van het bestemmingsplan nodig. Deze landschappelijke onderbouwing vormt onderdeel van de ruimtelijke onderbouwing ten behoeve van de bestemmingsplanwijziging.

Dit rapport geeft een beknopte beschrijving van de huidige situatie en beschrijft de ligging in het landschap. Daarnaast worden de kansen geschetst voor toekomstige landschappelijke ontwikkeling, waarbij de nadruk ligt op de koppeling met de omgeving.

Voor dit rapport zijn bronnen gebruikt die een uitgebreide beschrijving geven van de historie en de huidige situatie van het landgoed:

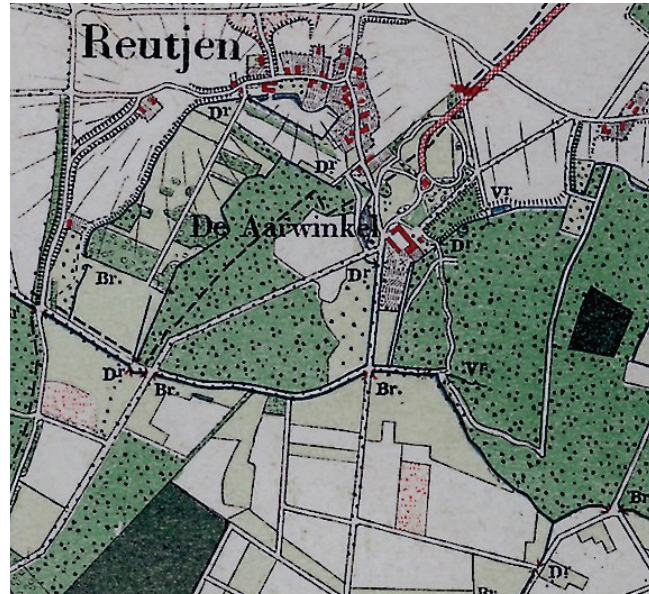
- Subsidieverzoek Landgoed Kasteel Aerwinkel, 2012
- Rapport onderzoek Herbestemming, 2014
- Jaarboek Roerstreek 43, 2011

Het plangebied ligt ten zuiden westen van Posterholt, nabij het gehucht Reutje en ten noorden van de Vlootbeek. De locatie is te bereiken via de Aerwinkelsallee en de Burgemeester Geradtsstraat.

De buitenplaats de Aerwinkel is een complex bestaande uit een neogotisch kasteel, een historische parkaanleg, enkele historische gebouwen (o.a. een schuur, een tot woningen verbouwd koetshuis en een badhuis) en enkele recentere opstallen (o.a. een kapel).

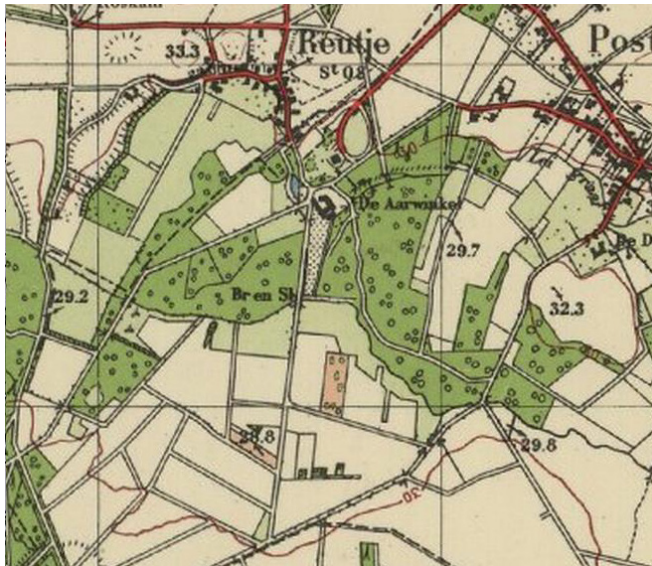
Historische kaart ca. 1830

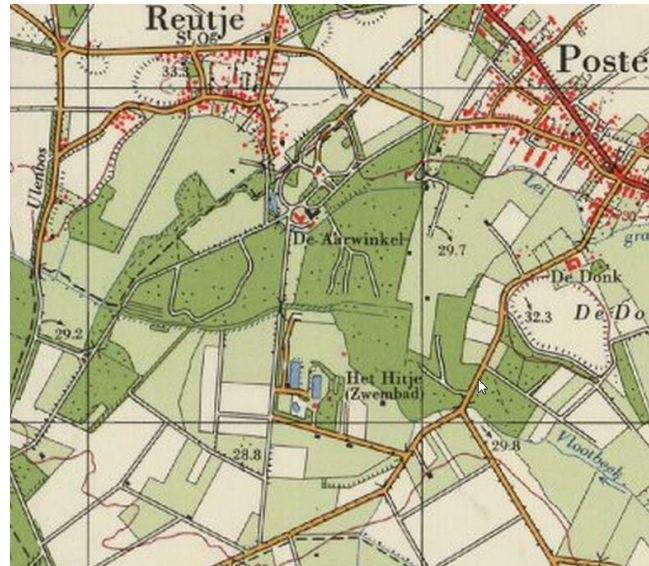
Historische kaart ca. 1900

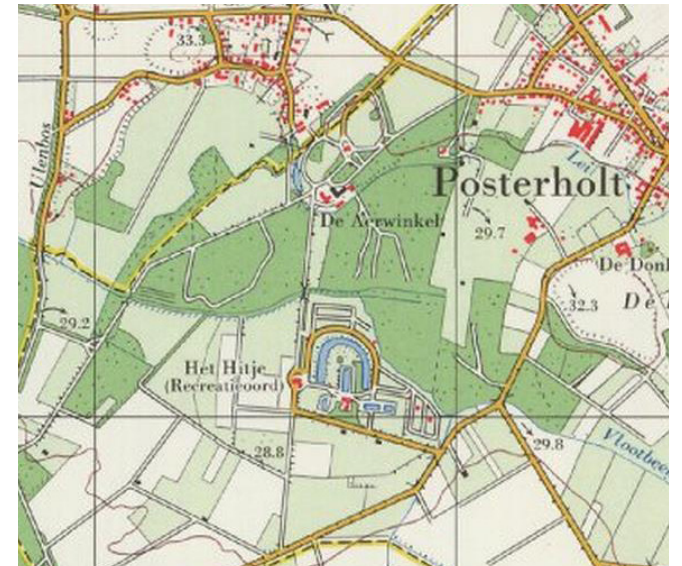
Historische kaart ca. 1936

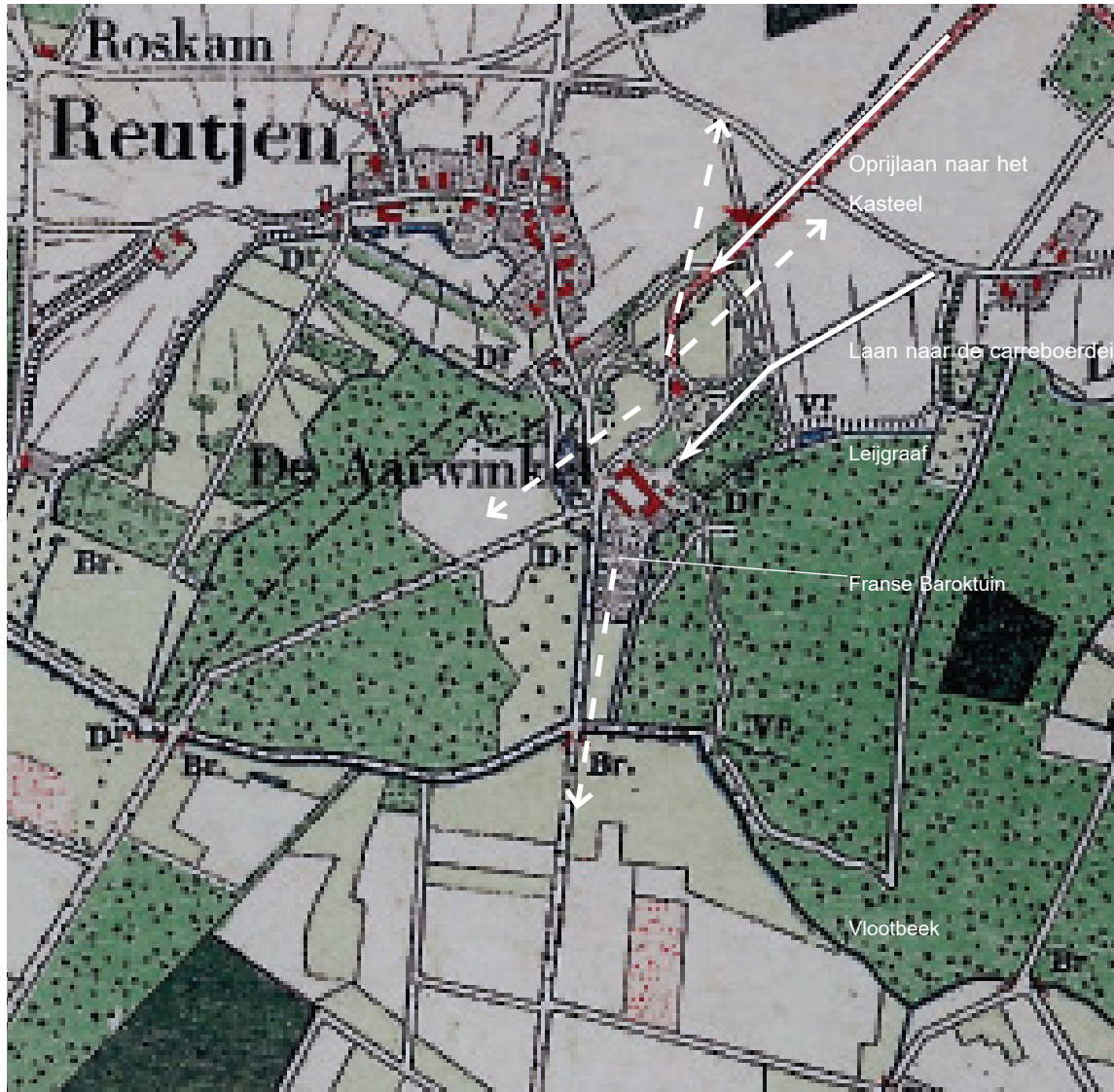
Historische kaart ca. 1953

Historische kaart ca. 1968

Historische kaart ca. 1989

Historische kaart ca. 1900 met daarop onder meer de zichtlijnen die een verbinding leggen van de bouwwerken met het omliggende landschap.

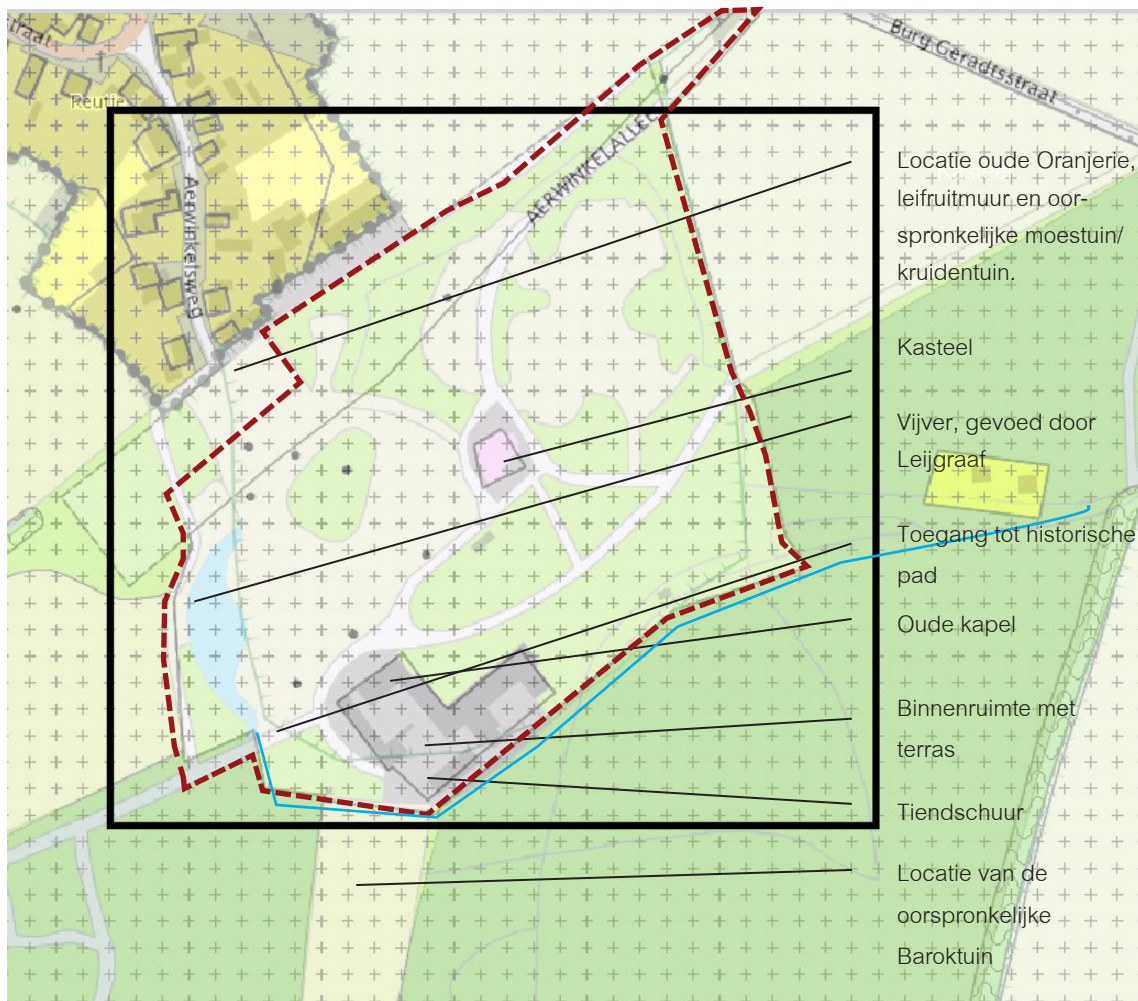
Historisch landschappelijke ontwikkeling

Landgoed de Aerwinkel is gelegen op hoger deel in het landschap: een oude winkel. Deze winkel is een terrasrest in het beekdal van de Vlootbeek, die ten zuiden van het plangebied loopt. De Leijgraaf, een natuurlijke afwatering die langs de kern Posterholt loopt, mondt ten zuiden van de oude boerderij uit in de Vlootbeek. Opvallend in de kaart van 1830 is de dubbele waterlijn ten zuiden van de boerderij, die nu nog steeds de begrenzing vormen van een open weide in het bos.

In de 19e eeuw hebben er grote veranderingen plaatsgevonden. In 1854 is het neogotische kasteel gebouwd door Pierre Cuijpers. Vermoedelijk was Cuijpers ook degene die het omliggende park in de Engelse landschapstijl heeft ontworpen. Aan het bestaande landschapspatroon werd een parkachtige omgeving toegevoegd, bestaande uit gazons, een vijver, gebogen paden en boomgroepen. Tevens werd bij de boerderij een inrichting aangelegd die weg heeft van een Franse Baroktuin.

Daarnaast is in de 19e eeuw tevens het zuidelijk gelegen moerassige gebied ontgonnen voor de landbouw. Een nieuwe laan werd toegevoegd aan het stelsel van paden met de hoeve als middelpunt. Deze laan verbond de oude hoeve met de zuidelijk liggende landerijen.

In de 20e eeuw zijn er relatief weinig grote veranderingen in het gebied geweest. Een enkele weide is omgevormd naar bos en vice versa. De grootste verandering die duidelijk zichtbaar is op de historische topkaarten (vorige pagina) is de ontwikkeling van het recreatieoord Het Hitje, nu een bungalowpark met de naam Landgoed Aerwinkel. Daarmee is de visuele verbinding van de boerderij met de zuidelijke gelegen gronden verdwenen.

Plangebied, de buitenplaats in stricte zin, in eigendom van mevrouw de Haas.

Typering huidige inrichting

Het centrum van het landgoed is het kasteel, die midden in de Engelse landschapstuin is gesitueerd. Ten zuiden van het kasteel ligt de boerderij. De oorspronkelijke kasteelboerderij is door de jaren heen deels vervangen. Op de overgang van het gehucht het Reutje en het landgoed ligt locatie van de oorspronkelijke Oranjerie en moestuin. Deze is nu in eigendom van de gemeente en ingericht als speelplaats. Voor een verdere beschrijving van de gebouwde onderdelen, de historische waardering, maar ook de functionele invulling daarvan wordt verwezen naar het Rapport onderzoek Herbestemming, 2014.

Aan de westzijde ligt de oorspronkelijke vijver, die gevoed wordt door de Leijgraaf. Met verschillende slingerende paden zijn de verschillende elementen in het park bereikbaar.

De aanplant van de Engelse landschapstuin dateert uit 3 periodes: 1750 - 1800, 1850 - 1870 en 1995 - 1998. De monumentale bomengroepen worden nu afgewisseld en ondersteund door kleurrijke perken met 20 jaar oude bomen en heesters. Vooral langs de oprijlaan en langs het achtergazon zijn grote groepen rhododendrons en azalea's aangeplant. Enkele boomgroepen op het veld zelf, bestaande uit onder andere beuken en robinia's, zorgen voor een coulissewerking. De lanen die richting de boerderij en het kasteel leiden, zijn beplant met ondermeer zomereik, esdoorn en tamme kastanje.

Vanwege de bijzondere historische en botanische waarde van de tuin is Landgoed Kasteel Aerwinkel toegelaten tot het European Garden Heritage Network.

De huidige staat van de monumentale bomen bedreigd door de recente dalingen in grondwaterstand. Waarschijnlijk door grondwateronttrekkingen voor de landbouw in de omgeving van het landgoed, het afsluiten van de neventak en verleggen van de hoofdstroom van de Vlootbeek.

Zicht op de hoeve ter hoogte van het Reutje,

De Tiendschuur

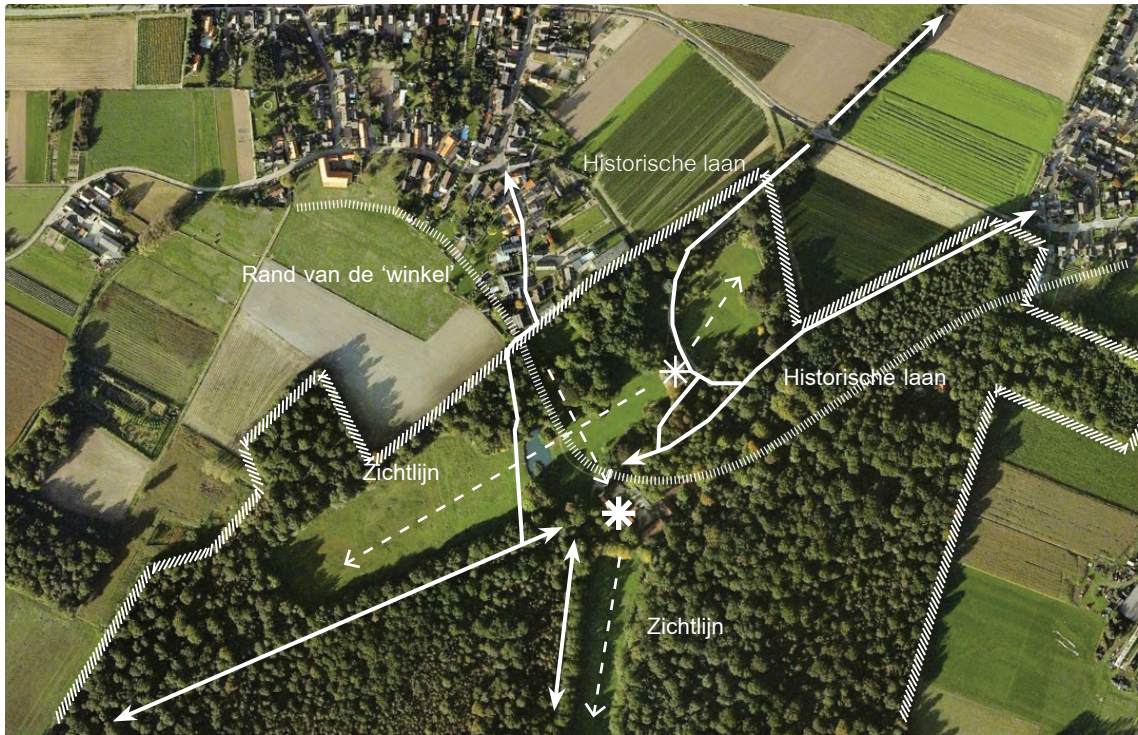
Historische laan tussen Posterholt en de hoeve

Toegang tot het historische pad aan de westzijde, ter hoogte van de Leijgraaf die de vijver voedt. Het water staat echter sinds de omlegging erg laag, dit bedreigt tevens de beplanting op het landgoed.

De voorzijde van kasteel Aerwinckel

Huidige landschappelijke situatie

Het landgoed bevindt zich in een bijzonder goed onderhouden staat. Vele historische elementen zijn nog steeds aanwezig. In de monumentenbeschrijving van het RCE is het historische park en buitenplaats gewaardeerd als een complex van algemeen belang op het gebied van cultuur, architectuur en tuinhistorie om uiteenlopende redenen.

Op dit moment is het landgoed naar binnengekeerd. De randen worden gevormd door (monumentale) beplantingsingels en bospercelen en van buitenaf duidt alleen de monumentale eikenlaan op de aanwezigheid van een landgoed. Er zijn nog steeds zichtassen binnen het landschapspark, de connectie van deze assen met de rest van de omgeving is echter verdwenen door verdichting van het park.

De bossen rondom de planlocatie zijn in eigendom van een andere particulier eigenaar, op dit moment worden zij nauwelijks beheerd.

Nog steeds vormt de hoeve het middelpunt van historische wegen, die het landgoed verbinden met de omgeving (het Reutje, Posterholt, Munningsbos en in het zuiden is er een verbinding met de Landal Greenparks Landgoed Aerwinkel). Het landgoed vormt daarmee een goede uitvalsbasis voor wandelingen in een afwisselend landschap.

De toegankelijkheid is echter niet overal optimaal, zo is er bijvoorbeeld een opschot van bramen op het zuidelijk gelegen perceel dat een goede doorgang belemmert, of zijn de gronden in eigendom van het waterschap niet betreedbaar.

De oude oprijlaan van Posterholt naar de boerderij in het centrum van het landgoed heeft nu niet de allure die een dergelijk landgoed verdient. Met betonblokken is de laan afgesloten voor het autoverkeer (gemeenteground) en is er veel opschot van houtige gewassen rondom de monumentale bomen.

1. Zicht op de eikenlaan vanaf de Aerwinkelsallee richting het kasteel. De haag aan de rechterkant doet afbreuk aan het beeld.

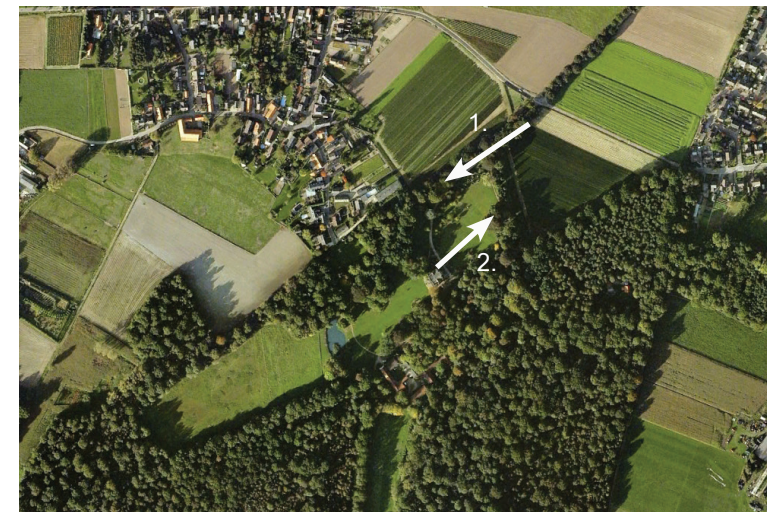
2. Zicht vanuit het kasteel naar de oostelijke parkweide, een door beplanting omsloten gazon. Door bijvoorbeeld ter hoogte van het frame een doorkijk te maken naar het achterliggende landschap kan een extra kwaliteit worden toegevoegd.

Conclusie, ligging in het landschap

Vanuit de omgeving gezien, is landgoed Aerwinckel een gesloten eenheid. De statige lanen en gevarieerde bosbeplanting duiden op een oud landgoed; het kasteel en de boerderij zelf zijn van buitenaf echter niet zichtbaar.

Van de paden die het landgoed oorspronkelijk verbonden met de omgeving zijn er velen nog intact, maar vaak slecht toegankelijk. Er liggen daarmee kansen om de omgeving opnieuw te verbinden met het landgoed door een verbetering aan te brengen in de toegankelijkheid en zichtbaarheid van deze paden.

Nadrukkelijke aandacht vraagt de waterhuishouding. De verdroging van het landgoed dient te worden tegengegaan om de monumentale beplanting in een gezonde staat te behouden.

1. Het grote doorzicht over het landgoed vanuit de westzijde van het kasteel. Met middenin de vijver.

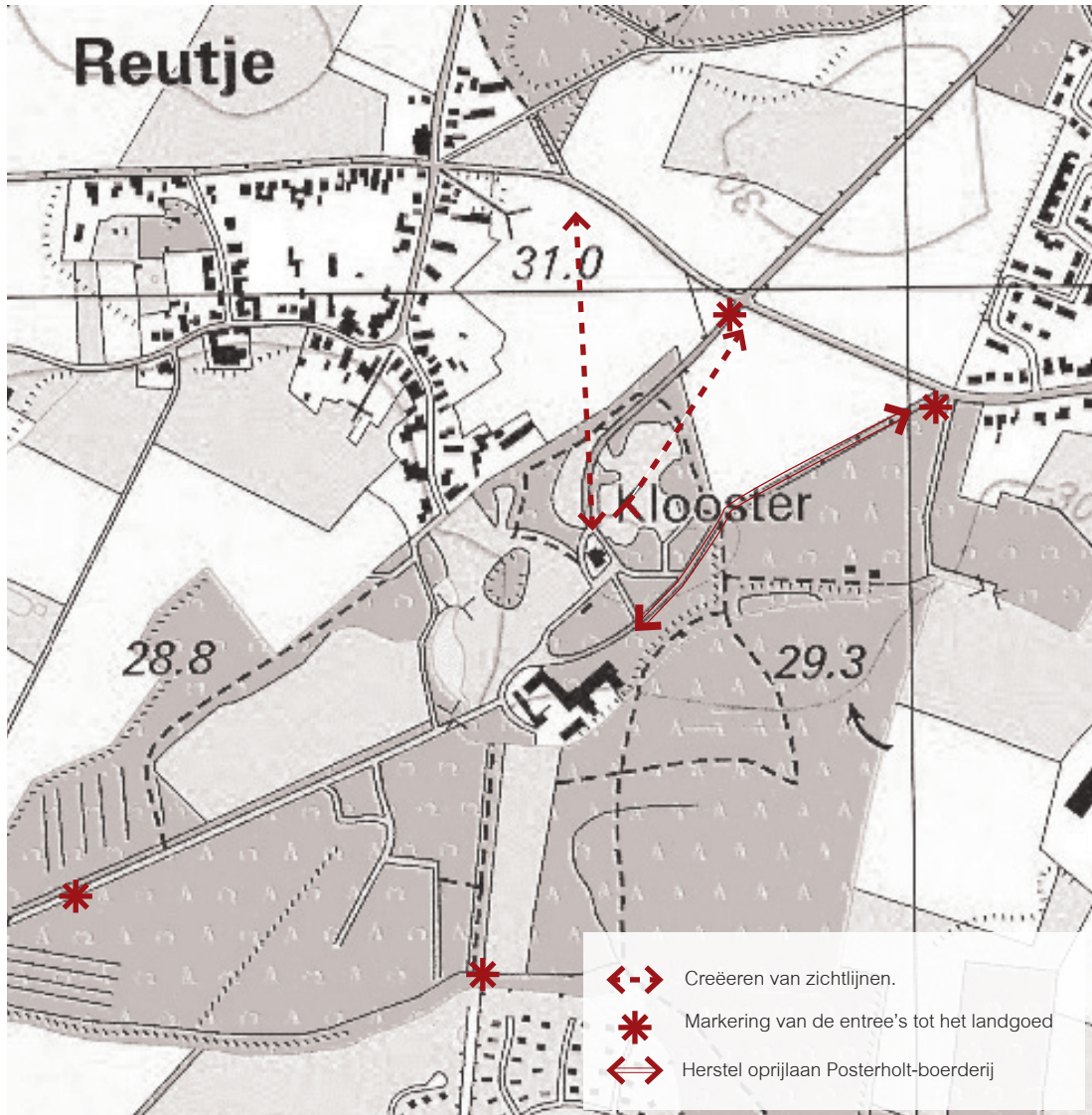
2. Locatie van de oude moestuin, orangerie en leifruitmuur, nu een speelplek dat nauwelijks in gebruik is.

Conclusie van de interne situatie van het landgoed.

Het landgoed vormt een samenhangend geheel en bevindt zich in een goed onderhouden staat. Het landschapspark met bijbehorend groen en slingerende paden verbindt het ensemble van gebouwen. De verschillende rijksmonumenten die hier aanwezig zijn hebben een historische connectie. De zichtassen op het landgoed zelf zijn nog intact en zorgen eveneens voor eenheid binnen het landgoed. Verbeteringen zijn er echter zeker mogelijk voor een sterkere beleving van een landgoed van een dergelijke allure, daarover meer op de volgende pagina's.

Het enige cruciale onderdeel van de buitenplaats dat echt niet in goede staat is, is de oorspronkelijke moestuin, daar ligt nu een speelplaats. Restanten van de oude moestuin zijn de oude leifruitmuur en de recent vernielde Orangerie, beide aangemerkt als rijksmonument. Tevens is hierdoor de aansluiting van de kern het Reutje op het landgoed niet goed vormgegeven.

Historische kaart ca. 1900

Kansen voor verbinding van het landgoed met de omgeving

Het landgoed is een parel voor de gemeente Roerdalen: niet alleen is het een bijzonder fraai complex om te vertoeven en hebben de bossen een bijzondere waarde voor het omliggende landschap, tevens ligt de geschiedenis van het landschap hier voor het oprapen.

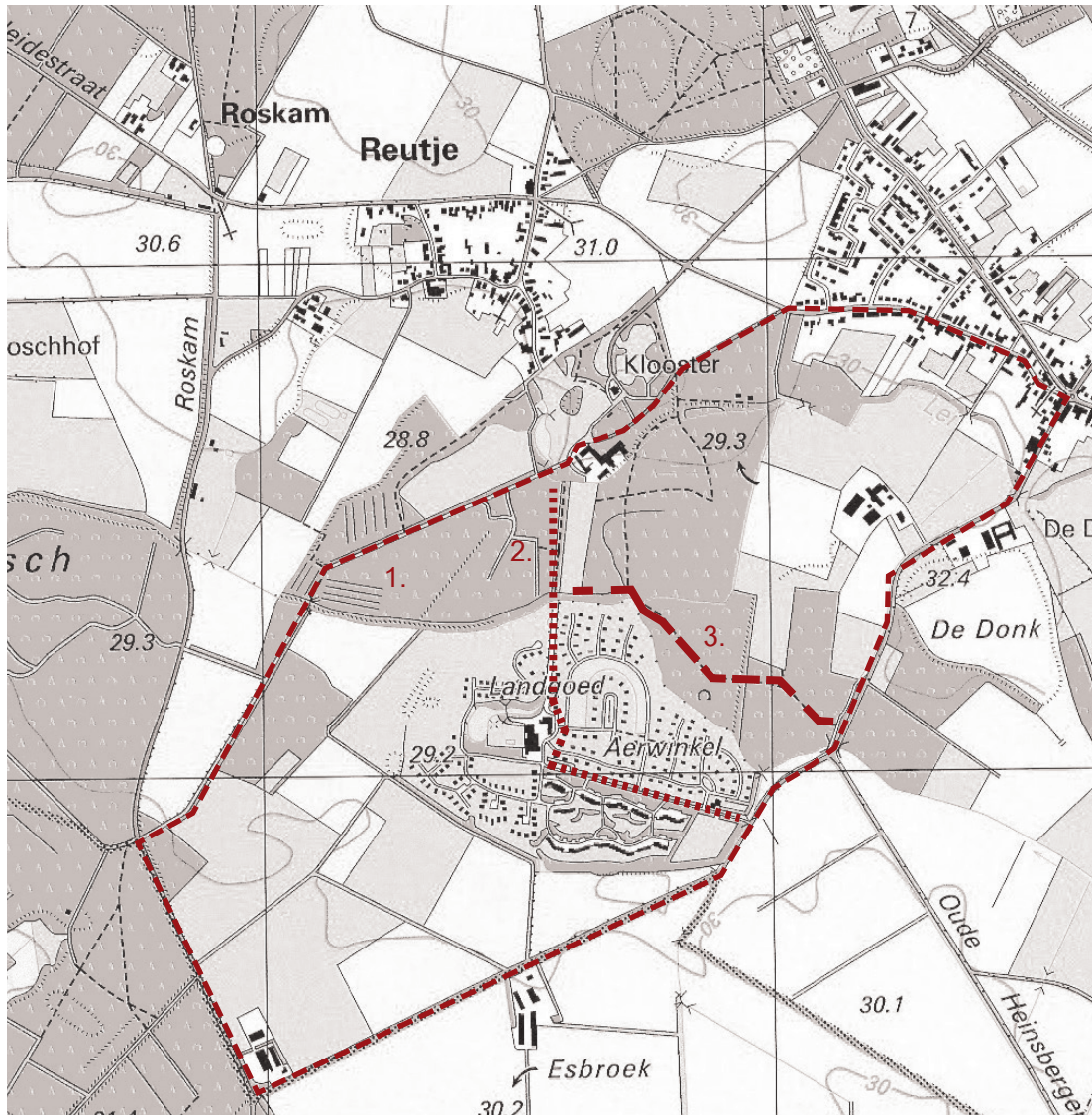
Daarbij is er de gelukkige situatie dat er een eigenaar is die als doelstelling heeft het cultuurhistorische erfgoed te bewaren voor toekomstige generaties en het gebied open wil stellen aan het publiek. Met de functies die de eigenaresse in beeld heeft om toe te voegen aan het landgoed ontstaat er tevens op recreatief gebied meerwaarde.

Er liggen veel kansen om het landgoed (opnieuw) te verbinden met de omgeving. Zowel recreatief als landschappelijk zou dat een meerwaarde opleveren voor zowel het complex als de omgeving. Daarbij is het wenselijk om dit in samenspraak met andere partijen op te pakken, zoals Waterschap, Gemeente, Provincie, Landal en omliggende grondeigenaren.

Kansen voor de zichtbaarheid van het landgoed in het landschap

Zoals gezegd ligt het landgoed verborgen in een groene mantel. Onder meer de volgende maatregelen kunnen een bijdrage leveren aan de zichtbaarheid en bekendheid van het complex in de omgeving en tevens bijdragen aan de allure van het landgoed.

1. het maken van 1 a 2 zichtlijnen van het kasteel naar de agrarische gronden in de omgeving en vice-versa door enkele uitgeknipte openingen te maken in de bosmantel. Er ontstaan aantrekkelijke vergezichten vanuit het kasteel alswel de passant over de Roskammerweg krijgt een glimp van het kasteel te zien.
2. het toevoegen van een landgoedpoort op cruciale plekken, dergelijke poorten passen bij een buitenplaats van deze allure. Bovendien ziet men van buiten dat het hier een landgoed betreft.
3. Goede bewegwijzering vanuit de omgeving naar het landgoed.
4. Verbeteren oprijlaan vanuit Posterholt naar het recreatieve centrum van het Landgoed.

Historische kaart ca. 1900

Kansen voor de recreatieve verbinding met de omgeving

De verschillende historische paden die allemaal uitkomen op de oude hoeve, maken van het Landgoed Kasteel Aerwinkel een aantrekkelijke uitvalsbasis voor uiteenlopende wandelingen. Voor een aantal fraaie ronden door het omliggende gebied dienen enkele paden te worden verbeterd of gronden toegankelijk worden gemaakt. Enkele voorbeelden:

1. Grote ronde om het landgoed.

Grote ronde door Posterhol, langs Landal en door het centrum van het landgoed.

2. Aerwinkelrondje.

Verbinden van Terras Vurenhof, terras van Landgoed Aerwinkel en terras op het Landgoed Kasteel Aerwinkel. Probleem nu is toegankelijkheid op naastliggend perceel door opschot van bramen. Kans is om de oude eikenlaan tussen Landal en het kasteel te herstellen, waardoor er een uitwisseling kan plaatsvinden tussen beide recreatieve functies.

3. Route langs de Vlootbeek

In samenwerking met waterschap (afspraken over beheer).

Op dit moment ontbreekt een duidelijke afscheiding tussen de openbare en private wegen op het landgoed. De openbare paden zouden duidelijker kunnen worden aangegeven. Daarnaast ontbreekt er een duidelijke bewegwijzering voor mogelijke routes.

Historische kaart ca. 1900

Kansen op het terrein zelf

Wanneer nieuwe bestemmingen aan het landgoed gegeven worden, is het met name belangrijk dat ze de huidige sfeer niet verstoren en enkel waarde toevoegen. De eerste aanzet voor herbestemming land het Landgoed is het restauratieplan van de Tiendschuur en omgeving. Mevrouw de Haas heeft tevens verschillende wensen voor de toekomst, buiten de herbestemming van de bebouwing om, zoals de aanleg van een kinderboerderij, botanisch natuurpad en een kruidentuin. Doel is om de recreatieve aantrekkingskracht hiermee te versterken. Een groep studenten van de Hogeschool Larenstein werken momenteel aan een businesscase voor het landgoed, waarin zij een bredere integrale visie verwoorden over de inrichting van het Landgoed.

Om de samenhang te bewaken tussen alle onderdelen en verbinding te leggen met de omgeving kan het helpen een integraal inrichtingsplan voor de buitenruimte op te stellen. Daar kan worden ingegaan op de bestaande functies én ook op de toekomstige ontwikkelingen. Niet als losse elementen, maar juist meer de nadruk op de samenhang van alle elementen op elkaar. Deze komt bijvoorbeeld tot uiting in de materialisatie van de buitenruimte en inrichting, bijv. de bestrating, overgang van de gebouwen naar de buitenruimte, poorten, toegankelijkheid, beheer aanliggende bossen, maar ook het toevoegen/weghalen van de beplanting in de geest van het oorspronkelijke ontwerp van de Engelse landschapstuin. Daarin kan ook de mogelijke herinrichting van de bestaande speelplek, de oorspronkelijke moestuin met Oranjerie worden meegenomen, net als noodzakelijke maatregelen voor de waterhuishouding.

In het ideale geval wordt dit plan opgesteld door de gezamenlijke partijen die een belang hebben bij het landgoed: waterschap, gemeente, Landal Greenparks en andere grondeigenaren. En wordt het plangebied voor een dergelijk plan groter getrokken dan de eigendomsgrenzen van mevrouw De Haas.

**Landschappelijke onderbouwing
Aerwinckelsallee 1, Posterholt**

Opdrachtgever: Rho, namens Mevr. de Haas

Datum: 21 oktober 2014

Ons kenmerk: 1421

Documentnaam: Landschappelijke onderbouwing
De Haas_21-10-2014

Contactpersoon: Marianne Verhoeven
marianne@verhoevenderuijter.nl
06 28822975

Verhoeven | De Ruijter

Strijp-S SWA 4.017

Torenallee 45

5617 BA Eindhoven

www.verhoevenderuijter.nl

Bijlage 2 Onderzoek herbestemming

Rapport Onderzoek Herbestemming

LANDGOED KASTEEL AERWINKEL POSTERHOLT

Subsidie Herbestemming geregistreerd onder het nummer MS-2012-2312.(Kasteel)

Subsidie Herbestemming geregistreerd onder het nummer MS-2012-2053.(Tiendschuur)

Architectenbureau Ir. A. de Gooijer BNA

Eindrapport 13-621 - Maart 2014

'Nil Volentibus Arduum'
(Niets is onmogelijk voor hen die willen)

Rapport samengesteld door:

Ir. A. de Gooijer
Architectenbureau Ir. A. de Gooijer BNA
Merelweg 17
7214 EH Epse
Info@degooijerarch.nl

Adviseurs:

De Bouwlogé Coöperatie U.A.
Drs. L.J.H. Dentener, T. Dorrepaal, R. Snijders
Zandstraat 55,
6065 AE Montfort
0475 476 909
secretariaat@debouwloge.nl

Oolder Advies
Dhr. V. Mattart
Broekstraat 30
6049 CJ Ool-Herten
06-129 30 141
info@oolderadvies.nl

Rentmeester F. Nijpjes
Dhr. ing. F. Nijpjes
Paarloweg 11
6077 NR St. Odiliënberg
06-222 24 270
rentmeester@nijpjes.nl

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
033 – 42 17 421
e-mailadres: info@cultureelerfgoed.nl
webadres: www.cultureelerfgoed.nl

Bron foto titelpagina:
Website [www.Aerwinkel](http://www.Aerwinkel.nl)

Disclaimer:

Bij het opstellen van dit rapport is de grootst mogelijke zorg betracht bij het vermelden van de makers van de gebruikte teksten, afbeeldingen en de ontwerpers van de afgebeelde gebouwen, voor zover deze de hoofdvoorstelling van de afbeelding vormen.

Het kan voorkomen dat de achterhaalde en vermelde gegevens niet overeenstemmen met de werkelijkheid. Ook heeft het verrichte onderzoek niet in alle gevallen geleid tot het achterhalen van de betreffende auteur, fotograaf c.q. ontwerper. In het geval dat zich iemand te kort gedaan voelt door de vermelde bronnen of van mening is dat hij of zij ten onrechte onvermeld is gebleven kan hij of zij zich melden bij de auteur. De tekortkoming zal in een volgende versie van dit rapport worden opgeheven. De auteur heeft alle in deze rapportage opgenomen informatie zo zorgvuldig mogelijk samengesteld. De auteur kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de juistheid van deze gegevens, noch voor schade als gevolg van het gebruik van deze rapportage.

© GMA Advies Epse 2014

Inhoud

1	MONUMENT GEGEVENS	6
2	INLEIDING	7
2.1	DEFINITIES RIKSADVISEUR VOOR HET CULTUREEL ERFGOED:	7
2.2	ALGEMENE REDENEN VOOR HERBESTEMMEN	7
2.3	DOELSTELLING ONDERZOEK	8
2.4	WERKVOLGORDE	8
2.5	SUBSIDIE TOEKENNING EN VERANTWOORDING	9
3	BOUWHISTORISCHE VERKENNING	10
3.1	GEOGRAFIE, LANDSCHAP EN DE NAAM AERWINKEL	10
3.2	BELENINGSGESCHIEDENIS	11
3.3	BEWONINGSGESCHIEDENIS	12
3.4	VAN KASTEEL NAAR HOEVE, VAN HOEVE NAAR KASTEEL	13
3.5	DE TIENDSCHUUR	14
3.5.1	Fasering en datering Tiendschuur:	18
3.5.2	Waardestelling Tiendschuur	20
4	HERBESTEMMING LANDGOED AERWINKEL	22
4.1	ACTIVITEITEN TOT MEDIO 2013	22
4.2	TOEKOMSTIGE ACTIVITEITEN EN HUN SAMENHANG	23
4.2.1	Bijzondere doelgroepen	24
4.3	HERBESTEMMING LANDGOED AERWINKEL, EEN TOEKOMSTVISIE	24
4.3.1	Herbestemming Kasteel	24
4.3.2	Herbestemming Tiendschuur	25
4.3.3	Carréboerderij	26
4.3.4	Kapel	27
4.3.5	Barakken	27
4.3.6	Botanisch natuurspad	27
4.3.7	Kinderboerderij	28
4.3.8	Kruidentuin	28
4.3.9	Badhuis	29
4.4	WATERHUISHOUDING	29
5	VOORTGANG	31
6	SLOT EN CONCLUSIE	34
	BIJLAGE 1: LITERATUURLIJST	35
	BIJLAGE 2: KADAESTRALE KAART	36
	BIJLAGE 3: OVERZICHTSKAARTEN:	37
	BIJLAGE 4: TEKENING BESTAANDE TOESTAND TIENDSCHUUR	43
	BIJLAGE 5: TEKENINGEN NIEUWE TOESTAND TIENDSCHUUR	44
	BIJLAGE 6: MONUMENTBESCHRIJVING COMPLEX KASTEEL AERWINKEL	45
	BIJLAGE 7 SUBSIDIEBESCHIKKING PROVINCIE LIMBURG	52

1 Monument gegevens

Gegevens monument:	
Rijksmonument:	Landgoed Aerwinkel
Categorie	Kastelen, Landhuizen
Status	Beschermd Aanwijzingsbesluit 19-07-2004 Inschrijving register 05-09-2006
Monumentnummer	COMPLEX Aerwinkel RM 527758 KASTEEL RM 527759 TIENDSCHUUR RM 527764
Adres	Aerwinkelallee 1 6061 GT Posterholt
Gemeente en Provincie	Gemeente Roerdalen Limburg
Gegevens opdrachtgever:	
Opdrachtgever	Mevrouw P.W. de Haas
Adres	Aerwinkelallee 1 6061 GT Posterholt
Contactpersoon	Mevrouw P.W. de Haas
Telefoon	06 453 86 433
E-mail	aerwinkel@gmail.com www.aerwinkel.nl
Eigenaar / Zakelijk gerechtigde	
Naam eigenaar	Mevrouw P.W. de Haas
Adres	Aerwinkelallee 1 6061 GT Posterholt
Bijgevoegde stukken:	
Tekeningen bestaand	Ja
Tekeningen nieuw	Ja
Foto documentatie	Nee

2 Inleiding

2.1 Definities Rijksadviseur voor het Cultureel Erfgoed:

- Herbestemmen:** *Een functieverandering met juridische wijziging (object/complex/terrein/gebied) op gemeentelijk niveau in bestemmingsplan ten opzichte van de bestemming (vastgestelde lijst van gebruiksdoelen).*
- Herontwikkelen:** *Ingrijpend, langdurig, houdt in: sloop van het object/complex ten behoeve van nieuwbouw, dikwijls in combinatie met een wijziging van het bestemmingsplan (grotere hoogte/grotere oppervlakte/meer volume, ook soms bestemmingswijziging).*
- Herontwerpen:** *Behoud van casco, geheel vernieuwd van binnen.*
- Hergebruiken:** *Minst ingrijpend, behoud van gebouw (binnen en buiten), met kleine herinrichtingsaanpassingen*
- Transformatie:** *Fysieke gedaanteverwisseling en is een van de meest ingrijpende (visuele) veranderingen.*

Het door ons bureau uitgevoerde onderzoek ligt op een combinatie van *herbestemmen/herontwerpen*.

2.2 Algemene redenen voor herbestemmen

Sinds het einde van de 19de eeuw werd de functie *buitenhuis*, zowel bij kastelen als buitenplaatsen, steeds meer aangetast. De gebouwen waren te kostbaar en het onderhoud kostte meer dan dat ze konden opbrengen. Kastelen en buitenplaatsen kwamen daarmee in aanmerking voor herbestemming. In Brabant en Limburg gingen in de 19de eeuw veel leegstaande gebouwen bijvoorbeeld dienen als onderkomen voor katholieke instellingen. In heel Nederland werden veel buitenplaatsen omgebouwd tot kantoren of tot instelling voor geestelijke gezondheidszorg.

Door herbestemming kan een gebouw worden behouden, maar wel in een andere vorm. Herbestemming vindt al eeuwen plaats. Sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw is men steeds vaker op zoek naar nieuwe functies voor leegstaande gebouwen welke niet meer aan hun oorspronkelijke functie voldoen. Het gaat dan om nieuwe functies die de gebouwen in de toekomst een bestendig gebruik kunnen bieden. De redenen voor herbestemming zijn gevarieerd:

1. **Financiële redenen:** De bouwkosten bij een herbestemmingsproject liggen in de praktijk vaak hoger dan de kosten bij nieuwbouwprojecten; echter er zijn ook kostenbesparingen haalbaar. Voorzieningen als kabels, elektriciteit, riolering, gasleidingen en de ontsluiting zijn vaak al betaald. In het geval van structurele leegstand zijn de aanschafkosten van het gebouw en de grond bovendien lager. Het bouwproces zal daarnaast sneller verlopen door de aanwezigheid van het casco. Dit kan zorgen voor een besparing van dertig tot vijftig procent in bouwtijd.
2. **Duurzaamheid:** Herbestemming is een minder grote belasting voor het milieu dan sloop en vervangende nieuwbouw.
3. **Emotie en identiteit:** Erfgoed heeft een bepaalde beeldwaarde, en vormt onderdeel van het karakter van de (bebouwde) omgeving. Bovendien kan een gebouw met sterke emotionele gevoelens verbonden zijn. Het kan een belangrijk herkenningspunt zijn en mensen kunnen hun identiteit er aan ontlelen.

2.3 Doelstelling onderzoek

Ondanks de toenemende populariteit van herbestemming bestaat er geen formeel overheidsbeleid rond deze kwestie. Bij monumenten bepaalt de Monumentenwet 1988 (artikel 11) dat: *het verboden is om een beschermd monument te beschadigen of vernietigen. Eveneens is het verboden: een beschermd monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze, waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht, zonder dat men daar een vergunning voor heeft aangevraagd.* Een dergelijke vergunning moet worden aangevraagd bij de BenW van de betreffende gemeente. Herbestemming is dus mogelijk, hoewel het nergens expliciet in de wet wordt genoemd.

Met de Modernisering Monumentenzorg is er meer aandacht voor de herbestemming van monumenten gekomen. De overheid wil de herbestemming van monumenten zo veel mogelijk stimuleren. De aandacht moet daarbij niet alleen gericht zijn op het object maar ook op de samenhang tussen gebouw(en) en de omgeving. Een belangrijke voorwaarde voor toekenning van de subsidie wordt gevormd door de erkenning van het gegeven dat bij de uitvoering van de voorgenomen herbestemming een publiek belang is gemoeid in het behouden van Landgoed kasteel Aerwinkel. In die zin reikt het belang verder dan de huidige herbestemmingsopgave. De te onderzoeken herbestemming is niet alleen in zichzelf waarde bepalend, maar plaatst ook het rijksmonument zelf in een nieuw daglicht. Tevens bepaalt het mede een belangrijk deel van de identiteit van de leefomgeving.

In samenspraak met de eigenaar en adviseurs is, op basis van aangeleverde gegevens en eigen inbreng, deze rapportage samengesteld. Het onderzoek laat de gedachtevorming zien om tot een duurzaam en bestendig gebruik te komen van het Landgoed Kasteel Aerwinkel als geheel en het Kasteel en Tiendschuur in het bijzonder.

De doelstelling van het onderzoek is geformuleerd als: het verwerven van inzicht in de culturele, bouwkundige, economische en maatschappelijke potenties van het Kasteel en Tiendschuur in relatie tot de beoogde herbestemming. De werkzaamheden zijn verwoord en vormen een schatting van de benodigde activiteiten, tijdsbesteding en kosten om tot een aantal beargumenteerde voorstellen voor herbestemming te komen.

2.4 Werkvolgorde

- I. **Waardestelling:** de bouwhistorische en cultuurhistorische kenmerken van het monument in de vorm van een cultuurhistorische verkenning. De verkenning brengt de bouw- en gebruiksgeschiedenis van het monument in beeld met een daarop gebaseerde waardestelling, als richtsnoer voor de herbestemming.
- II. **Herbestemmingsmogelijkheden:** onderzoek naar mogelijke nieuwe functies bestaande uit onderzoek naar planologische mogelijkheden, programmatische varianten, marktanalyse- behoefte onderzoek nieuwe bestemming varianten, schetsvoorstellen ter ondersteuning van de beeldvorming van de opdrachtgever en belanghebbenden.
- III. **Casco Analyse:** een onderzoek naar de bouwkundige staat en restauratiebehoefte geeft inzicht in de technische staat van het monument. Het geeft inzicht in de gebreken, de oorzaken en eventuele gevolgen daarvan en derhalve in de (casco)restauratiebehoefte. Een (ontwerpend) onderzoek naar potentiële functies en gebruikers bestaat uit een marktverkenning aan de hand van een serie gesprekken of desk research, uitgewerkt in een vlekkenplan of in ontwerpschetsen ter inspiratie voor de verdere planvorming.
- IV. **Financiële haalbaarheid:** hierbij wordt globaal in beeld gebracht welke investeringen met een eventuele herbestemming zijn gemoeid of geeft inzicht in de toekomstige exploitatie. Het opstellen van een globaal dekkingsplan in beperkte opzet vormt onderdeel.
- V. **Conclusies en aanbevelingen herbestemmingsverkenning:** het uitwerken van een aantal mogelijke modellen tot bijgevoegde rapportage.

2.5 Subsidie toekenning en verantwoording

Een gewijzigd functioneel gebruik lijkt, met name voor de Tiendschuur, onontkoombaar. Voorzien wordt dat bij het niet vinden van een passende herbestemming het rijksmonument verder in verval zal raken. Er is daarom concreet gezocht naar een nieuwe gebruiksfunctie met behoud (versterking) van de monumentale waarden. Er is sprake van een 'integraal' haalbaarheidsonderzoek, waarin alle boven genoemde aspecten in meer of mindere mate zijn opgenomen; de mate van verdieping volgde uit het verworven voortschrijdende inzicht.

Op 15 April 2013 is subsidie verleend ingevolge art 5a van de *Subsidieregeling Stimulering Herbestemming Monumenten*.

Op 18 oktober 2013 is door de RCE uitstel verleend i.v.m. de afronding van de werkzaamheden tot 15-4-2014. (RCE Ref.:MS-20 13-1159 en MS-20 13-1160)

3 Bouwhistorische Verkenning

(Gedeeltelijke overname, bron: De Bouwlogie Coöperatie U.A.: Drs. L.J.H. Dentener, T. Dorrepaal, R. Snijders)

3.1 Geografie, landschap en de naam Aerwinkel

De buitenplaats de Aerwinkel is een complex bestaande uit een neogotisch kasteel, een historische parkaanleg, enkele historische gebouwen (o.a. een schuur, een tot woningen verbouwd koetshuis en een badhuis) en enkele recentere opstallen (o.a. een kapel). Het geheel is gelegen ten westen van het dorp Posterholt en grenst aan het gehucht 't Reutje noordelijk van de Vlootbeek.

Hoeve op De Aerwinkel

Kasteel Aerwinkel

Het Vlootbeekdal is een voormalig Roerdal, dat is ingesneden in de laagterrassen van de Maas. Dit dal loopt van Floitgraf (Dld) tot aan het Munnigsboschhof ten zuidwesten van het gehucht 't Reutje. In het holocene is de Roer op deze locatie, door grote verstuingen van dekzand, afgedamd. Tegenwoordig voert de Vlootbeek hier zijn kwel- en regenwater af. De Aerwinkel ligt langs de stijlrant van dit dal, op de plaats waar de zeer natte beekdalen beginnen.

Destijds waren deze plaatsen vanwege de vochtigheid niet voor bewoning geschikt. Het gebied van de Aerwinkel wordt afgewaterd door de Leigraaf, die ten zuiden uitmondt in de Vlootbeek.

In het dal van de Vlootbeek, ter plaatse van het landgoed, ligt een leekerdgrond met bodemcodering pKRn1(III). Dit zijn kleiige gronden met een humeuze bovengrond en lichte zavel. Daaronder ligt grijze roestige zeer humusarme lichte zavel, die weer overgaat in klei-arm, sterk lemig, matig fijn zand. De grondwatertrap is III (een gemiddeld hoge waterstand van 80-120 cm. beneden maaiveld)

Posterholt en 't Reutje liggen op de rand van een Maasterras. De Aerwinkel is een zogenaamde 'winkel'. Winkels zijn vooruitstekende terrasresten in de natte beekdalen, terwijl het woord 'aer' wijst op natte gebieden. Letterlijk betekent het 'waterhoek'.

Vroege menselijke bewoning van de winkels dateert al vanuit de prehistorie. Waarschijnlijk waren de winkels gewild gebied voor boeren omdat zij op de grens lagen van de natte gras- en bosgebieden. Op de natte delen kon geweid worden en op de droge hoger gelegen akkers kon verbouwd worden. Op de Aerwinkel is geboerd op wat in de 14de eeuw heet: "den hoof in den Aerwinkel". In die tijd is de boerenhoeve een leengoed van de heerlijkheid Montfort, die rond 1260 is ontstaan. In een groter verband vormde het onderdeel van het graafschap, en later van het hertogdom Gelre.

3.2 Beleningsgeschiedenis

Tot de oudst bekende gegevens behoort ene Jan van Aerwinkel, die in 1369 wordt aangeslagen voor 4 kleine ponden met betrekking tot een goed dat behoort tot de landen van het hertogdom Gelre. Algemeen wordt aangenomen, dat deze Jan zich naar zijn bezit is gaan noemen. In 1369 en in 1394 wordt ook ene Mathijs van Karken beleend met 'den hof in den Aerwinkel'. Jan van Aerwinkel is dan waarschijnlijk een 'halfer', die de hof in pacht of halfpacht heeft van Thijs van Karken.

In verband met de beleningen lijkt de familienaam 'Van Aerwinkel' van belang. Het is een oude naam die opduikt bij magistraten te Roermond en St. Odiliënberg, maar ook bij geestelijken verbonden aan het seculier Kapittel van het klooster te St. Odiliënberg. De monniken en later kanunniken hebben vanaf de vestiging in de 9de eeuw vele goederen verworven. Ze bezitten rond de 65 hoeven, waarvan er één gelegen is in of bij de plaats Curnilo en veel historici vermoeden dat met deze plaats de Aerwinkel is bedoelt. De heer Veelen wijst in zijn artikel nog op de volgende gegevens. Op de eerste plaats vermeldt hij ene Heynricus de Aerwinckel, kanunnik van het voornoemde Kapittel te Berg, alsmede ene Statze (Eustachius) van Arwinkel, die in 1357 wordt genoemd als rechter bij de schepenbank van St. Odiliënberg. Veelen vraagt zich af of de laatste een halfman van de hoeve Aerwinkel is? Ten tweede wijst hij op het feit, dat het Bergse Kapittel het tiendrecht heeft op een aantal goederen, waaronder 2 roeden akkerland van ene Jan (Johannes) de Arwinckel. De vraag is dan of hij dezelfde persoon is, die zoals gezegd in 1369 in Posterholt (kerspel Vlodrop) wordt aangeslagen voor de verschuldigde schatting (belasting) met een bedrag van 4 kleine ponden? ¹ Daarnaast is er nog een Mathias van Aerwinkel bekend, die schepen was in Roermond. Zijn oudst bekende zegel is te vinden op een akte uit 1317.² Maar de vraag of er in de 14de eeuw een relatie is tussen de hof de Aerwinkel en personen met dezelfde familienaam is tot nu toe niet met zekerheid vast te stellen.

Wapen van Karken

Het klooster van St. Odiliënberg en haar bezittingen vielen van oorsprong onder de bisschoppen van Utrecht. Echter door de expansie van het graafschap Gelre (vanaf 1339 een Hertogdom) naar het zuiden, komen veel gebieden onder de invloedsfeer van de heren van Gelre. Vanaf het einde van de 13de eeuw behoort Posterholt tot de Heerlijkheid Montfort, en vanaf 1359 een bestuursdistrict van het Overkwartier van Gelre.

De Aerwinkel geldt dan als een leengoed, dat bij vererving of verkoop moet verheven worden voor een Gelders leenhof. Hierbij wordt een eed van trouw afgelegd aan de leenheer en dient een zogenaamd heergewaad betaald te worden. In geval van Thijs van Karken betrof het heergewaad voor de Aerwinkel in 1394 15 goudguldens. Het leengoed de Aerwinkel werd naar Montfort's leenrecht verheven, hetwelk overigens overeenkomt aan het Gelders leenrecht. De oudste verheffingen van het goed vinden plaats voor het Gelderse leenhof te Arnhem. In de periode 1404 tot uiterlijk 1531 heeft Montfort een eigen leenhof en vinden de

verheffingen plaats op het kasteel in de leenzaal.

Nog later als gevolg van veranderde historische verhoudingen vinden de beleningen plaats te Roermond en Venlo. Uit de leenregisters vanaf het midden van de 14de eeuw is een redelijk complete lijst op te stellen van de leenmannen van het hof de Aerwinkel met inbegrip enkele halfmannen of halfers.

¹ Veelen, M.J., De Aerwinkel, van Gelders leengoed tot historische buitenplaats, Jaarboek Heemkundevereniging Roerstreek, Deel 43, 2001, p.74-75

² Schloss Klein Büllenheim, bestand klooster Daelheim, urkunde nr.17

3.3 Bewoningsgeschiedenis

In de Franse tijd worden alle heerlijke rechten opgeheven, wat pas in 1848 tijdens het Koninkrijk der Nederlanden grondwettelijk wordt vastgelegd. Niet langer is er sprake van een beleningsgeschiedenis. Landgoederen zoals de Aerwinkel zijn een volledig privé bezit en de personen die het boerenbedrijf uitbaten worden niet langer halfers genoemd, maar pachters zoals Jacobus Lindt en later zijn zoon Willem en kleinzoon Frans vanaf 1792. In 1820 is de pachter Jan Schoenmakers.

In opdracht van de erven van Jan Balthasar Jozef Meijer wordt het landgoed te koop aangeboden als: *zeer aangenaam bij Posterholt gelegen*. Het bestaat dan uit een herenhuis met boerderij en bijbehorende gebouwen en circa 18 bunder akker- wei- en hooiland, boomgaarden en moes- en siertuinen. De openbare verkoop vindt plaats op 28 juli 1830 en de Aerwinkel wordt verworven door de Roermondse advocaat mr. Andreas Gerardus van Mulbracht. Hij behoort tot de nieuwe rijke klasse van burgerlijke afkomst, grootgrondbezitters en/of industriëlen, die de rol van de adel en geestelijkheid hebben overgenomen.

Huismerk-wapen Van Mulbracht (helmteken niet bekend)

Als Mulbracht in 1854 overlijdt, erft dochter Julie het landgoed Aerwinkel en de Donkshof. In 1836 was zij al gehuwd met haar stadgenoot mr. Pierre Geradts. De heer Geradts is geboren te Roermond in 1802. Hij studeerde rechten. In 1830 wordt hij vredesrechter te Roermond en 5 jaar later is hij rechter aan de arrondissementsrechtbank in het Belgische Hasselt. Terug in Roermond bekleedt hij belangrijke openbare functies bij de rechterlijke macht, als burgemeester en als lid van de Staten van het Overkwartier van Gelder. Te Posterholt laat hij zijn zaken beheren door een rentmeester, Wim Maessen, oud-burgemeester van St. Odiliënberg. In 1854 geeft hij de bekende architect P. Cuypers opdracht tot het ontwerp en bouw van een landhuis op het goed: het huidige kasteel Aerwinkel.³ In 1888 sterft hij en wordt begraven

in de grafkelder op de gemeentelijke begraafplaats te Posterholt.⁴

Wapen Familie Geradts

Het landgoed blijft in handen van de familie Geradts. Door vele sterfgevallen binnen de familie komt de Aerwinkel uiteindelijk in handen van Jules Henri Emile, een zoon van Pierre's oudste dochter Leontina. Door haar huwelijk met een volle neef, Jan Lodewijk Geradts, blijft Jules de familienaam behouden. Na het overlijden van zijn ouders woont de vijfjarige Jules bij zijn grootvader Pierre Geradts op de Aerwinkel onder de hoede van zijn tante, de ongehuwde Amelie, een dochter van Pierre, die altijd in het Posterholtse is blijven wonen en na de dood van zijn grootvader zijn zaken behartigt. In 1898 wordt Jules Geradts burgemeester van Posterholt tot 1934 als hij eervol ontslagen wordt. In 1956 komt hij te overlijden en wordt hij bijgezet in de familiekerk.

Zijn twee zonen, Jean en Louis, hebben weinig interesse in de Aerwinkel. Vandaar dat na het overlijden van Jules Geradts de Aerwinkel op 14 juni 1957 openbaar wordt verkocht aan P. Hefkens uit Elst. In 1958 verkoop hij het goed door aan het Nederlands Provinciaal van de Franse congregatie 'Dochters van de Goddelijke voorzienigheid' uit Sittard. Een jaar later wordt het noviciaat en postulaat gevestigd. Iets later richt de kloostergemeenschap het kasteel en andere bebouwing op het terrein in als rustplaats voor bejaarde zusters.

³ Ibidem, noot 1, p.82-89

⁴ Veelen, M.J., De graftombe van de familie Geradts, Jaarboek Heemkundevereniging Roerstreek, Deel 36, 2004

In 1989 verlaten de zusters het complex, dat te koop wordt aangeboden aan de gemeente Posterholt. De gemeente besluit in hetzelfde jaar tot aankoop om ongewenste ontwikkelingen op in het gebied te voorkomen.

Het kasteel wordt een gemeentehuis, maar dat blijkt tijdelijk te zijn. De kosten van restauratie en herstel na de aardbeving van 1992 zijn te hoog en de gebouwen volkomen ongeschikt voor de huisvesting van ambtenaren en dienstverlening. De gemeente betreft dan een nieuw gebouw te St. Odiliënberg. Een laatste reddingsplan van de gemeente tot een nieuwe ontwikkeling van het landgoed door de aanleg van een golfbaan, tevens bedoelt om recreatiepark 't Hitje te stimuleren, ging tenslotte niet door.

Na jaren van leegstand komt in 1996 de buitenplaats in het bezit van de heer J.H.R Stiphout uit Roosteren na aankoop van de door herindeling nieuw gevormde gemeente Ambt Montfort. In 2003 komt de Aerwinkel op de Rijksmonumentenlijst en wordt omschreven als een complex, waarin de verschillende elementen een eigen monumentnummer krijgen. De restauratie van het kasteel wordt nu ter hand genomen, maar daar zal het niet bij blijven. De heer Stiphout is gehuwd met mw. P.W. de Haas. Sinds 2010 is zij de enige eigenaar en heeft de intentie om samen met haar partner het landgoed tot een toeristisch aantrekkelijk geheel te maken met de allure van weleer.

3.4 Van kasteel naar hoeve, van hoeve naar kasteel.

Detail van een kaart van 50 bij 30 cm van A. Flitsen uit 1699.

A = Vloothuik, B = Broek bij het Reutje, C = Pastorboltsbroek,

D = boort aan den Eycken, E = Aerwinckel, F = Het Reutje.

Bron: RHCL, archief Hof van Gelder te Venlo, inv. nr. 322, procesnr. 210.

Het eerste begin van de hoeve Aerwinkel ligt verborgen in een ver verleden. In de opeenvolgende beschrijvingen tot in het begin van de 18de eeuw wordt het goed vaak aangeduid als de 'hoff Aerwinckel'. Er lijkt dan nog geen sprake van een kasteel of beter gezegd van een 'huys'. Toch is het niet onmogelijk, dat de eerste bezitters, de adellijke familie Van Karken, een klein woontorentje, veelal in vakwerk, op het gebied bouwde met daarbij horend een boerenbedrijfje.

In een volgende fase zien we vaker, dat als het boerderijtje vervalt en herbouwd wordt, de bakstenen delen van de woontoren met name de kelder in de nieuwbouw worden opgenomen als deel van een herenhuis. In latere archiefstukken is in ieder geval sprake van een hoeve met herenhuis.

Een eerste verbeelding van de hoeve met mogelijk het herenhuis is te vinden op een kaart uit 1699. Wat betreft uiterlijk mag men hier niet veel conclusies aan verbinden, want dergelijke verbeeldingen zijn meestal meer stereotype dan accuraat.

Uit begin 19de eeuwse kaarten blijkt dat de boerderij met herenhuis een vierkant complex rond een binnenplaats

vormt d.w.z. een gesloten Limburgse hoeve. (bijlage 3) De toegang ligt in de zuidoosthoek en bij de noordoosthoek is een uitbouw of tuinmuur te herkennen. Op de Tranchotkaart uit 1806 is die laatste uitbouw niet weergegeven. Bij deze kaarten of ze nu van kadastrale of militaire aard zijn, moet men beseffen, dat ze met een bepaalde bedoeling gemaakt zijn. Bij de eerste ligt de nadruk op perceelgrenzen en bij de tweede op militair belangrijke zaken. De juist ligging van en het aantal bebouwingen zijn niet altijd precies weergegeven.

De kaarten uit het begin van de 19de eeuw geven een andere ontwikkeling weer. In het begin is de hoeve een bezit van een adellijk familie, dan volgen de niet adellijke herenboeren en uiteindelijk de rijke vooral stedelijke burgerij, die het als een investering en bron van inkomsten beschouwen. In de romantiek van de 18de en vooral 19de eeuw gaan de laatsten hun bezit meer en meer zien als een buitenverblijf, waarin afstand genomen kan

worden van het jachtige stadsleven in de rust en vrijheid der natuur. In eerste instantie zien we dat in de aanleg van een formele (Franse) tuin in de zuid-as van de hof tot aan de Vlootbeek. Van noord naar zuid bevinden zich hier een tuin, een pleziertuin en een weide (gazon) met een centrale ronde vijver. Daarna volgt al snel een meer tot geheel pertinente bewoning, waarvoor dan meestal een nieuw gebouw wordt opgetrokken veelal met een kasteelachtig uiterlijk in navolging van de oude adel. Men spreekt dan van een buitenplaats. In opdracht van H. Geradts wordt in 1854 het huidige kasteel Aerwinkel gebouwd door de bekende Roermondse architect P. Cuypers. Het is een neogotisch gebouw met vroeg gotische decoratieve elementen. De oude lust tuin wordt vervangen door een parkaanleg rondom het kasteel, dat nu het middelpunt vormt van het bezit, in een vanaf het midden van de 19de eeuw kenmerkende landschapstijl.

Volgens de heer P. Gootzen wordt het oude Aerwinkel, het vermoede kasteel, in het midden van de vorige eeuw afgebroken door de Familie Geradts.⁵ Het is onduidelijk waar hij dit op baseert. Het is wel zeker dat vanaf deze periode de boerderij veranderingen ondergaat van deels afbraak, herstel of zelfs herbouw. Dit is te herkennen aan een nieuwe toegang tot de hoeve in het zuidwesten ergens tussen 1842 en 1890.

De rechterzijde de poortdoorgang is tegenwoordig nog in de hoek van het zuidoostelijke boerderijdeel waarneembaar.

Waarschijnlijk dient dit deel van de boerderij vanaf dat moment als koetshuis. Parallel aan de zuidoostzijde wordt een nieuwe schuur gebouwd dicht op wat wel een oudere schuur moet zijn geweest, de huidige Tiendschuur, die daardoor kort op de Leigraaf is gelegen. Volgens de topografische kaart van 1935 staan beide schuren met een kleine tussenruimte naast elkaar. De oudere schuur wordt voor een groot deel afgebroken zodat tegenwoordig de binnenplaats aan deze zijde begrensd wordt door de zogenaamde ezelstalletjes. Op een oude foto is de hoeve nog deels intact te zien met op de binnenplaats een mooie duiventil en op de achtergrond de ezel stalletjes en een gedeelte van het dak van de Tiendschuur.

3.5 De Tiendschuur

Bij de naam 'Tiendschuur' dient een opmerking geplaatst te worden. De Aerwinkel is nooit het centrum van een heerlijkheid geweest. Daarom kan er geen sprake zijn geweest van het recht op of de inning van tienden. De huidige schuur is bovendien gebouwd in de periode na de Franse overheersing, waarin de heerlijke rechten zijn opgeheven. Waarschijnlijk heeft de schuur de naam gekregen vanuit de gedachte dat er vroeger een kasteel heeft gestaan met heerlijke rechten en voor het historisch tintje, zodat de benaming tegenwoordig algemeen gebruikt wordt. Ook in dit rapport zal daarom sprake zijn van de Tiendschuur, maar dan in de zin van een eigennaam.

⁵ Gootzen, P., Edele woonhuizen in de Roerstreek, Jaarboek Heemkundevereniging, Deel 8, 1976, p.79

De schuur is een rechthoekig vrijstaand bouwwerk, gelegen ten oosten van de oude hoeve op enkele meters afstand van en met de lange zijde parallel aan de Leigraaf. De langgevel, die gericht is naar de voormalige hoeve wordt gewoonlijk aangeduid als de voorgevel. Consequent daaraan zijn de benamingen voor de topgevels de rechter- en linkerzijgevel en de kant aan de Leigraaf de achtergevel.

De oriëntatie van de schuur wijkt tegen de klok in 45 graden af van het noorden. De rechterzijgevel bevindt zich in het zuidwesten. De muren bestaan uit bakstenen en zijn in kruisverband opgetrokken. De hoeken bestaan uit een 'drieklezoor in de strekkenlaag'. De bakstenen bestaan uit een handvormsteen in een veldoven gebakken. Ze zijn rood tot roodbruin van kleur en hier en daar blauw gevlekt. De breuk laat nog iets zien van de kleimenging en is dus niet homogeen. De steen bezit kleine zwarte mangaan-vlekjes in het baksel. De buitenkanten zijn veelal ruw door aangebakken baksteengruis en zelfs kleine brokjes baksteen. De formaten bedragen 24-25 x 11-11,5 x 6 cm.. De tienlagenmaat is circa 73 cm hoog. Er is geen aanwijzing, dat de stenen zijn hergebruikt. De gebruikte kalkmortel is bruin (Maaszand) met als insluitsels spikkels kalk en een enkel kiezeltje. De iets gelige tint van de mortel lijkt te wijzen op een toevoeging van mergel (kalk).

Het pand is gedekt met Hollandse rode dakpannen. De aansluitingen van het dak op de topgevels zijn lekvrij afgesmeerd met mortel. De nokpannen lijken eens vervangen of tenminste nieuw gelegd. Aan de achterzijde van het dak heeft kort geleden een behoorlijke herstelling plaatsgevonden nadat een flinke boom is omgewaaid. Het dak is aan de onderzijde licht geknikt en kent daar een enkele herstelling. Iets boven de knik bevinden zich een aantal lichtpunten in het dak door middel van glazen pannen. Zoals in die tijd gebruikelijk zijn er geen goten aangebracht. De door de knik gelengde daklijn voert het regenwater voldoende van de muren af. Een bescherming tegen de onderzijde van de voor- en achtergevel door middel van een mortel of cementen spatscherm was daarom nooit noodzakelijk. Dit betekent, dat de knik waarschijnlijk niet later aan het dak is toegevoegd.

De **voorgevel** staat uit het lood; al valt dat voor het oog niet zo op. Het verschil tussen de onder- en bovenkant bedraagt ongeveer 15 cm. De oorzaak is ongetwijfeld een verzakking van het gebouw aan de Leigraafzijde. De achtergevel trekt aan de moerbalken en spanten van de kap en die weer aan de voorgevel, zodat geleidelijk een schuinstand van de muur is ontstaan. Het opvallendste kenmerk van de voorgevel zijn de twee grote gedeelde poorten. Zij scharnieren in de vloer en in een erboven gelegen houten balk of latei. Het geraamte van beide poorten is aan de voorzijde beklampt met ongelijke plankdelen. Beide poorten hebben in de rechterhelft een winket; een klein toegangsdeurtje. Het linker winket is in de bovenhoeken versierd met een concave uitsparing. De onderkanten van de poorten zijn in slechte staat en de achterzijde is in een latere fase afgetimmerd met schrootjes.

Tussen de poorten zijn in later tijd vensters aangebracht. De linker- en rechterzijde van de doorbraken zijn duidelijk zichtbaar aangeheeld tot dagkanten. Beide openingen zijn met een getoogd boogje overmetseld met de bakstenen op de hoge kant. Aan de onderzijde is een gemetseld vensterbankje. De ramen zelf kennen een driedeling van een bovenraam en twee onderramen: een zogenaamd T-raam. Elk is weer door een roede in twee ruiten verdeeld. Alle ramen klappen naar binnen open. De onderste ramen hebben een pompsluiting en het bovenste een oude uithouder. Dergelijke T-ramen zijn gangbaar vanaf het einde van de 19^e eeuw.

In de **linkerzijde van de voorgevel** bevindt zich o.a. een eenvoudig met planken opgeklampt toegangsdeurtje tot de paardenstal en een klein boogvormig stalraam in koppen uitgevoerd. Aan de binnenkant wordt het opgaande muurwerk boven het raampje door een kleine houten latei gedragen. Het balkje is tegen de muur

vastgezet met kleine rechte ankers aan de buitenkant. Een eenvoudig houten voorzetkozijn deelt het raampje in waaiervormige ruitjes.

Geheel linksboven bevindt zich een groot rond anker met schroef. De tegenhanger ervan bevindt zich in de achtergevel. Beiden verbinden een ijzeren trekstang aan de binnenkant van de achtergevel, die de verzakte en gescheurde gevels bij elkaar houden. De trekstang bestaat uit meerdere delen, die in elkaar zijn gehaakt. In dit deel van de gevel zijn duidelijk meerdere schuurtjes in het metselwerk zichtbaar, hetwelk nog eens duidt op de slechte staat van het muurwerk en mogelijke funderingsproblemen. Tenslotte is in de linkerhoek van gekapt voor een lagere voortzetting van de muur. Vermoedelijk betreft het hier de voorkant van een kleinveestalletje tegen de linkerzijgevel, waarvan de dakrand nog als een moet zichtbaar is. Na de afbraak van het stalletje is deze hoek weer aangeheeld.

de gevel een vertanding

De **rechterzijgevel** is oorspronkelijk een blinde topgevel met vlechtingen en een eenvoudige gemetselde bekroning. De vlechtingen zijn aan de bovenzijde afgesmeerd. Recentelijk zijn boven in het muurvlak twee uil gaten aangebracht. De uilenkast zelf bevindt zich in het tweede spant vanaf deze gevel. De grootste verandering is een groot houten raam door roeden verdeeld in twaalf ruiten: vier horizontaal en drie verticaal. Ook hier zijn de zijkanten van de doorbraak aangeheeld tot dagkanten, maar is de bovenzijde afgedekt met een zware betonnen latei.

De **achtergevel**: een blinde gevel waarin van oudsher zeker twee kleine raampjes in de muur waren opgenomen. Zij zijn mogelijk al vrij snel dichtgezet, want de bakstenen van de vulling komen overeen met die van de schuur.

Gezien de afstand tussen de ramen en rekening houdend met een repetitie is het goed mogelijk, dat er nog twee ramen tussen hebben gezeten. De sporen daarvan zijn dan verloren gegaan bij de braak voor twee grote ramen. Deze zijn vergelijkbaar met het grote raam in de rechterzijgevel met eveneens zware betonbalken erboven. Het ene raam is van ijzer en het andere van hout. Beide hebben eenzelfde roedeverdeling: verticaal drie en horizontaal twee. De bovenste ruiten zijn hoger dan de

onderste.

Aan de kant van de linkerzijgevel bevindt zich nog eenzelfde boogvormig stalraam als bij de voorgevel. Dit raampje is echter dichtgemetseld. Hier zien we ook het ronde anker terug van de voorgevel. De hoek met de linkerzijgevel is in de eerste fase al versterkt met een halfsteens liseen.

Verwachtte men tijdens de bouw al problemen met de natte ondergrond? In ieder geval is bij deze hoek in de linkerzijgevel, waarschijnlijk al kort na de bouw, een flinke scheuring ontstaan. Ter versterking is tegen de hoek met het liseen een zware steunbeer gemetseld, die met een vallende tand overgaat in een tuinmuur richting de beek. De tuinmuur is aan de

bovenzijde tot een punt gemetseld en afgesmeerd. Een mooiere afwerking door middel van een ezelsrug heeft men hier blijkbaar niet nodig gevonden.

Zoals reeds opgemerkt heeft de slechte ondergrond, het beekdal van de Leigraaf, geleid tot scheefstand van de achtergevel. Mede door later aangebrachte ramen met betonbalken is de bovenkant van de muur gaan golven. Dit versterkt wellicht het historisch aanzien van de schuur, maar is een verzwakking van de structuur.

De **linkerzijgevel** komt overeen met de rechterzijgevel: een van oorsprong blinde topgevel met aan de bovenkant met specie afgesmeerde vlechtingen en een eenvoudig gemetselde bekroning. Deze blinde gevel is minder ingrijpend veranderd. Tot de modernere elementen die er later aan zijn toegevoegd, behoren twee kleine toiletraampjes aan de linkerzijde en een ventilatierooster in het deel van de paardenstal. In de linkerhoek schuin onder de toiletraampjes bevindt zich onder de grond een gierkelder met een betonnen deksel. Aan de rechterzijde is de moet zichtbaar van het dak van een kleinveestalletje. Opvallend zijn de zware scheuren zowel aan de linker- als rechterzijde vlak bij de hoeken. De linker is 5 tot 6 cm. breed, loopt tussen de toiletraampjes door en is met stukjes baksteen gedicht. De scheur aan de rechter zijde is niet gerepareerd. Gezien de steunbeer en het trekanker heeft deze zwakke gevel altijd de nodige aandacht gevraagd.

De **binnenruimte**. Op de paardenstal na is de ruimtelijk indeling van de oorspronkelijke Tiendschuur inclusief de vloeren verdwenen. Mogelijke sporen zijn afgedekt door een gekeimde pleisterlaag op de wanden en een recente vloer bestaande uit stoeptegels met bakstenen sierstroken.

De paardenstal ligt in de noordoostelijke hoek. De ruimte is circa 5 x 4,5 meter groot en beslaat iets meer dan de helft van de breedte van de schuur. De steens muren zijn opgetrokken met dezelfde bakstenen als de Tiendschuur zelf. Deze binnenmuur is niet in verband met de linkerzijgevel, maar mogelijk wel met de voorgevel. Het laatste is niet te zien als gevolg van divers pleisterwerk. De muur parallel aan de linkerzijgevel staat onder de moerbalk van het eerste dakspant. Tegen de achterwand zijn drie voer- en drinkbakken gemetseld op enigszins spits toelopende getoogde boogjes op steunmuurtjes. De maat van de bakstenen is zeer groot om de bakken meer breedte te geven. De voer- en drinkbakken zijn met een waterdichte specie (traskalk) glad afgestroken. Haken aan de muren zullen deels te maken hebben met ruiven. Een gedeelte van de met cement afgestroken vloer tegen de muur onder de moerbalk is circa 15 cm. verhoogd met beton op golfplaten. Hierop staat een oude boiler. In de resterende ruimte staan twee verwarmingsketels en een vrijstaande schoorsteen rechts van het deurtje. In de tijd dat de zusters de Aerwinkel bewoonden zijn hiermee de barakken van verwarming en warm water voorzien. Voor de brandveiligheid is het plafond afgetimmerd met asbestplaten.

Gezien het stalraampje in de achtergevel is de overblijvende ruimte naast de paardenstal als stal of opslag bedoeld geweest. Of dit daadwerkelijk is uitgevoerd blijft een vraag, omdat alle sporen van een mogelijke muur verdwenen of afgedekt zijn. Vrij recent is hier met houtwerk een werk- en of schaftruimte van gemaakt. Deze ruimte is verder ingericht met twee toiletten (de kleine raampjes in de linkerzijgevel) een aanrecht en een spoelbak.

De **eikenhouten kapconstructie** bestaat uit samengestelde dwarsspanen op moerbalken. De moerbalken zijn opgelegd in de buitenmuren. Ter versterking bevinden zich onder de balken lisenen. De gordingen en de nokbalk rusten eveneens op lisenen vanaf het punt waar de anderhalf steense topgevels overgaan in steens muurwerk. Het onderste gedeelte van het spant, het moergebint, bestaat uit twee krommers met een korbeel d.w.z. een schoor in de bovenhoek om het geheel stijf te maken. Hierop rust een dekbalk. Op de dekbalk staan A-spanen met een nokstijl en dubbele trekbalken. Traditioneel zijn er korbelen in de hoeken toegevoegd en een middensteun (stijl) onder de nokstijl. Ook het moergebint van het middenspan heeft een middenstijl. Bij de andere spanen is de middenstijl van het moergebint vervangen door houten ladders. Gezien de sporen van pen- en gat verbindingen in de onderzijde van de moerbalk hebben de trappen ooit tot de vloer doorgelopen. Via deze trappen kon men op tijdelijke zolderingen (flieren) hooi of stro opslaan. Op de uiteinden van de dekbalk en de beide trekbalken liggen in de lengterichting van het dak gordingen. De lengterichting is verstijfd door middel van een windverband. De sporen van het dak, grenen rondhout, lopen over de gordingen naar beneden en eindigen op de muurplaat van de voor- en achtergevel. Hier zijn ze verlengt met korte stukken rondhout, zodat het dak een knik verkrijgt. Er is geen dakbeschot aangebracht. Op de sporen zijn pannenlatten gespijkerd, waarop de gepopte (stropopjes) rode Hollandse pannen liggen.

Grote houten constructies van daken worden gewoonlijk in de werkplaats van een timmerman vervaardigd. Daarna worden de onderdelen los gehaald en tijdens de bouw van het dak opnieuw in elkaar gezet. Alle onderdelen passen in elkaar met een pen- en gat verbinding en worden vastgezet met houten toognagels. Om te weten welke onderdelen waar hebben gezeten, worden verschillende merktekens aangebracht. De spanen worden op de eerste plaats genummerd. In de Tiendschuur betreft het vijf genummerde spanen, die in volgorde beginnen vanaf de linkerzijgevel. De telmerken ervan bestaan uit gestoken ovale tekens. De binding van de alle elkaar aansluitende onderdelen is eveneens door in het hout uitgestoken tekens aangegeven. Aan de kant van de achtergevel door één gestoken streepje en aan de zijde van de voorgevel door twee.

Bij het maken van de constructie lijkt geen sprake van hergebruikt hout, omdat geen sporen van eerdere houtverbindingen zichtbaar zijn. Hergebruik in zijn geheel is eventueel wel mogelijk op grond van de volgende waarnemingen. Ten eerste omdat de moerbalken niet allemaal netjes in het midden op de lisenen rusten. Ten tweede omdat er onder de moerbalken bij de lisenen de gaten van pen- en gat verbindingen zichtbaar zijn. Dit zouden bevestigingspunten van gebintstijlen of korbelen kunnen zijn. Anderzijds kan het ook andere oorzaken hebben. De aanwijzingen zijn in ieder geval te gering om tot de conclusie te komen, dat het dak van een oudere en afgebroken schuur afkomstig is.

3.5.1 Fasering en datering Tiendschuur:

Fase I: 2^e helft 19de eeuw

- buitengevels
- poorten
- staldeur paardenstal
- binnenmuren paardenstal met voer- en drinkbakken
- gemetselde stalraampjes
- dakconstructie met dakdekking
- steunbeer met tuinmuur

De bouw van de Tiendschuur wordt, vermoedelijk op basis van aanzien en oude kaarten, algemeen geplaatst in de tweede helft van de 19de eeuw. Men zou verwachten, dat oude militaire en kadastrale kaarten tot een betere datering leiden. Dat blijkt helaas niet het geval. Gebouwen en hun locaties zijn op oudere kaarten vaak een secundair gegeven en wijken wel eens af van de daadwerkelijke situatie.

Militaire kaarten zijn immers gericht op strategisch belangrijke zaken en bij kadastrale kaarten zijn perceelgrenzen hoofdzak. In het geval van de Aerwinkel komt daar nog iets bij: de positie van de gebouwen ten opzichte van de Leigraaf. Waterlopen verplaatsen zich in de loop der tijd of worden zelfs doelbewust verplaatst. De afstand tot de Leigraaf is daarom ook een onzekere factor. Pas met de latere topografische kaarten, te beginnen met een opname uit 1935, is de Tiendschuur naast de hoeve te herkennen.

Volgen we het beeld van de oude boerderij op de kaarten dan geven zo ons vooreerst een beeld van een vierkante gesloten hoeve met de toegang in het zuiden.⁶ De noordwestelijk naar zuidoostelijk verlopende vleugel is verlengd in de richting van de Leigraaf. Deze situatie blijft zeker tot het midden van de 19^e eeuw bestaan. Als de Aerwinkel in 1854 in het bezit komt van Pierre Geradts vinden veranderingen plaats aan de hoeve: tenminste enige afbraak en verbouwing en of herbouw. De ingang van de hoeve komt in de zuidwestelijke hoek te liggen. Het rechterdeel van de doorgang is nog altijd te herkennen in de voorgevel van het voormalige koetshuis. In deze periode moet ook de nieuwe schuur zijn gebouwd. Deze is nog niet weergegeven op de redelijk betrouwbare gemeentekaart van Kuypers uit 1867. Eerst rond 1890 zien we naast de hoeve aan de kant van de Leigraaf gebouwen verschijnen, die misschien een verkeerde plattegrond van de schuur weergeven. De bouw van de schuur zal dan in de periode tussen 1867 en 1888 liggen, het jaar van het overlijden de heer Geradts. Dat komt overeen met het gegeven, dat de boerderij in deze periode nog verpacht is geweest. Na deze periode heeft de aandacht meer gelegen op tuin- en parkonderhoud en minder op landbouwactiviteiten.

De datering van de Tiendschuur heeft bouwhistorisch gezien nog een vraagteken. De gebruikte bakstenen zijn van een groter formaat dan in de 2^e helft van de 19de eeuw gebruikelijk is. De strekken bedragen 24 tot 25 cm. en zijn ook wat betreft baksel eerder in de 2^e helft van de 18de eeuw of begin 19de eeuw te plaatsen. We kunnen de grootte vergelijken met het jaren eerder gebouwde kasteel, waarvan de stenen maar een lengte van 22 tot 23 cm. hebben. Toch is er geen spoor van bewijs, dat de bakstenen uit een braak afkomstig zijn en de Tiendschuur in een hergebruikte baksteen is opgetrokken. In dit verband is het aardig om op een andere mogelijkheid te wijzen. De voorganger van Geradts, de heer Mulbracht, heeft in jaren twintig een geschil met de gemeente Posterholt, omdat hij zonder toestemming een steenoven heeft gebouwd op de gemeentelijke koeweide.⁷ Zo'n steenoven levert een behoorlijk grote partij bakstenen op en het kan best zijn dat Mulbracht plannen had om het herenhuis van zijn hoeve te Aerwinkel te verbouwen of zelfs een vrijstaand buitenhuis op het goed op te trekken. In de tijd van Pierre Geradts stonden deze stenen mogelijk nog ongebruikt op het terrein opgeslagen. De hoeveelheid was voor de heer Geradts waarschijnlijk te gering voor de bouw van het kasteel doch meer dan voldoende voor de schuur, want in dezelfde baksteen is rond 1900 nog een badhuis, orangerie en tuinmuur opgetrokken.

Fase II: begin 20ste eeuw

Aanpassingen

- T-ramen
- grote raam rechterzijgevel
- 2 grote ramen achtergevel
- pleister- en keimwerk binnenwanden
- dichtzetting diverse stalraampjes
- glazen dakpannen
- trekstang linkerzijgevel
- betimmering binnenkant poorten

De tweede fase is duidelijk een aanpassing van de schuur aan een veranderde functie. De ruimte wordt lichter o.a. door het witte pleister- en keimwerk. De oorspronkelijke stalramen van de achtergevel worden dichtgemetseld, maar de plaatsing van kleine en grote ramen in de gevels en daklichten zorgen voor meer daglichttoetreding.

Verder worden de staldeuren aan de achterzijde voorzien van een betimmering en de slechte achtergevel versterkt door een verankering. Mogelijk verdwijnt nu de oude schuurindeling met de laddertjes, omdat er geen hooi of stro meer wordt opgeslagen.

Al deze veranderingen vinden plaats in de periode van Jules Geradts. Als één van de grootste grootgrondbezitters in Limburg houdt hij zich naast verpachtingen vooral bezig met de exploitatie van bossen. Rond 1900 laat hij voor de bosarbeiders een badhuis bouwen op het terrein van de Aerwinkel. Het badhuis bestaat uit een badruimte met stookketel, een kleedruimte en een toilet. Als sociaal liberaal zet hij zich in voor de verheffing van het volk op sociaal en cultureel gebied. Zo stelt hij vanaf 1930 onder voorwaarden het park rond het kasteel voor publiek open.

⁶ Zie bijlage 3

⁷ Ibidem, noot 1, p.82

4 Herbestemming landgoed Aerwinkel

4.1 Activiteiten tot medio 2013

Landgoed Kasteel Aerwinkel omvat culturele, educatieve, toeristische en zorgfuncties.

Overzicht van jaarlijkse activiteiten en bezoekersaantallen per functie:

Economische drager	Aantal bezoekers	Locatie	Rol Aerwinkel	Dagen per jaar	Activiteit	Functie
Nee	600	Tiendschuur, Kapel, Kasteel	initiatiefnemer	7	Concert- en Theater -voorstellingen	Cultuur
Nee	2.000	Kasteel, Kapel, tuin	initiatiefnemer	2	Kastelendag Roerdalen samen met 2 andere kastelen	Cultuur
Nee	2.500	Tiendschuur, Kapel, Kasteel, tuin	gastvrouw	2	Kunststroom	Cultuur
Nee	1.000	Tiendschuur, Kapel, Kasteel, tuin	initiatiefnemer	3	Castle Fair	Cultuur
Beperkt	200	Tuin, Kasteel	gastvrouw	20	Fotosessies	Cultuur
Beperkt	1.500	Kasteel, tuin	initiatiefnemer	20	Huwelijksvoltrekkingen	Publiek
Nee	1.500	Tuin	gastvrouw	365	Tuinopenstelling	Publiek
Ja	900	Kapel, Tiendschuur, tuin	initiatiefnemer	30	Citaverde hoveniersopleiding	Educatie
Ja	300		gastvrouw	100	1 vrijwilliger via Menswel reeds 3 jaar	Zorg
Ja	2.000	Kasteel, Kapel, tuin	initiatiefnemer	40	Diners, vergaderingen, autorally's, High Tea's	Zakelijk
Totaal bezoekers	12.500					

Om alle activiteiten mogelijk te maken op Landgoed Kasteel Aerwinkel zijn er vele samenwerkingsverbanden, o.a.:

- het Cuypershuis
- Gastvrij Roerdalen
- Recreatieparken uit de omgeving
- Kastelen van Roerdalen
- Citaverde College
- Hogeschool Zuyd
- Conservatoria
- gemeente Wassenberg
- Heemkunde vereniging Roerstreek
- Vrienden van het Domein

4.2 Toekomstige activiteiten en hun samenhang

De toekomstige activiteiten op Landgoed Kasteel Aerwinkel hebben als belangrijkste doel de instandhouding van het culturele erfgoed voor toekomstige generaties. Hiervoor moeten een aantal economische dragers worden ontwikkeld.

Niet alleen het subsidie- en economisch klimaat in ondernemend Nederland is drastisch veranderd, maar ook de lasten van restauratie en onderhoud van Landgoed Kasteel Aerwinkel zijn zeer hoog en privé niet te dragen. De realisatie van nieuwe economische dragers dienen daarbij hand in hand te gaan met het herstel van de originele elementen van het Landgoed Kasteel Aerwinkel.

De toekomstige activiteiten zijn kleinschalig van karakter passend bij het Landgoed en het landleven. Detailhandel, grootschalige horeca en/of grote bezoekersaantallen passen daar niet bij. De beoogde activiteiten zijn beperkt in tijd en plaats. Bezoekers komen voornamelijk op uitnodiging en op basis van reservering. De nieuwe activiteiten zullen elkaar onderling aanvullen en versterken en de toegankelijkheid van het landgoed Aerwinkel ook in figuurlijke zin vergroten.

Naast de rondleidingen in het Kasteel zijn er huwelijksvoltrekkingen in de Trouwzaal van het Kasteel Aerwinkel.

Overzicht activiteiten

(in ontwikkeling en deels gerealiseerd)

- Voor de klein zakelijke markt wordt vergader- en conferentieaccommodatie aangeboden in o.a. de Trouwzaal, de Kapel en, op termijn, de Tiendschuur. (zie 4.3.2)
- Een deel van de activiteiten wordt permanent op Aerwinkel gevestigd in de vorm van kleinschalige productiebedrijfjes/werkplaatsen. Bijvoorbeeld: een (hobby)bierbrouwerij, een koffiebranderij met proeflokaal, een chocolaterie met bonbon-makerij en proeflokaal, een dropmakerij en een bereidingslokaal voor o.a. stroop, jam en honing.
- Er worden in samenwerking met gespecialiseerde aanbieders diverse workshops en teambuildingactiviteiten aangeboden.
- Bovengenoemde groepsactiviteiten kunnen worden afgewisseld met korte rondleidingen
- De Tiendschuur, maar ook de houten bijgebouwen lenen zich na aanpassing en restauratie voor huisvesting van de dagactiviteiten.
- Voor sommige meerdaagse teambuildingactiviteiten is het noodzakelijk dat kleinschalige verblijfsaccommodatie kan worden aangeboden. In de voormalige stallen van de oorspronkelijke carréboerderij is hiertoe een drietal appartementen beschikbaar voor in totaal 12 personen. Ook de Kapel biedt voor 2 à 4 (mindervalide) personen mogelijkheden. Met het beschikbaar komen van de 2de vleugel van de carréboerderij kan deze voorziening uitgebreid worden tot een (groeps-)accommodatie voor maximaal 30 personen, waardoor een en ander ook kan worden ingezet voor de markt van het bezinningstoerisme.
- De beschikbare logeerfaciliteiten kunnen worden ingezet voor specifieke doelgroepen waaronder (dementerende) ouderen en verpleeg- en verzorgingshuisbewoners. De Zorggroep (Noord-Limburg) heeft hiervoor belangstelling getoond.
- Er wordt een aantal buitenactiviteiten voorzien in de vorm van o.a. diverse Jeu de Boules banen, een kruidentuin, een Botanisch Natuurpad en een Kinderboerderij.

- Voor verenigingen van de gemeente Roerdalen waaronder o.a. seniorenverenigingen, yogagroepen, schildergroepen etc. vormt Aerwinkel een aantrekkelijke locatie voor welzijnsactiviteiten en vrijetijdsbesteding als aanvulling op de reeds bestaande accommodatie.

Door de realisatie van voornoemde activiteiten wordt het mogelijk voor kinderen en scholen een bezoek te brengen aan het Landgoed, met een educatief en speels karakter. Om genoemde activiteiten en het verblijf op Aerwinkel goed én gastvrij te kunnen faciliteren is het noodzakelijk dat in en vanuit de Tiendschuur ondergeschikte horeca mogelijk is. Behalve aan sanitair, moet hierbij gedacht worden aan een terrasje/theetuin, welke toegankelijk zijn voor passanten en de mogelijkheid hebben tot het aanbieden van een beperkt assortiment van drankjes en hapjes. (Referentieproject: *Commanderie in Nijmegen* (www.commanderie-nijmegen.nl/)).

4.2.1 Bijzondere doelgroepen

De eigenaar van Landgoed Kasteel Aerwinkel wil bij een groot deel van de werkzaamheden die voortvloeien uit bovengenoemde activiteiten, mensen betrekken die behoren tot bijzondere doelgroepen en/of een achterstand hebben tot de arbeidsmarkt. Naast vrijwilligers kunnen dit mensen zijn met een (verstandelijke) beperking, langdurig werklozen, re-integratie, herintreders, probleemjongeren. In sommige situaties is beperkte professionele ondersteuning gewenst of zelfs noodzakelijk.

Het aanleggen en onderhouden van diverse voorzieningen gebeurt met inschakeling van diverse opleidingen. Het bieden van mogelijkheden voor maatschappelijke stages en leerling werkplaatsen maken hier deel van uit. Doelstelling is om binnen 2 jaar een groep vrijwilligers in te schakelen en mogelijk uit te breiden als *Vrienden van Aerwinkel*. Zij zullen het activiteitenprogramma en het onderhoud van de nieuwe elementen op het Landgoed Aerwinkel 'met raad en daad' ondersteunen.

4.3 Herbestemming Landgoed Aerwinkel, een toekomstvisie

Het Masterplan Aerwinkel bestaat uit een negental elementen. Deze worden in het volgende hoofdstuk ieder separaat beschreven. Ieder plan heeft zijn eigen globale kostenraming. De opzet van het elementenplan is dat de onderdelen afzonderlijk en gefaseerd kunnen worden gerealiseerd. Voor de juiste beeldvorming en beoordeling is een integrale benadering noodzakelijk.

4.3.1 Herbestemming Kasteel

De locatie heeft in principe alles in zich om een herbestemming te initiëren. De kracht van het Landgoed (de rust en de stilte) in combinatie met toekomstige beleidsvoornemens van de gemeente Roerdalen, zoals vastgelegd in een concept- structuurvisie, vormen de belangrijkste uitgangspunten voor verdere ontwikkeling. Tijdens overleg met ons bureau is naar voren gekomen dat een wijziging van de bestemming van het kasteel noodzakelijk is en tegelijk mogelijkheden biedt voor een duurzaam en bestendig gebruik. Het huidige gebruik (incidenteel verhuur als trouw- of vergaderlocatie) stemt niet overeen met de huidige bestemming. Van gemeentezijde dreigt een handhavingsbeleid, omdat het kasteel niet in overeenstemming met het vigerende bestemmingsplan wordt gebruikt. De gemeente staat overigens niet onwelwillend tegenover het huidige, formeel niet geoorloofde, gebruik.

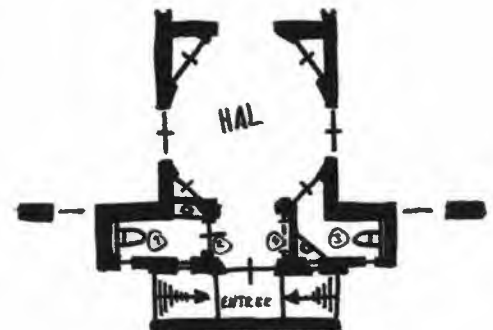

Ten behoeve van de herontwikkeling van het kasteel het initiëren/uitbreiden van de volgende activiteiten:

- Publieksgerichte functies: ontvangst/receptiefunctie, huwelijken en uitvaarten, expositieruimte, vergaderruimte.
- Het geven van rondleidingen in het kasteel in samenwerking met het Museum van de Vrouw en het Cuypersmuseum.
- Het faciliteren van diverse opleidingsinstituten en scholen zoals CITAVERDE, of het voortgezet onderwijs. Activiteiten kunnen zowel binnen als buiten (praktijk) plaatsvinden. Gebruik wordt gemaakt van de bestaande bebouwing.
- Het aanbieden en verzorgen van management- en bedrijfstrainingen en workshops ter ondersteuning hiervan, passend bij het karakter van een Landgoed. Voorbeeld: Imkerij Roerdalen heeft bijenkasten op Aerwinkel en wil daarmee educatieve activiteiten ontwikkelen.
- Het aanbieden en verzorgen van bedrijfsuitstapjes, passend bij het karakter van een landgoed. Voorbeeld: een rondleiding in huis en tuin, een uitleg over de bijenhouderij, een men-instructie en/of een begeleide natuurwandeling.
- Het aanleggen en onderhouden van diverse voorzieningen gebeurt met inschakeling van diverse opleidingen en stagiaires. Het bieden van mogelijkheden voor maatschappelijke stages en leerling-werkplaatsen maken hier deel van uit.

Om deze plannen te kunnen realiseren is het noodzakelijk om het ontwerp bestemmingsplan aan te passen. De aanpassingen moeten daarbij worden ontwikkeld zonder het oorspronkelijk karakter van het Kasteel te verliezen. De toekomstige activiteiten op Landgoed Kasteel Aerwinkel hebben als belangrijkste doel de instandhouding van het culturele erfgoed voor de huidige én de toekomstige generaties. De grote zaal van het Kasteel wordt gebruikt voor onder andere huwelijksceremonies en besloten diners. Kasteel Aerwinkel is erkend als officiële huwelijkslocatie. Daarnaast wordt de Trouwzaal ook gebruikt voor een cultureel programma en de Kunststroom. Het programma bestaat onder andere uit (kamer)concerten, literaire bijeenkomsten en exposities.

Het Kasteel is voorzien van maar één toilet. Om het brede publiek beter te kunnen faciliteren dient er een tweede (mindervalide) toilet gerealiseerd te worden. Verder is het wenselijk om de entree aan te passen voor minder valide mensen.

1. INVALIDEN TOILET
2. DEURMAAT > 900 mm
3. TOILET
4. 'DUMMY' DEUR

Kostenraming voorzieningen Kasteel Aerwinkel ca. € 40.000,-

4.3.2 Herbestemming Tiendschuur

Het Landgoed Kasteel Aerwinkel omvat een groot aantal monumentale gebouwen en objecten. De ruim 150 jaar oude Tiendschuur maakt hier deel van uit. De leegstand en achteruitgang van het de Tiendschuur vormt

voor de eigenaresse een probleem: de onderhoudskosten voor een niet gebruikte schuur werken financieel negatief door in de gehele exploitatie van het hele rijksmonument.

Tijdens overleg met ons bureau is naar voren gekomen dat een wijziging van de bestemming van de Tiendschuur mogelijkheden biedt voor een duurzaam en bestendig gebruik. De toekomstige activiteiten zijn kleinschalig van karakter en passen bij het Landgoed en het landleven. Detailhandel, grootschalige horeca en/of een constante stroom van bezoekers passen daar niet bij. De beoogde activiteiten zijn beperkt in tijd en plaats

Het plan voor de Tiendschuur voorziet erin deze publieksgerichte functies te geven. Een ontvangst/receptiefunctie, expositieruimte, vergaderruimte, ruimte voor workshops, met de mogelijkheid van kleine horeca voorziening, om de eerder genoemde functies te kunnen faciliteren. Een onderdeel van deze horecavoorziening is een terras/ theetuin dat een paar dagen in de week open gesteld wordt. Alle bezoekers van het Landgoed kunnen gebruik maken van deze horecavoorziening.

Hiervoor is het noodzakelijk dat de Tiendschuur wordt gerestaureerd en opnieuw wordt ingedeeld. Ook aansluitingen op de nutsvoorzieningen maken hier deel van uit. De aanpassingen worden toegepast het oorspronkelijk karakter uit het oog te verliezen. Om deze plannen te kunnen realiseren is het noodzakelijk om het ontwerp bestemmingsplan aan te passen. De aanpassingen moeten worden ontwikkeld zonder het oorspronkelijk karakter te verliezen.

Kostenraming Tiendschuur ca. € 340.000,-

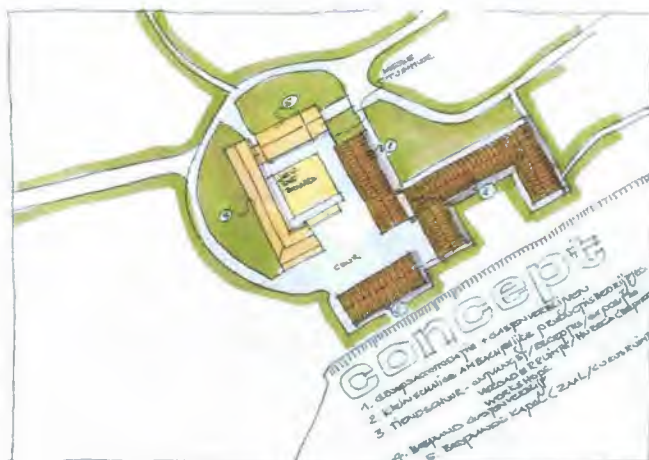
Foto impressies Tiendschuur

4.3.3 Carréboerderij

De voormalige stallen van de carréboerderij zijn niet aangemerkt als rijksmonument. Het gebouw is ruim 200 jaar oud. Dit gedeelte wordt momenteel verbouwd tot drie (vakantie)woningen. Het voornemen is om deze drie (vakantie)woningen aan te passen voor zorgbehoefte. Eventueel kan de bovenverdieping (zolder) bij de woningen betrokken worden om meer logeerfaciliteiten te creëren. De Zorggroep (Limburg) heeft reeds aangegeven hier gebruik van te willen maken

Kostenraming Carréleugel ca. € 700.000,-

4.3.4 Kapel

De Kapel zal zijn huidige functie zoals vergader- en opleidingsruimte behouden. Het plan is om het aanzicht van de Kapel aan te passen door een voorzetmuur te plaatsen. Deze muur zal worden opgebouwd met oude bakstenen.

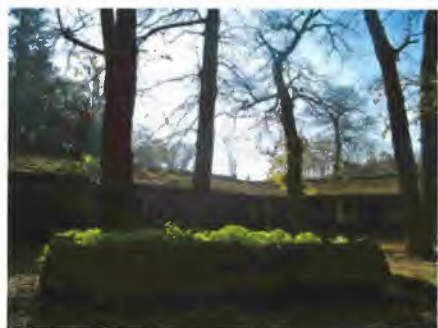
4.3.5 Barakken

De oostgevel van de voormalige carréboerderij is in de jaren 60 door de Zusters gesloopt. Het gesloopte gebouw is vervangen en uitgebreid met houten gebouwen voorzien van asbestdaken. De oppervlakte is circa 1.393 m². De toenmalige gemeente Ambt Montfort heeft deze gebouwen nog zes jaar in gebruik gehad als gemeentehuis en vervolgens het geheel verkocht aan de huidige eigenaar.

De dakconstructie van de meest oostelijke vleugel van de barakken is in zeer slechte staat. Zeker vier dakspanten zijn verbogen en/of gebroken. Momenteel zijn deze spanten met een noodvoorziening gestut. Het is noodzakelijk om nieuwe dakspanten te plaatsen om instorting te voorkomen. Verder dient het dak wind en waterdicht gemaakt te worden.

In het paragraaf 4.2 is voorzien dat een deel van de barakken wordt gesloopt en hiervoor een bakstenen gebouw terug te bouwen, zodat de carréboerderij in zijn voormalige vorm hersteld wordt. Het nieuwe gebouw zal dienen als groepsaccommodatie en gastenverblijven. Als doelgroep wordt hier gedacht aan de zakelijk markt voor kleinschalige conferenties en toeristen. Maar ook bijzondere doelgroepen zoals thuiswonende mindervalide- en dementerende ouderen en verpleeg- en verzorgingshuisbewoners. Het overige deel van de barakken zal worden aangepast ten behoeve van kleinschalige ambachtelijke productiebedrijfjes en werkplaatsen.

Foto impressies barakken

Kostenraming Barakken voor kleine ambachten ca. € 300.000,-

4.3.6 Botanisch natuurpad

Het terrein van Landgoed Kasteel Aerwinkel is 7 ha. groot. In het park staat een breed scala aan bomen en heesters met historische en educatieve waarden. Bezoekers van het Landgoed kunnen hier prachtige wandelingen maken. De wandelingen kunnen attractiever gemaakt worden door informatie te geven langs de wandelroutes over de diverse bomen en heesters en hun landschappelijke waarden. Natuurgidsen kunnen excursies geven aan scholieren, gezelschappen en andere natuurliefhebbers.

Via een App op smartphones en tablets worden wandelroutes gedigitaliseerd met daarin informatie over de voorkomende bomen en heesters met hun landschappelijke waarden.

Bij de aanleg en het onderhoud van de botanische natuurpaden kunnen bijzondere doelgroepen betrokken worden zoals bijvoorbeeld ouderen uit de lokale omgeving, mensen met een verstandelijke beperking en/of mensen met achterstand tot de arbeidsmarkt.

De planontwikkeling en de uitvoering zal worden gedaan op basis van een samenwerking tussen IKL Limburg en het Citaverde College.

Foto impressies Botanisch natuurpad

4.3.7 Kinderboerderij

Om de aantrekkelijkheid van Landgoed Kasteel Aerwinkel te vergroten, is het plan om een kinderboerderij te realiseren in de nabijheid van de Tiendschuur. Het accent van de kinderboerderij komt te liggen op het laten zien van zeldzame Oud Hollandse huisdierrassen.

Mensen, ouders en grootouders met (kleine) kinderen uit de omliggende kernen kunnen de boerderij bezoeken. Zij kunnen tevens een drankje nuttigen op het terras of in de Tiendschuur (4.3.2). Maar ook mensen die zorg behoeven (dementerende ouderen, revalidatie patiënten) kunnen de kinderboerderij bezoeken.

Bij de aanleg en het onderhoud van de kinderboerderij kunnen bijzondere doelgroepen betrokken worden zoals bijvoorbeeld ouderen uit de lokale omgeving, mensen met een verstandelijke beperking en/of mensen met achterstand tot de arbeidsmarkt.

Kostenraming kinderboerderij Ca. €45.000,-

Foto impressies Kinderboerderij

4.3.8 Kruidentuin

Een kruidentuin of moestuin maakte van oudsher deel uit van een landgoed om in eigen behoeften te kunnen voorzien. Het plan is om de verloren gegane kruidentuin te herstellen. De oude moestuin stond vroeger op de plaats waar nu de speeltuin ligt.

Restanten van de oude moestuin zijn de oude en zeldzame leifruitmuur en de Oranjerie. Beide zijn aangemerkt als rijksmonument. De Oranjerie is gesloopt door vandalen en de leifruitmuur is in slechte staat.

Het plan is om een keur aan inheemse en exotische kruiden te planten. Hierdoor zal de kruidentuin het hele jaar door garant staan voor bijzondere geuren en kleuren. De kruiden kunnen verkocht worden aan lokale (horeca)bedrijven of aan bezoekers van het Landgoed. De kruidentuin zal een extra dimensie geven en wandelingen en excursies worden aantrekkelijker en informatiever. Op termijn is er de wens om de verloren gegane Oranjerie te herstellen.

De ideale situatie is om de kruidentuin te plaatsen op de huidige speelplaats. De speelplaats kan verplaatst worden naar de kinderboerderij. Echter de grond van de speeltuin is eigendom van de gemeente Roerdalen. Uiteraard zullen dan nadere afspraken gemaakt moeten worden die betrekking hebben op de eigendoms- en gebruiksrechten van de grond.

Bij de aanleg en het onderhoud van de kruidentuin kunnen bijzondere doelgroepen betrokken worden zoals bijvoorbeeld ouderen uit de lokale omgeving, mensen met een verstandelijke beperking en/of mensen met achterstand tot de arbeidsmarkt.

Kostenraming kruidentuin ca. € 10.000,-

Foto impressies Kruidentuin

4.3.9 Badhuis

Bij de bouw van het Landgoed heeft de voormalige eigenaar burgemeester Gerards ook diverse sociale projecten opgezet om de grote werkloosheid en onderontwikkeling van de lokale bevolking te helpen bestrijden. In het kader van verbeteren van de lichamelijke hygiëne bij de lokale bevolking is er een badhuis gebouwd gelegen aan een zijtak van de Onderste Leigraaf. Het badhuis is eveneens een Rijksmonument. Om de historische verbinding van het badhuis met het water te herstellen dient de zijtak van de Onderste Leigraaf te worden uitgebaggerd en weer watervoerend te worden gemaakt. Ook deze maatregelen zullen meehelpen de verdroging van het Landgoed te bestrijden. Tevens kan er een koppeling worden gemaakt met het nog te ontwikkelen botanisch natuurpad.

4.4 Waterhuishouding

Het Kasteel en de Engelse landschapstuin werden halverwege de 19de eeuw aangelegd op een plek waar reeds in de 15de eeuw een versterkt huis stond. Aerwinkel betekent waterhoek.

Grondwater

Als gevolg van recente dalingen van de grondwaterstand heeft het Landgoed last van verdroging gekregen. De verdroging is een grote bedreiging voor de monumentale bomen (onder andere Beuken en Esdoorns) die op het Landgoed staan.

Naar de oorzaken van de daling van de grondwaterstand is nog geen uitvoerig onderzoek gedaan. Echter de grondwateronttrekkingen in de wijde omgeving van het Landgoed ten behoeve van de landbouw, het afsluiten van een neventak en het verleggen van de hoofdstroom van de Vlootbeek hebben zeker invloed op de grondwaterstand van het Landgoed. Wellicht speelt ook de bruinkoolwinning in Duitsland een rol.

Oppervlakte water

Langs het hoger gelegen terrein waarop het Kasteel is gebouwd, is een oude Roermeander nog duidelijk herkenbaar in het terrein. In deze oude meander is in latere tijden de Vlootbeek gaan lopen met zijbeken, zoals de Leigraaf. Deze waterstromen zorgden onder andere voor de voeding van de vijver op het Landgoed. Door het op peil houden van het water in de vijver kan er een goede bijdrage worden geleverd aan de bestrijding van de verdroging van het Landgoed. De verbinding (stuw) tussen de vijver en de Vlootbeek dient hiertoe te worden hersteld. Zie bijlage VI voor een overzichtskaart.

Verdrogingsbestrijding

Uit een onderzoek dat in 2011 is uitgevoerd door de heer Twan Engelen, European Tree Technician, naar de vitaliteit van de monumentale bomen op het Landgoed, blijkt dat de conditie van alle bomen terugloopt. Veel acacia's (*Robinia pseudoacacia*) vertonen scheefstand en hebben extreem veel dood hout. De monumentale beuken lijden aan spontane takbreuk en vormen van dood hout.

De conclusie van het onderzoek is dat de terugloop van de conditie voor het grootste deel te wijten is aan de daling van de grondwaterstand.

Een nog grotere bedreiging voor de bomen ontstaat wanneer de grondwaterstand weer in korte tijd wordt verhoogd. De oude bomen kunnen slechts traag hun wortelstelsel aanpassen aan een dalende grondwaterstand. De reactie van het wortelstelsel op een stijgende grondwaterstand is nog vele malen trager. De wortels van de bomen die gedurende de vegetatieperiode permanent onder water komen te staan, sterven binnen 1 jaar af, waardoor bomen zullen doodgaan en/of omvallen.

In dit stadium is geen kostenraming opgegeven. De eigenaar van Landgoed Kasteel Aerwinkel zou het op prijs stellen dat de provincie Limburg het overleg bevordert met Waterschap Roer en Overmaas, om te komen tot structurele oplossingen voor bovengenoemde problemen van de waterhuishouding.

5 Voortgang

Op 18 november 2013 is bij de gemeente Roerdalen een aanvraag ingediend voor het restaureren en verbouwen van de Tiendschuur bij de boerderij van Kasteel Aerwinkel op Aerwinkelallee 3 te Posterholt (registratienummer Z/001707). De reactie hierop is onderstaand weergegeven

Het principeverzoek behelst het wijzigen van de bestemming van het landgoed om de huidige activiteiten zoals het verzorgen van high tea, diners, huwelijksceremonies en theatervoorstellingen mogelijk te maken alsmede het mogelijk maken van toekomstige activiteiten waarbij vergader- workshop- en opleidingsruimten, een kinderboerderij, een speeltuin, een groepsaccommodatie en gastenverblijven, kleinschalige ambachtelijke productiebedrijfjes en werkplaatsen (ten behoeve van workshops en proeflokalen), een kruiden- en moestuin, een botanisch pad, jeu de boules banen en ondergeschikte horeca gerealiseerd kunnen worden.

Het college heeft besloten principe medewerking te verlenen aan het wijzigen van de bestemming Landgoed Kasteel Aerwinkel ten behoeve van een verscheidenheid aan activiteiten indien deze gerelateerd zijn aan toerisme en cultuur. Voorwaarde is dat overeenstemming met de provincie Limburg en de Rijksdienst Cultureel Erfgoed wordt bereikt over de mogelijkheden op het perceel alsmede de benodigde kwaliteitsbijdrage in het kader van het LKM.

Bijbehorende voorwaarden ten aanzien van het principeverzoek wijziging bestemming:

Bestemmingsplan

In het huidige bestemmingsplan "Buitengebied Ambt Montfort" is de locatie bestemd als "Landgoed" met aanduiding "Rijksmonument" en "Straalverbindingen". Binnen deze bestemming zijn alleen de huidige en toekomstige culturele en educatieve activiteiten toegestaan alsmede het gebruik voor rondleidingen en wandelingen.

In het toekomstige (in voorbereiding zijnde) bestemmingsplan "Buitengebied Roerdalen" is de locatie bestemd als "Kastelen en Landgoederen" met aanduiding "specifieke vorm van wonen-aerwinkel" én "milieuzone roerdalsen". Binnen deze bestemming is behoud en herstel van het kasteel/landgoed en bijbehorende waarden toegestaan. alsmede beroep aan huis, bewoning van kasteel Aerwinkel, bed & breakfast tot 16 slaapplekken in max. 6 kamers, educatie en cultuur, gebruik als trouwlocatie en ondergeschikte detailhandel en horeca.

Overige functies zijn niet toegestaan. Dit voorontwerp bestemmingsplan bevat daarnaast een afwijkingmogelijkheid voor recreatieve functies en zalenverhuur onder bepaalde voorwaarden zoals realisatie binnen bestaande bouw (nieuwbouw is niet toegestaan), eisen ten aanzien van verkeer aantrekkende werking, infrastructuur en parkeren alsmede detailhandel en horeca als ondergeschikte functie. Hierdoor zouden een aantal activiteiten na vaststelling van het bestemmingsplan (indien voldaan kan worden aan de voorwaarden) door middel van een afwijking mogelijk gemaakt kunnen worden.

Maar groepsaccommodaties en gastenverblijven, kleinschalige ambachtelijke productiebedrijfjes en werkplaatsen (ten behoeve van workshops en proeflokalen) en de kinderboerderij zijn dan nog steeds niet toegestaan.

Provinciaal beleid

In het kader van het Provinciaal Ontwikkelingsplan Limburg (POL) is de locatie gelegen binnen Perspectief Vitaal landelijk gebied. Dit perspectief heeft betrekking op overwegend landbouwgebieden met een van gebied tot gebied verschillende aard en dichtheid aan landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten. Op kleinere schaal komt woonbebouwing, al dan niet solitaire bedrijfsgebouwen, toeristisch-recreatieve voorzieningen en

infrastructuur voor. Soms gaat het om oud-bouwalen waarbij een gaaf cultuurhistorisch kavel-, wegen- en bebouwingspatroon samengaat met monumentale bebouwing en/of met landschappelijke openheid. Daarnaast is de locatie bestemd tot Roerdalslenk zone II en stiltegebied en ligt rondom het perceel een Ecologische Hoofdstructuur. Ten aanzien van de aanduiding Roerdalslenk betekent het dat alleen (nieuwe) diepe onttrekkingen voor menselijke consumptie via vergunningverlening is toegestaan en dat het gaat om gebieden die rustig zijn en rustig moeten blijven, met een akoestische kwaliteit lager dan 40 dB(A). Geluid geproduceerd door gebiedseigen activiteiten en vliegtuiglawaaï worden daarbij niet meegerekend. Voor het verkrijgen en behouden van de gewenste stilte wordt niet-agrarische bebouwing en infrastructuur geweerd, evenals het weren of reduceren van de geluidsbelasting van intensieve recreatie en het beperken van het gebruik van wegen door gemotoriseerd verkeer.

Provincie Limburg vindt daarnaast toerisme een belangrijke economische sector voor Limburg. Bovendien is de kwaliteit en vitaliteit van het platteland en de instandhouding van cultureel erfgoed binnen Limburg van belang. De ambitie is om de kwaliteitsverbetering van het toeristisch product te laten samengaan met verbetering van de omgevingskwaliteit, zoals het realiseren van nieuwe natuur, het oplossen van knelpunten binnen de EHS of landschapsbeheer. Vernieuwing van de toeristische sector wordt gestimuleerd via nieuwe allianties binnen de toeristische bedrijfskolom en met andere sectoren zoals gezondheid, seniorenconomie, voeding en landbouw.

Limburgs Kwaliteitsmenu

Ontwikkelingen in het buitengebied dienen door middel van de kwaliteit van het buitengebied gecompenseerd te worden. Dit geldt alleen voor ontwikkeling buiten de rode contour die de Provincie heeft bepaald. Dit is over het algemeen het gebied buiten de kernen. Bij ontwikkelingen buiten deze contouren, dient ook invulling te worden gegeven aan het Limburg Kwaliteitsmenu (LKM). Bij hergebruik van vrijkomende bebouwing is de toepassing van het LKM niet aan de orde, zolang er geen onbebouwde gebiedsdelen qua bestemming worden omgezet naar bebouwing. Alle activiteiten die in pandig worden gerealiseerd zijn dus niet LKM plichtig. Voor nieuwbouw, in dit geval de kinderboerderij en herbouw van een gedeelte van de barakken, geldt een kwaliteitsbenadering. In dit geval hangt de LKM benadering samen met de eisen vanuit het monumentenbeleid en visa versa. In overleg met de Provincie zal nader bepaald moeten worden of de beoogde ontwikkeling doorgang kan vinden en welke eisen hieraan worden gesteld.

Rijksmonument

Het complex Aerwinkel is aangewezen als Rijksmonument. Dit betreft de goed bewaarde buitenplaats met kasteel, historisch park- en tuinaanleg, badhuisje, stenen tafel, moestuinmuur en orangerie en de tiendschuur. In overleg met de provincie Limburg en Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed zullen de plannen besproken moeten worden en worden alle mogelijkheden in en rond kasteel Aerwinkel en bijbehorende buitenplaats besproken.

Afwegingen en argumenten

Een gedeelte van de huidige en toekomstige activiteiten passen niet binnen het huidige en toekomstige bestemmingsplan. Medewerking aan de activiteiten zou mogelijk zijn door middel van een partiële herziening van het bestemmingsplan.

Gezien het provinciale beleid passen de nieuwe activiteiten binnen de gestelde visie, mits rekening wordt gehouden met Roerdalslenk zone II en het stiltegebied. Provincie Limburg vindt toerisme een belangrijke economische sector voor Limburg. Bovendien is de kwaliteit en vitaliteit van het platteland en de instandhouding van cultureel erfgoed binnen Limburg van belang. Binnen het perspectief komen toeristisch-recreatieve voorzieningen voor. Vernieuwing van de toeristische sector wordt gestimuleerd via nieuwe allianties binnen de toeristische bedrijfskolom en met andere sectoren zoals gezondheid, seniorenconomie, voeding en landbouw. Wel dient rekening te worden gehouden met het stiltegebied, waar- door geluidsbelasting van intensieve recreatie moet worden gereduceerd.

Omdat de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed de plannen nog zal moeten beoordelen en de eisen in het kader van het LKM samenhangen met de (on)mogelijkheden met betrekking tot de status als rijksmonument, wordt als voorwaarde aan principe medewerking gesteld dat overeenstemming wordt bereikt met de provincie Limburg en Rijksdienst Cultureel Erfgoed over de toekomstige plannen en de benodigde kwaliteitsbenadering (LKM). Het initiatief om de plannen voor te leggen aan de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed ligt bij de aanvrager.

6 Slot en conclusie

Het toekennen van de subsidie herbestemming heeft geleid tot concrete en meetbare resultaten: het heeft een impuls gegeven aan de plan ontwikkeling van het landgoed Aerwinkel als geheel en het kasteel en de Tiendschuur in het bijzonder.

Omdat het geheel van de hiervoor geschetste ontwikkelingen gefaseerd uitgevoerd zullen gaan worden, is gekozen om als eerste te starten met de restauratie en herontwikkeling van de Tiendschuur. Voor dit project zijn inmiddels nauwkeurige opmetingstekeningen en plantekeningen vervaardigd (zie bijlage 4 en 5) en is de aanvraag omgevingsvergunning in voorbereiding.

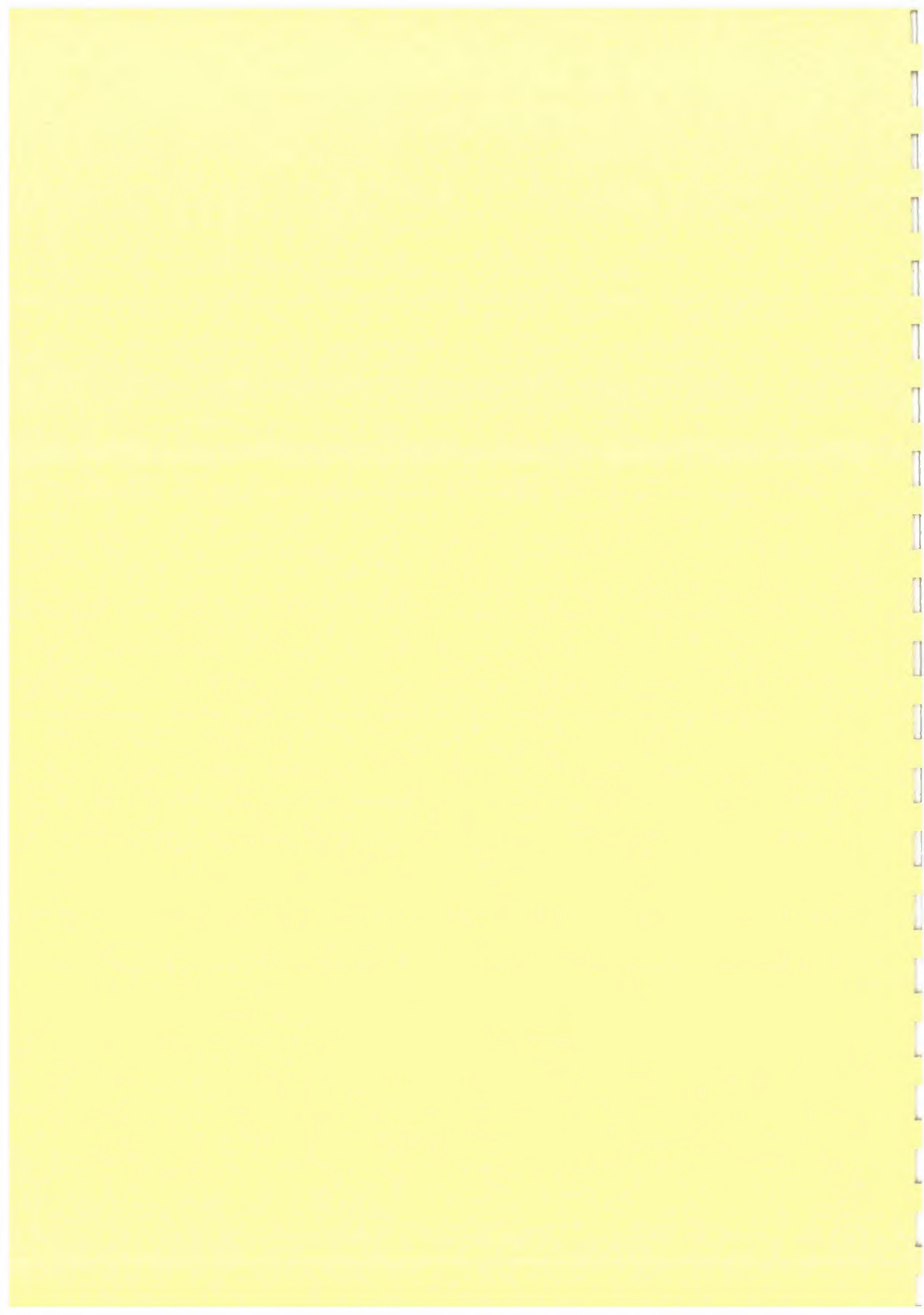
De door de gemeente toegezegde medewerking aan de planvorming ten aanzien van het kasteel en de Tiendschuur geeft verder een goede onderbouwing dat het hiervoor beschreven project een hoge mate van waarschijnlijkheid heeft ten aanzien van de realisering.

Het betekent dat het rijksmonument landgoed Aerwinkel publiek toegankelijk blijft, stimulerend in de samenleving aanwezig is en bestendig gebruikt zal worden en blijven.

Eigenaresse en planopstellers bedanken langs deze weg de subsidiegever en zien de toekomst vol vertrouwen tegemoet.

Ir. A. de Gooijer
Architect BNA

Epse, maart 2014

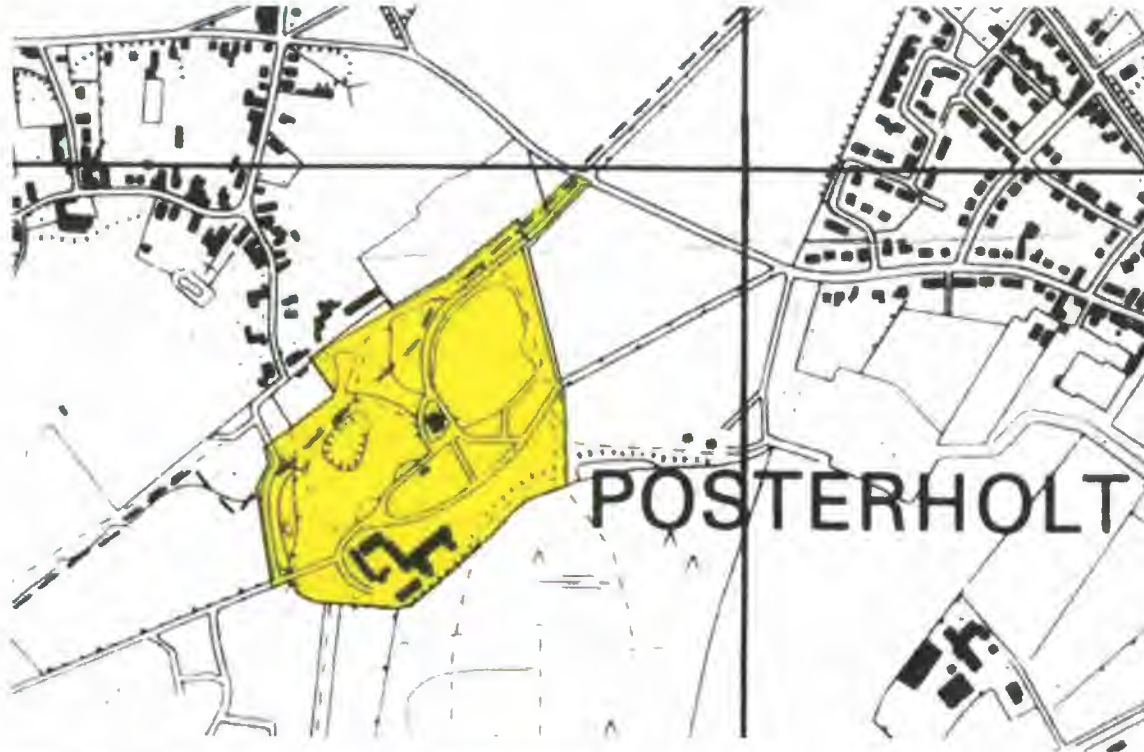

Bijlage 1: Literatuurlijst

1. Crassier, Dictionnaire historique du Limbourg Neerlandais de la période féodale à nos jours, Publications, Deel 70, 1934, pag. 202-203.
2. Clercq Le, Limburgs Reisboek, Amsterdam, zonder jaartal.
3. Dorrepaal, T., De Rentelaershof te Vlodrop, Horn, 2005, 99 pag.
4. Escaille de l', Publications, Deel 31, 1894, pag. 129.
5. Gootzen, P., Edele woonhuizen in de Roerstreek, Jaarboek Heemkundevereniging Roerstreek, Deel 8, 1976, Aerwinkel pag. 79-81.
6. Hermans, J.T., Flora en fauna van het bosgebied rond Aerwinkel, Jaarboek Heemkundevereniging Roerstreek, Deel 22, 1990, pag.17-41
7. Hupperetz e.a., Kastelen in Limburg, Uitgave van De Stichting Limburgse Kastelen, Utrecht 2005, pag. 242-243.
8. Kempkens, J., Posterholt of Pos-ter-holt?, Jaarboek Heemkundevereniging Roerstreek, Deel 3, 1971, pag. 85-99.
9. Meulenkamp, Follies. Bizarre bouwwerken in Nederland en België, Amsterdam/Antwerpen, 1995, pag. 118.
10. Renes, Landschappen van Maas en Peel. Een toegepast geografisch onderzoek in het streekplangebied Noord – en Midden Limburg, Maaslandse monografiën no. 9, Leeuwarden/Maastricht 199, pag. 267.
11. Schulp, Het Kastelenrijk, Midden Limburg. Land van Edelmanshuizen, Maastricht, 1998, pag. 95-97.
12. Sloet, Register op de leenaktenboeken van het vorstendom Gelre en het graafschap Zutphen, Arnhem 1904, pag. 93.
13. Smeets, J., Archeologie plangebied golfterrein Aerwinkel, Jaarboek Heemkundevereniging Roerstreek, Deel 25, 1993, pag. 168-174
14. Stenvert, Monumenten in Nederland. Deel 8, Limburg, Zeist/Zwolle 2003, pag. 291.
15. Stichting PHB (Stichting tot behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen), Beheersplan de Aerwinkel, Oktober 2002
16. Veelen, M.J., De Aerwinkel: van Gelders Leengoed tot historische buitenplaats, Jaarboek Heemkundevereniging Roerstreek, Deel 43, 2011, pag. 71-97
17. Veelen, M.J., De graftombe van de familie Geradts, Jaarboek Heemkundevereniging, Deel 36, 2004, pag. 23-33.
18. Verner, Kastelen in het land van Midden- en Noord Limburg. Gids langs kastelen en oude buitenplaatsen in Midden- en Noord Limburg, Deel II, Maastricht, 1967, pag. 56.
19. Win de, Kastelen in Limburg, Hoensbroeck, 1975, pag. 98.
20. *Kastelen en buitenplaatsen als instelling voor geestelijke gezondheidszorg*; Lisette Vos Alphen aan de Rijn / Wijk bij Duurstede, oktober 2010; Serie NKS-rapporten, deel 6.
21. *Stichting Limburgse Kastelen website*, Kasteel Aerwinkel
22. Gemeente Posterholt bestemmingsplan streekplan e.a.

Bijlage 2: Kadastrale kaart

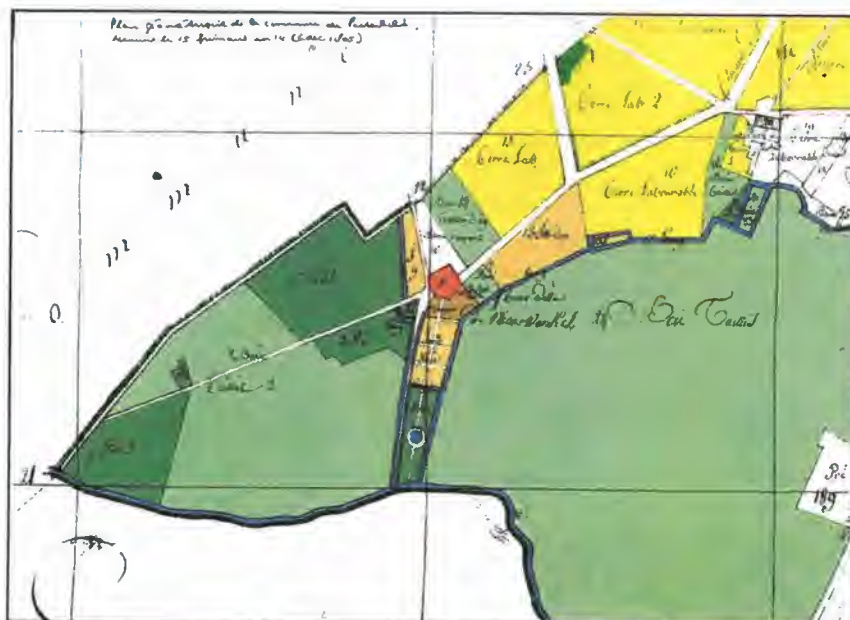
Afbeelding 1.3.1a
Bladnummer
Schaal
Jaar van uitgave
Coördinaten

fragment topografische kaart
68E
1:10000
1976
198.5, 348.5

Plangebied= buitenplaats in strikte zin

Bijlage 3: Overzichtskaarten:

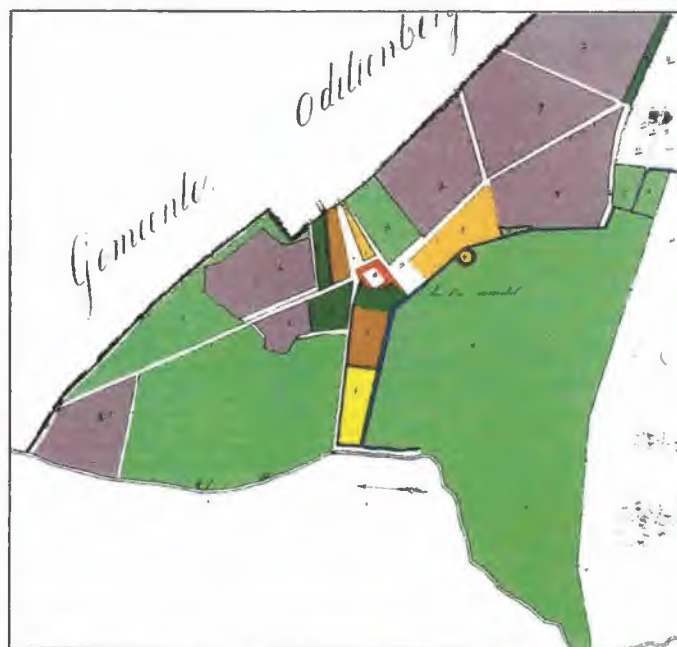
Afbeelding 3.4.1 Plan géométrique de la commune de Posterholt, terminé le 15 frimaire an 14 (6 december 1805). Rijks Archief Limburg (Maastricht), topografische atlas, Posterholt.

 bouwland	 hakhout	 weiland	 boomgaard
 water	 plaiziertuin	 tuin	 hooiland

Detail pre kadastrale kaart 1805: Plan géométrique de la commune de Posterholt, terminé le 15 frimaire an 14 (6 december 1805). (Rijks Archief Limburg, Maastricht, Topografische Atlas, Posterholt)

Detail Tranchot-kaart:
Tranchot-Müfflingkaart, blad 46, Roermond, opgemeten in 1806.

Afbeelding 3.4.3 Kadastraal Minuut Plan, Posterholt, sectie B, 1e blad (1828). Rijks Archief Limburg (Maastricht).
Bijbehorende O.A.T.: 1 bouwland; 2 hakhout; 3 weiland; 4 bouwland; 5 hakhout; 6 bouwland; weiland; 8 vijvers; 9 tuin; 10 laan; 11 plaziertuin; 12 huis; 13 boomgaard; 14 boomgaard; 15 tuin; 16 hooiland; 17 vijver; 18 hakhout; 19 plaziertuin; 20 hakhout; 21 plaziertuin; 22 laan; 23 hakhout; 24 bouwland; 25 bouwland; 26 heide; 27 hakhout; 28 hakhout; 29 bouwland; 30 weiland; 31 bouwland; 32 dennenbosch; 33 hakhout.

	bouwland		hakhout		weiland		boomgaard
	water		plaziertuin		tuin		hooiland

Detail kadastraal minuutplan 1828 Kadastraal minuutplan, Posterholt, sectie B, 1e blad, 1828 (Rijks Archief Limburg, Maastricht)

Detail kadasterkaart 1811-1832, www.watwaswaar.nl

Detail kadastrale kaart 1843

Kadastrale minuutplan 1837-1844, www.watwaswaar.nl

Afbeelding 3.5.1 Topografische kaart Oude Serie, Sittard no. 60, verkend 1842, gegraveerd 1864.

Detail topografische kaart 1842

Topografische kaart Oude Serie, Sittard no. 60, verkend 1842, gegraveerd 1864

Afbeelding 3.5.2 Bonnekaart Maasbracht no.750, verkend 1890, herzien 1918 en 1921, gedeeltelijk herzien 1923, uitgave 1928.

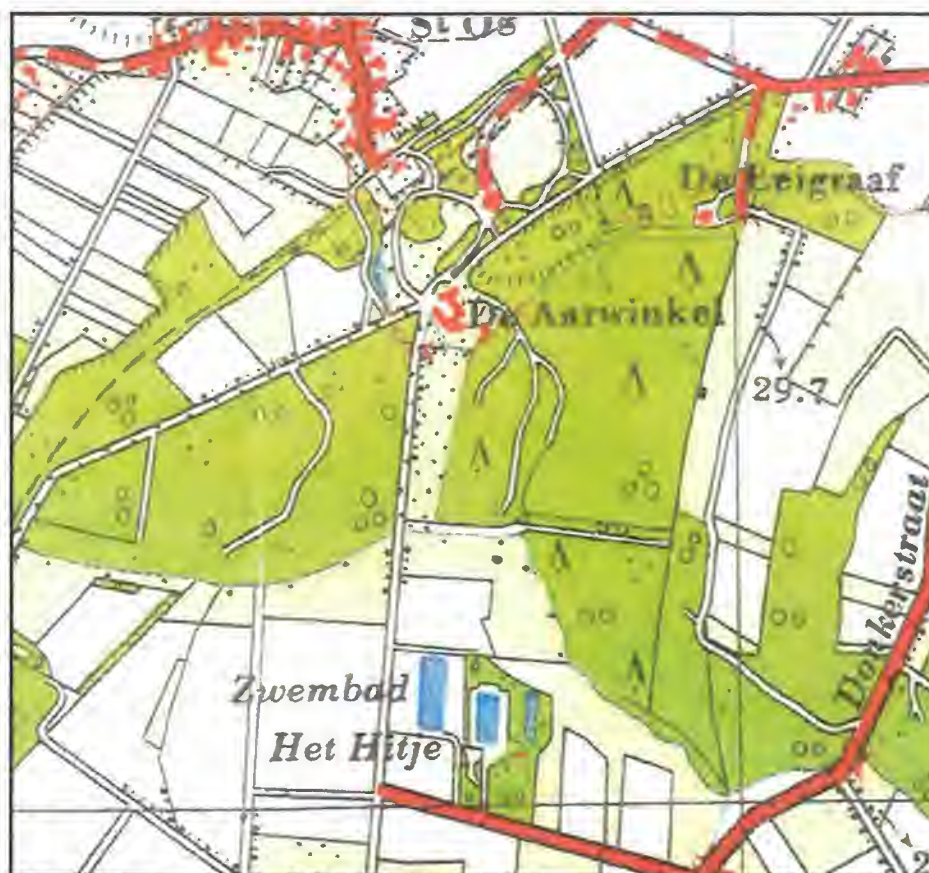
Afbeelding 3.6.5. Bonneblad no. 750 Maasbracht, verkend 1934, uitgave 1936.

Detail bonneblad 1934

Bonneblad no. 750, verkend 1934, uitgave 1936

Afbeelding 3.6.6 Topografische kaart Montfort 60 B, verkend 1934 en 1935, gedeeltelijk herzien 1949, uitgave onbekend.

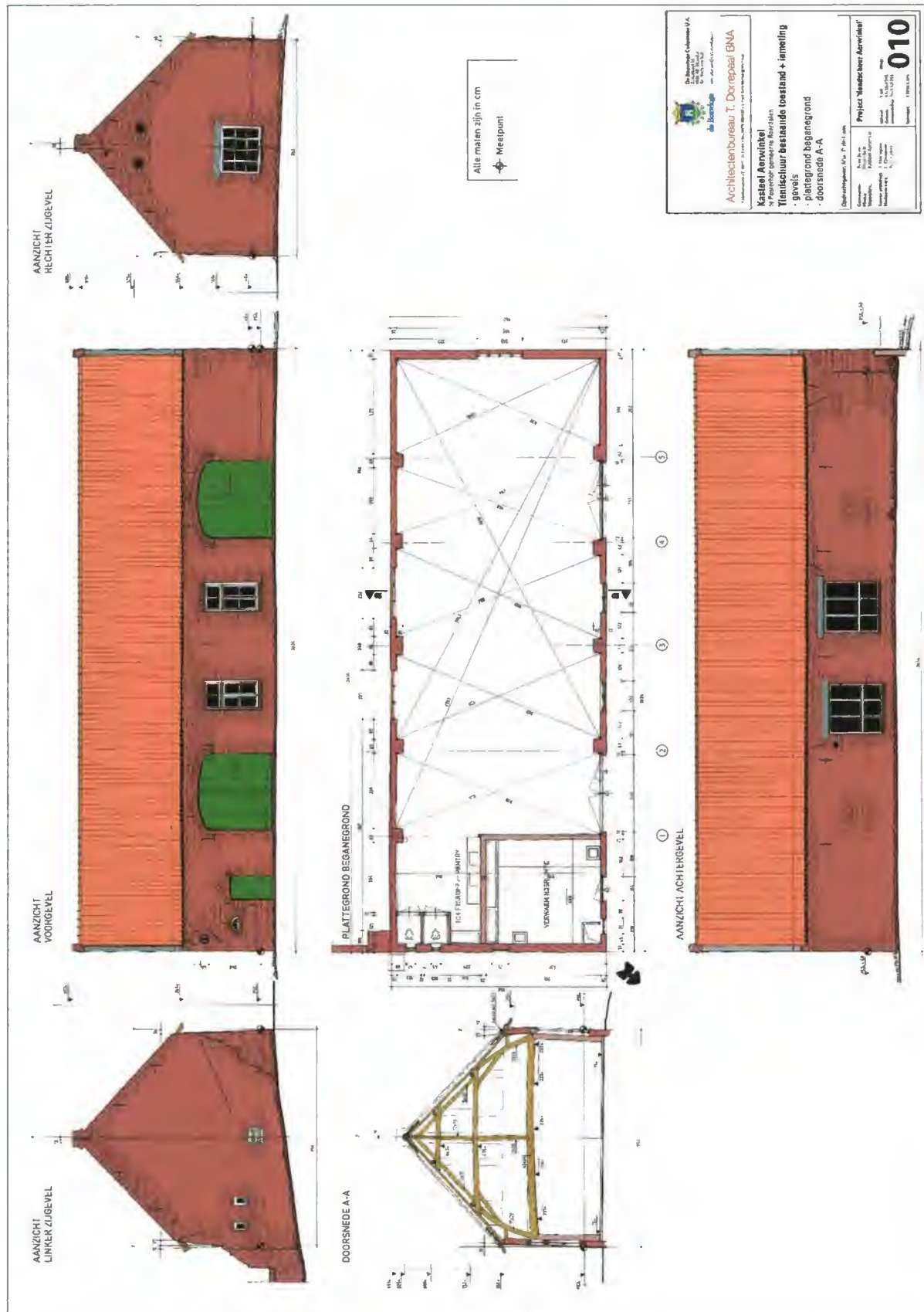

Afbeelding 3.6.7 Topografische kaart Montfort 60 B, verkend 1955, uitgave 1958.

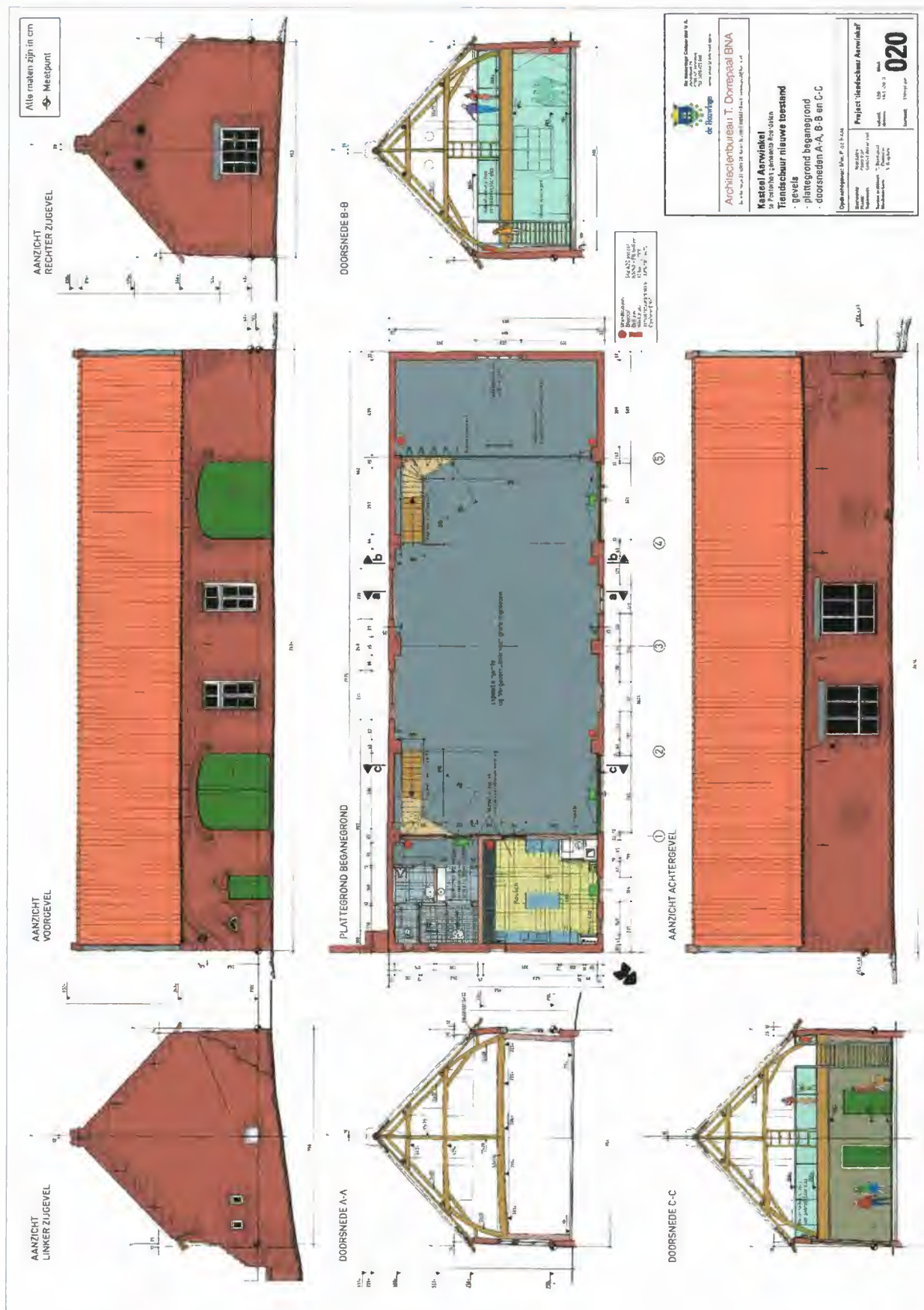

Afbeelding 3.6.8 Topografische kaart Montfort 60 B, gedeeltelijk herzien 1965, uitgave 1968.

Bijlage 4: Tekening bestaande toestand Tiendschuur

Bijlage 5: Tekeningen nieuwe toestand Tiendschuur

Bijlage 6: Monumentbeschrijving complex Kasteel Aerwinkel

(Bron: Redengevende beschrijving RCE, stichting limburgse kastelen e.a., bewerking AdG)

Kasteel Aerwinkel te Posterholt werd in 1854 gebouwd door de Roermondse bouwmeester Dr. Pierre Cuypers in opdracht van de familie Geradts. Van 1956 tot 1989 is het Landgoed in gebruik geweest door de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid als klooster en conferentieoord. Het neogotische Kasteel ligt, omgeven door een aangelegde Engels landschapstuin, tussen Posterholt en buurtschap 't Reutje. Een aantal bomen staat op de monumentenlijst.

Beeldbepalend voor de 7 hectare grote Engelse landschapstuin zijn de 100 tot 150 jaar oude beuken, esdoorns, en eiken. Er is zijn recent Rododendrons, Magnolia's, Hortensia's en andere bijzondere heesters en bomen aan toegevoegd. Om de zichtas vanuit het Kasteel te behouden is 3 ha grasland gepacht.

Op het Landgoed staat een boerderij, die oorspronkelijk deel uit maakte van een carréboerderij. De westvleugel waren vroeger de stallen van de carréboerderij. De noordvleugel bestond uit een woonhuis dat is gesloopt om plaats te maken voor een kapel van het voormalige klooster en doet nu dienst als vergader- en opleidingsruimte. De zuidvleugel is de Tiendschuur. De originele oostvleugel is in de loop der tijd gesloopt en deze bestaat nu uit een aantal houten barakken..

Overzicht Landgoed Kasteel Aerwinkel

Bron: Opdrachtgever

Buitenplaats complex

De Aerwinkel ligt ten westen van het dorp Posterholt in de provincie Limburg. De buitenplaats ligt langs de steilrand van het Vlootbeekdal, een voormalig Roerdal dat is ingesneden in de laagterrassen van de Maas. Aan de oostkant van de buitenplaats loopt de Leigraaf, aan de zuidzijde stroomt de Vlootbeek. Deze dienen voor het afvoeren van kwel en overtollige neerslag en vormen een belangrijk onderdeel van de waterhuishouding op de Aerwinkel.

Winkels zijn vooruitstekende terrasresten in de natte beekdalen, een aantrekkelijk op de grens van de natte gras- en bosgebieden (weidegebied) en van de drogere gronden (akkerbouw).

De naam Aerwinckel komt voor het eerst voor in 1369. De eerste vermelding van een hof met toebehoren is van 1428. Uit 1474 is een uitvoerige omschrijving bekend van het goed. Tot in de 18de eeuw zijn transportakten bekend. Hierin wordt steeds gesproken over een *hoff Aerwinkel*, nooit over een kasteel.

Op de Tranchotkaart voor dit gebied uit 1806 wordt het hof als een gesloten hoeve, een complex met viervleugels rond een binnenplaats, afgebeeld. De toegang tot het complex zit aan de zuidkant. Van een jaar eerder is een kaartopname waar in de verschillende omringende gronden en opstallen met hun benamingen

schematisch staan aangegeven. De beide kaarten combinerend kan het volgende worden opgemerkt. Het gebouw is op te vatten als een gesloten Limburgse hoeve. Sprake van een kasteel is er niet. Dat wordt nog eens bevestigd door de aanduiding op de kaart van 1805: *Ferme ditte de Haerwenkel*. Het terrein is deels in gebruik als tuin en boomgaard, deels als bouwland en bos. Ten zuidwesten van de boerderij ligt een min of meer driehoekig terrein dat met hakhout en weilanden is ingericht. Dwars door dit terrein loopt een met bomen beplante laan aan op de Ferme. Dit stuk wordt aan de kant van de boerderij afgesloten door een waterloop *etang* genaamd, die aftakt van de Vlootbeek aan de zuidkant van het landgoed en onder de beplante laan in noordwaartse richting doorloopt. Ten zuiden en oosten van de *ferme* bestaat het terrein uit hakhoutbossen, met uitzondering van een smal, taps toelopend gedeelte. In dat deel is sprake van drie lange noord-zuid lopende assen: een 'droge' middenas, halverwege door een ronde waterkom onderbroken en aan weerskanten met bomen beplant en twee 'natte' assen die met de Vlootbeek, het stroompje aan de zuidkant van het landgoed, in verbinding staan. Drie dwarslanen en een waterloop delen dit terrein in vijf parten op. Het dichtst bij het huis liggende gedeelte was de boomgaard (verger), dan volgt over drie parten een (moes?)tuin (jardin), het laatste stuk met de ronde kom was weiland (pré). Naast de westelijke wateras loopt een pad dat samenkomt aan de westkant van het hof met de hierboven genoemde beplante laan. In 1806 voert die over de Vlootbeek. De oostelijke wateras is de voortzetting van de 'etang', een watergang die ontsprong uit de Leigraaf en die de scheiding vormde tussen het hakhoutbos en weiland aan de oostkant en de tuinen, weilanden en landbouwgronden in het noordelijk deel van het landgoed. Het noordoostelijke deel van het landgoed was voornamelijk in gebruik als bouwland (terre labourable). Het werd doorsneden met een brede, met bomen beplante weg richting Posterholt. Dicht bij het huis waren percelen in gebruik als tuin (jardin), plantage (planté) en weiland (pasture). Ook aan de noordkant liep een weg aan op de boerderij vanuit het buurtschap Reutje.

Samenvattend: aan het begin van de 19de eeuw was de Aerwinckel een boerenbedrijf met de bijbehorende landbouwgronden, moestuinen en hakhoutbossen. Alleen aan de zuidzijde was sprake van een klein, formeel ingericht, taps toelopend perceel. Aan de noord-, zuid, zuidwest- en noordoostzijde liepen beplante wegen of lanen aan op of weg van de hoeve. De Leigraaf en de Vlootbeek hadden aftakkingen die dit formele deel als watergang (etang), omgaven.

De kadastrale minuut voor dit gebied dateert van 1828. Vergeleken met de kaarten van ca. twintig jaar daarvoor zijn de waterlopen en de lanen en wegen ongewijzigd. Het grondgebruik is vrijwel hetzelfde. Aan de westkant zijn enkele weilanden veranderd in bouwland. Aan de oostkant is in de water loop een rond tuineiland gekomen. De dwarse lanen in het formele deel aan de zuidkant zijn niet meer weergegeven. De dwarse watergang bestaat nog, maar de ronde kom is tegelijk met de middenas verdwenen. Op deze kaart staan wel *plaziertuinen* aangegeven: aan de noord- en oostkant van het complex dat hier *In die aarwinkel* heet.

Tussen 1842 en 1890 is de boerderij ver- of herbouwd: er werd een tweede toegang gemaakt tot het complex in de noordwesthoek en aan de zuidkant werd een stuk bijgebouwd.

Ten het noorden van het hoevecomplex kwam het kasteel te staan. De bouw daarvan heeft plaatsgevonden in 1854-1856 in opdracht van Pierre Mathieu Geradts naar ontwerp van P.J.H. Cuypers in een neogotische stijl. Rond het nieuwe kasteel werd een landschapspark aangelegd. Daartoe werden bij het kasteel twee gazons aangelegd, begeleid door een patroon van gebogen paden in de vorm van een acht. De oude rechte paden naar het buurtschap het Reutje zijn iets golvend van beloop gemaakt, zodat zij beter aansloten bij de rondlopende paden om het kasteel. De gazons aan de zuidwestkant en de noordoostkant van het kasteel werden aan de randen beplant met boomgroepen en solitairen. Daar tussen door werden straalsgewijs verschillende vista's geschapen op het kasteel als middelpunt van de aanleg. Aan de westkant van het terrein is de oude watergang vergraven tot een zwaanvormige vijver waarin een eiland is opgenomen. De vijver kreeg zijn water via een traverse van de Vlootbeek. Het sluisje in de Vlootbeek is echter verwijderd en de watertoevoer naar de vijver afgesloten. Via een van de gebogen paden kon men vanaf het kasteel de oude hoeve bereiken. Van het hakhoutbos aan de zuidoostkant werd een wandelbos gemaakt: aan de oostkant van de boerderij is een laan aangelegd die zich buigt in zuidelijke richting en zich vervolgens splitst in drie slingerpaden door het wandelbos; één pad kruist de Vlootbeek, buigt aan het eind van het bos langs het bouwland in noordwaartse richting, kruist de Leigraaf en komt uit op de oude weg naar Posterholt.

Aan de noordzijde werd een nieuwe oprijlaan tot het kasteel gemaakt, die aftakte van de weg naar Posterholt. Aan de weg naar het Reutje, op de grens van het landgoed, zijn opstallen, waaronder een orangerie met stookhuis, twee kassen en een tuinmuur verschenen. Langs een pad in het noordelijk gedeelte werd een stenen

tafel met zes stenen stoelen geplaatst. De stoelen zijn niet meer aanwezig. Een architect van het landschapspark is niet bekend. (mogelijk P.J.H. Cuypers).

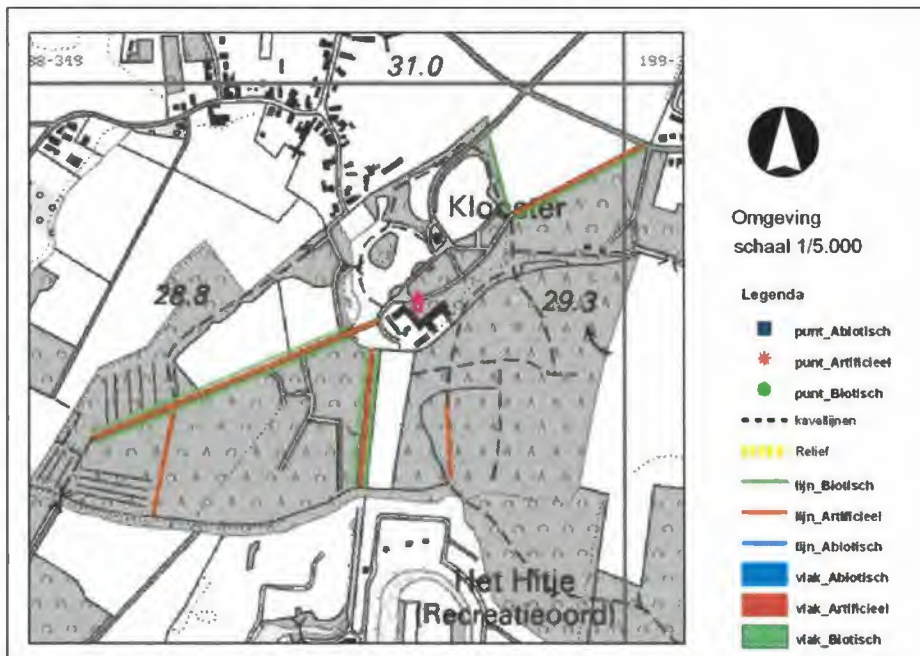
Voor de periode tussen 1842 en 1890 werd het bestaande landschapspatroon sterk gewijzigd met de bouw van het kasteel in 1854-1856. Rond het kasteel werd een landschappelijke aanleg gemaakt, paden werden verlegd en de bestaande watergangen gewijzigd. Aan de noordkant van het park kwam een moestuin en orangerie. Ook de hoeve onderging een verandering. Er kwam een nieuwe toegang in de noordwesthoek en aan de zuidzijde verrees een aanbouw.

Omstreeks 1900 werd aan het kasteel een serre gebouwd. In het park werd een aantal solitairen gezet om zichtlijnen te versterken. Van dezelfde tijd dateert de bouw van een badhuis voor de landarbeiders bij het ronde perceel aan de Leigraaf in het park. De boerderij werd opnieuw verbouwd. Na 1956 is het kasteel verkocht aan de Eerwaarde Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid, die het huis als rusthuis hebben ingericht. In 1989 heeft de gemeente Posterholt het landgoed overgenomen en in 1996 doorverkocht aan J.H.R. Stiphout, die het huis en de structuur van het park heeft laten restaureren.

Waardering buitenplaats complex

De historische buitenplaats De Aerwinkel is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinhistorisch belang

- wegens de ouderdom
- wegens de ontwikkelingsgeschiedenis
- wegens de plaats van het kasteel in het vroege oeuvre van P.J. H. Cuypers
- wegens de indeling der vertrekken en afwerking van een aantal onderdelen van het oorspronkelijke interieur
- wegens de aanwezigheid van een aantal formele tuinelementen uit de 18de eeuw
- wegens de inrichting van het 19de-eeuwse landschapspark en de samenhang met het kasteel
- wegens de aanwezigheid van een aantal bijgebouw en opstallen die tot de 19de-eeuwse aanleg behoren

Kasteel Aerwinkel (527759)

In 1854-1856 werd het kasteel Aerwinkel in opdracht van de Hasseltse (B) president van de rechtbank Pierre Mathieu Geradts, gebouwd door P.J.H. Cuypers (1827-1921). Hij ontwierp een kasteel in de neogotische stijl, met spitsbogen, arkeltorentjes, pilasters en kantelen, waarmee hij een 'middeleeuws' silhouet wist te scheppen. Omstreeks 1900 werd het kasteel op de zuidhoek uitgebreid met een serre met glas-in-lood in de vensters. Aan weerskanten van de middenrisaliet werden twee vierkante torentjes toegevoegd ter vergroting van de sanitaire ruimtes.

Het uit donkerrode baksteen opgetrokken gebouw staat op een vrijwel vierkante, in drie beuken verdeelde, plattegrond en bestaat uit een souterrain, bel-etage, eerste verdieping en zolder. Het wordt afgedekt door een noordoost-zuidwest lopend zadeldak over het middengedeelte. De zijbeuken liggen onder een op het hoofddak aanlopend lessenaarsdak. De dakvlakken zijn met pannen belegd, de daken van de torentjes met leien. De hoofdingang ligt in de noordoostgevel. Deze gevel is symmetrisch van indeling. De middenrisaliet eindigt in een trapgevel met pilasters op de hoeken; de lagere zijstukken zijn afgedekt door kantelen met een arkeltorentje halverwege en gebundelde pijlers, die de schoorstenen bevatten, op de hoeken. Aan beide zijden van de middenrisaliet zijn met kantelen beëindigde vierkante torentjes aangebracht waar in smalle lichtvensters zitten. In de middenrisaliet bevindt zich de rondbogige ingang met bovenlicht en glas-in-lood die via een bordestrap van twee vluchten met hardstenen treden bereikt wordt. In de middenrisaliet zijn (wapen)stenen aangebracht: boven de voordeur een banderol met *Aedificata 1856*, het wapen van Geradts met wapenspreuk *Suum Quique Tribuere* links en dat van Cuypers met wapenspreuk *Credo Spero Arno* rechts. In de geveltop het Geradtswapen.

De eerste verdieping van de risaliet heeft een groot rondboogvenster. Tussen de eerste verdieping en de zolder loopt een bakstenen tandlijst, onderbroken door lisenen op een kraagsteen, die zich over alle gevels voortzet. De drie vensters van de zolderverdieping liggen ieder in een door een tandlijst afgesloten spaarveld. De zuidwestkant of achtergevel is gericht op de boerderij. Het uitzicht op de boerderij is gecamoufleerd door een forse boomgroep. De indeling van de gevel is als volgt. Tegen het middendeel, dat evenals de voorgevel eindigt in een trapgevel met pinakels op de hoeken, is over twee bouwlagen een vijfzijdige uitbouw gezet, afgesloten met een gemetselde balustrade; de lagere zijstukken zijn afgedekt door kantelen met een arkeltorentje halverwege (de torenspitsjes zijn verdwenen) en gebundelde pijlers die de schoorstenen bevatten op de hoeken. De toegang aan deze zijde is via een bordestrap met drie vluchten. De toegangsdeur en vensters van de bel-etage worden afgesloten met een ronde boog. Op de verdieping zijn de vensters voorzien van een rechte beëindiging. Deur en vensters zijn van een roedeverdeling voorzien. Tussen de eerste verdieping en de zolder loopt, ook over de vijfzijdige uitbouw de hierboven vermelden tandlijst. De deur en vensters op de zolderverdieping die uitkomen op het balkon van de vijfzijdige uitbouw zijn in een spitse boog gevat. Tegen de zuidzijde van het kasteel is een serre aangebracht met houten kozijnen en glas-in-lood in de bovenlichten. De voet van de serre is uitgevoerd in vakwerk met baksteenvulling. Grote segmentboogvormige kelderlichten. De linker-(zuidoost) en rechter-(noordwest)zijgevel zijn sterk overeenkomstig.

Beide gevels zijn drie travéeën breed. Op de bel-etage zijn rondboogvensters, op de verdieping rechthoekige vensters met roedeverdeling ingebracht. De middenpartij eindigt met een trapgevel met hoektorentjes (verdwenen bij de linkerzijgevel). Het middendeel is in een grote spitsboogvormige spaarnis gevat. In de linkerzijgevel zit de personeelstoegang naar het souterrain. Het muurwerk is door Cuypers gepolychromeerd aan de buitenzijde met een fijne sauslaag van een paarsrode kleur. In de strekken van de rondbogen zijn nog sporen van een okergele afwerking terug te vinden.

De indeling en oorspronkelijke afwerking van het interieur zijn vrij goed bewaard gebleven, ondanks de verschillende functies die het kasteel gehad heeft. Het souterrain is de afdeling waar het personeel zich ophield. Daar bevonden zich de keukens en voorraadkelders. Dit gedeelte is op twee manieren toegankelijk: van buiten af via een trap in de linkerzijgevel en van binnen uit via een trap achter de hoofdtrap. De meeste kelders hebben een gemetseld tongewelf als overkluizing. Opmerkelijk is de overwelfing van de middelste kelder. Het gemetselde tongewelf eindigt als een absis met een afronding in graatgewelf. De lichttoetreding vindt plaats door middel van overwelfde segmenten, waarvan de hoefijzervormige insnijding als een dakkapel dwars op de overkluizing staat. In de wijnkelder die zich bevindt onder de hal zijn gemetselde vakken aangebracht voor de opslag van wijn. In de bijkeuken die van buiten af toegankelijk is, vangt een gietijzeren zuil een ijzeren balk op die overigens steunt op geprofileerde consoles. Op de bel-etage bevinden zich de monumentale hal met trappartij, salon, ontvangstruimte, woon- en eetkamer. De decoratie van de verschillende vertrekken weerspiegelen het belang van de functie die zij vertegenwoordigen. Via de voordeur met glas-in-lood betreedt men de achzijdige entree. Van daaruit is een axiaal zicht via hal en eetkamer naar buiten mogelijk. De entreehal is overkluisd met een balkenplafond dat opgevangen wordt op wapenconsoles. Omwille van de symmetrie zijn hier vier lage en twee hoge deuren aangebracht. De deuren ter linker- en rechterzijde leiden respectievelijk naar een spreekkamer en de salon. In de daarachter liggende hal bevindt zich de trappartij naar boven. Deze bestaat uit een bordestrap met gebogen traptreden van een vlucht die zich na het bordes splitst. De vlucht heeft traptreden die geleidelijk verlopen van hol naar bol. Ter hoogte van het bordes is een nis aangebracht waarin oorspronkelijk een Ceresbeeld stond. De wanden van de hal op de eerste verdieping dienden als portrettengalerij. Het trappenhuis wordt verlicht door een koepel met glas-in-lood.

Achter de trappartij loopt een gebogen gang met de trap naar het souterrain. De salon rechts van de entreehal heeft een deel van zijn oorspronkelijke aankleding bewaard. Het beschilderde cassetteplafond is in de velden versierd met gotische vierpassen waarin blanco wapens zijn opgenomen. De vensters zijn voorzien van scharnierende luiken. Opmerkelijk is de lambrisering van geperst asbest met bloemmotieven. De hoekschouw is van donkere hardsteen, versierd met gecanneleerde consoles. De dubbel openslaande deurpartij naar de hierachter liggende ontvangstkamer is versierd met briefpanelen. De grote ontvangstruimte, ten tijde van de Zusters als kapel in gebruik, heeft eenzelfde plafond en lambrisering als de salon. Twee symmetrisch in de lange wand geplaatste deuren met briefpanelen geven toegang tot de entreehal en de eetkamer in de as van het huis. De eetkamer, voorzien van een zwart marmeren schouw wordt met een eenvoudig plafond met dunne, geprofileerde balken afgesloten. De deur naar buiten heeft een half rond bovenlicht. De deuren zijn van 'gewone' panelen voorzien. Links naast de eetkamer is de woonkamer, waarvan het plafond gevormd wordt door zware balken op geprofileerde consoles. Aan de woonkamer is omstreeks 1900 een serre aangebouwd, van waaruit een fraai zicht op het omringende parklandschap met vijver en boomcoullissen bestaat. De serre is voorzien van glas-in-lood in de bovenvensters met gebrandschilderde vogels. De voormalige spreekkamer, thans kantoor, links naast de entreehal heeft een zware balklaag op consoles, als de woonkamer. Witmarmeren schouw met zuiltjes. Op de verdieping bevinden zich de slaap-, kleed- en badkamers en de bibliotheek. De bibliotheek ligt in de middenas van het huis. Boekenkasten, betimmeringen, haard en spiegel zijn uitgevoerd in neorenaissancestijl.

Waardering Kasteel Aerwinkel

Het Kasteel Aerwinkel is van algemeen belang:

- wegens de architectonische vormgeving in neogotische stijl
- wegens de oorspronkelijke plattegrond en de indeling
- wegens de afwerking van een aantal interieurs
- als vroeg voorbeeld van het werk van P.J.H. Cuypers
- wegens de ligging in een gelijktijdig tot stand gekomen landschapspark
- wegens de functioneel- ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Historische park en tuinaanleg (527760)

Park waarvan het karakter wordt bepaald door een landschappelijke aanleg uit het midden van de 19de eeuw met het kasteel als middelpunt en met paden en beplanting omzoomde gazons of parkweides aan de noordoost- en zuidwestzijde daarvan. Bij de aanleg is gebruik gemaakt van reeds bestaande lanen en open en gesloten elementen als bouw- en weilanden en bossen.

Van een fase daarvoor zijn nog enkele elementen bewaard, als een langwerpig taps toelopend grasveld met begeleidende watergangen aan beide kanten ten zuiden van de boerderij, een met tamme kastanjes beplante laan aan de oostkant van de boerderij, een met eiken beplante laan aan de westkant van het complex en het ronde eilandje (voormalige plasiertuin en bleekveld) in de Leigraaf.

Het park bevat de volgende elementen van historisch belang waarvan de opsomming in het noordoosten begint. - De uit dezelfde tijd als het kasteel daterende oprijlaan die deels met eiken (*Quercus robur*) is beplant en die doorloopt tot in Posterholt. De zomereiken vanaf de Burgemeester Geradsstraat tot aan het rode hekwerk bij de ingang zijn het oudst, waarschijnlijk uit de tijd van de aanleg van het huis (omstreeks 1850). Ter hoogte van het noordoostelijke gazon voegt de laan zich bij het daaromheen lopende wandelpad en verandert de beplanting van een laanbeplanting in een beplanting met solitairen. Vlak voor het kasteel splitst het pad zich. De zuidelijke poot loopt langs de voorzijde verder rond het gazon. De noordelijke poot vervolgt zijn weg langs de ronding van het zuidwestelijke gazon richting boerderij. Het volgende historische plantassortiment langs de laan is waarneembaar: twee groepen bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Purpurea') aan weerszijden van de ingang bij het rode hekwerk, een Lawsons' cypres (*Chamaecyparis lawsoniana*) van omstreeks 1900 in de bocht van de splitsing naar het wandelpad; langs het wandelpad een Grootbladige esdoorn (*Acer macrophyllum*) (waarschijnlijk nog 18de-eeuws), in de bocht van de laan naar het huis een Sawara cypres (*Chamaecyparis pisifera*) uit omstreeks 1900; een Grootbladige esdoorn (*Acer macrophyllum*) aan de oostzijde van het huis en een Hollandse linde die het huis aan de westzijde flankeert.

De twee met paden begeleide en langs de randen met solitaire bomen en boomgroepen beplante gazons of parkweides aan de noordoost en zuidwestkant van het kasteel. Tussen de boomgroepen zijn radiaalsgewijs zichtassen geschapen tot ver buiten de aanleg, op het agrarische landschap, naar het Vlootbeekdal, de

oprijlaan richting Posterholt, op de oranjerie en over de vijver. Het zuidwestelijke gazon loopt glooiend af richting vijver waardoor de ruimtelijke werking vanaf het kasteel naar de vijver wordt versterkt en de markante plaats van het kasteel vanaf de vijver wordt benadrukt. Het volgende historische plantassortiment is waarneembaar: in de noordoostelijke parkweide: een Bontbladige esdoorn (*Acer pseudoplatanus* 'Leopoldii') uit omstreeks 1900 langs het wandelpad; een Sawara cypres (*Chamaecyparis pisifera* 'Felifera') uit omstreeks 1900. Beide markeren het doorzicht vanuit het huis naar de oprijlaan. Restant van een dump met o.a. een Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Purpurea') die uit de tijd van de aanleg van het huis dateert en die de centrale zichtas markeert. Zuidwestelijke parkweide: aan de oostzijde een bosachtige aanplant met onder andere een oude beuk (*Fagus sylvatica*) op een heuvel en een rijgewijze aanplant van Robinia's (*Valse acacias*). Aan de zuidzijde hiervan, grenzend aan het gazon, een grote groep met Rododendrons. Aan de westzijde van de parkweide nabij de kasteelhoeve een Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Purpurea'), geflankeerd door Robinia's. - Het padenpatroon in de vorm van een acht rond de beide gazons. Het kasteel is het middelpunt van dit patroon. - Het slingerpad aan de noordkant tussen de beide rondingen van de acht. Hier ligt de stenen tafel op een cirkelvormige heuvel die wordt omgeven door vijf esdoorns (*Acer pseudoplatanus*). Het volgende historische plantassortiment is waarneembaar: Langs het wandelpad bij de oostgrens van het terrein bevindt zich een zijgewijze aanplant van zeven tamme kastanjes (*Castanea sativa*) die waarschijnlijk dateren uit de tijd van de aanleg van het huis (omstreeks 1850). - Van dit pad takt een slingerpad af naar de voormalige moestuin. Op de grens tussen park en moestuin staat een Weymoutden die wegens zijn geschatte leeftijd (1810-1820) daar al stond ten tijde van de formele aanleg. - Het terrein van de voormalige moestuin ten noordwesten van het achthoekige lanenpatroon dat wordt afgesloten door een tuinmuur met oranjerie (zie hiervoor onderdeel 5). - De zwaanvormige vijver met eiland. Op de oever aan de zuidoostzijde van de vijver staan twee mispels (*Mespilus Germanica*), geflankeerd door een groep Rododendron. - Het hier ten westen van liggende driehoekige perceel met een open weiland en een gesloten opgaand bosperceel als afgrenzing van een van de zichtlijnen. - De 18de-eeuwse, met eiken (*Quercus robur*) beplante, laan, genaamd de Duistere Galerij, aan de westkant die door het voornoemde perceel aanloopt op de boerderij en die vóór 1850 een van de twee toegangswegen vormde tot de Aerwinkel. Het volgende historische plantassortiment is voorts nog waarneembaar: twee tamme kastanjes (*Castanea sativa*) uit omstreeks 1850 die de oorspronkelijke toegang tot de boerderij markeren. - Het taps toelopende terrein ten zuiden van de boerderij, omgeven door watergangen, dat in die vorm al in de 18de eeuw bestond. Het patroon van de dwarse lanen en de ronde kom zijn in het terrein nog herkenbaar. - Het wandelbos, genaamd De Doolhof aan de zuidoost- en oostkant van het terrein dat afloopt in de richting van het ronde perceel aan de Leigraaf en met slingerende paden wordt doorsneden. Het wandelbos strekt zich uit in westelijke richting. Aan de zuidkant wordt het door de Vlootbeek, aan de noordkant door de Leigraaf ingeperkt. In het bos een ronde heuvel die ooit rondom met beuken (*Fagus sylvatica*) was beplant. Thans nog twee beuken over. - Het aan de Leigraaf liggende ronde perceel dat als in het begin van de 19de eeuw als 'plaisirtuin' en later als bleekveldje in gebruik was. - De 18de-eeuwse, met tamme kastanjes (*Castanea sativa*) beplante, laan aan de oostkant van de boerderij, die vóór 1850 een van de twee toegangswegen vormde tot de Aerwinkel.

Waardering historische park en tuinaanleg

De historische park en tuinaanleg tot de historische buitenplaats de Aerwinkel is van algemeen belang:

- als een goed voorbeeld van een landschappelijke aanleg in samenhang met het uit 1854- 1856 tot stand gekomen hoofdgebouw
- wegens de aanwezigheid van 18de-eeuwse formele elementen in de aanleg die in het landschapspark zijn opgenomen
- wegens de deels bewaard gebleven oorspronkelijke beplanting
- wegens de visueel-ruimtelijke samenhang met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Badhuisje (527761)

Omstreeks 1900 gebouwd badhuisje ten behoeve van de arbeiders op het landgoed. Het bakstenen gebouwtje staat op een rechthoekige plattegrond, is drie traveeën breed en één bouwlaag hoog onder zadeldak met schoorsteen. De middenrisaliet heeft een trapgevel. Hierin bevindt zich de toegang met gedrukte boog. Te weerszijden van de toegang een venster, eveneens met gedrukte boog. In de boogvelden bevinden zich gecementeerde voorstellingen van een perelaar (rechts), eikenlover (boven de deur) en een appelaar (links). In de trapgevel een muuranker met de initialen H.G. (Henri Geradts). De achtergevel heeft drie lichtgetoogde

vensters . In de beide topgevels en in de trapgevel een rond licht. In het interieur loopt een gang evenwijdig aan de voorgevel. Daarachter zijn drie ruimtes waarin zich oorspronkelijk een toilet, een kleedruimte en een badruimte met stook ketel (voor het water dat uit de Leigraaf kwam), bevonden.

Waardering badhuisje

Badhuisje behorend tot de buitenplaats Aerwinkel is van algemeen belang:

- wegens de ouderdom
- uit sociaal- historisch oogpunt
- wegens de beeldbepalende waarde
- wegens de functioneel- ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats .

Stenen Tafel (527762)

Aan een slingerpad in het noordelijk deel gelegen stenentafel, bestaande uit een gemetselde en gecementeerde stervormige sokkel met acht punten en een ovalen hardstenen blad. De tafel staat op een lichte verhoging in het terrein en is door een kring van esdoorns omgeven.

Waardering stenen tafel

De stenen tafel behorend tot de buitenplaats Aerwinkel is van algemeen belang:

- wegens de ouderdom
- wegens de beeldbepalende waarde
- wegens de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Moestuin met oranje (527763)

Van rode baksteen opgemetselde en gepleisterde tuinmuur uit het midden van de 19de eeuw die aan de noordkant de voormalige moestuin afsluit. In de muur zijn haken aanwezig ter bevestiging van leifruit en -bomen. De muur sluit aan op de (resten van de) oranje. Het oranjegebouw, thans in ruïneuze toestand, bestond uit een hoog middendeel onder zadeldak, waaraan een druivenkas en bloembak aansloten.

Waardering moestuin met oranje

De moestuin met oranje behorend tot de buitenplaats Aerwinkel is van algemeen belang:

- wegens de ouderdom
- als beeldbepalend en karakteristiek onderdeel van de buitenplaats
- wegens de functioneel-ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats.

Tiendschuur (527764)

Aan de zuidkant van het boerderijcomplex ,dat zelf niet voor bescherming in aanmerking komt, ligt aan de Vlootbeek de zogenoemde Tiendschuur uit het midden van de 19de eeuw . In het linkerdeel van de schuur is een paardenstal ondergebracht. Het is een uit rode baksteen opgetrokken gebouw met leemvoegen onder een met rode pannen gedekt zadeldak. In de lange gevel aan binnenplaatszijde bevinden zich twee ingangen met gedrukte boog, twee vensters met roedeverdeling en een kleine deur ter hoogte van de paardenstal. Het interieur van zes vakken breed heeft een onbeschoten kap. De grenenhouten kapsanten staan op gemetselde muurstijlen.

Waardering Tiendschuur

De Tiendschuur behorend tot de buitenplaats De Aerwinkel is van algemeen belang :

- wegens de ouderdom
- wegens de traditionele vormgeving en inrichting
- wegens de historische en beeldbepalende waarde
- wegens de functioneel- ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van de buitenplaats .

Bijlage 7 Subsidiebeschikking provincie Limburg

gemeente roerdalen

Kasteel Aerwinkel
T.a.v. Mevr. P. de Haas
Aerwinkelallee 1
6061 GT POSTERHOLT

uw kenmerk	ons kenmerk	contactpersoon
	2014/03/11/REO RD/2013-1577	Silvia de Rooi
onderwerp	datum	telefoon
Subsidieverlening restauratie Tiendschuur Kasteel Aerwinkel	11 maart 2014	0475 - 538 888

Geachte mevrouw de Haas,

1. Inleiding

Op 29 maart 2013 ontvingen wij uw verzoek (aanvraag) tot het verkrijgen van een subsidie van de Provincie Limburg in het kader van de door de Provincie Limburg in het leven geroepen subsidieregeling (Beleidskader restauratie en stimulering herbestemming monumenten) ten behoeve van de restauratie van monumenten. U verzoekt concreet om een bijdrage in de restauratiekosten van de Tiendschuur behorende bij Kasteel Aerwinkel.

Zoals u weet, is de provinciale subsidieregeling zo ingestoken dat enkel de gemeente de desbetreffende subsidie ten behoeve van het monument in kwestie kan aanvragen. Blijkens de subsidievoorwaarden dient de gemeente gedeeltelijk bij te dragen in de subsidiabele kosten, bij gebreke waarvan de aanvraag om subsidie niet kan worden gehonoreerd. In onze collegevergadering van 16 april 2013 hebben wij, na afstemming met u, besloten om de aanvraag tot verkrijging van subsidie ten behoeve van de restauratie van de Tiendschuur bij de Provincie Limburg in te dienen en voorts maximaal 15% (€ 41.254,91) bij te willen dragen in de subsidiabele kosten in de vorm van social return door het inzetten van mensen via Westrom of bijstandsgerechtigden.

Op 18 april 2013 hebben wij na gezamenlijke afstemming de uiteindelijke aanvraag tot het verkrijgen van subsidie op grond van de subsidieregeling voornoemd bij de Provincie Limburg ingediend. Op verzoek van de Provincie Limburg hebben wij na wederom gezamenlijke afstemming nog aanvullende gegevens ingediend.

II. Besluit Provincie Limburg

Bij besluit van 27 augustus 2013 (verzonden 30 augustus 2013) heeft de Provincie Limburg (het college van Gedeputeerde Staten van Limburg) de aanvraag gedeeltelijk gehonoreerd en subsidie verleend voor een bedrag van maximaal € 137.516,00, ten behoeve van de restauratie en herbestemming van de Tiendschuur. Aan verkrijging van die subsidie zijn tal van voorwaarden en verplichtingen gekoppeld. Het besluit tot verlening van subsidie wordt als bijlage 1 bijgevoegd.

III. Verzoek uitstel

Uit overleg met u is gebleken dat niet binnen een half jaar na het besluit tot verkrijging van subsidie kan worden gestart met de werkzaamheden. Dit is een van de voorwaarden voor het daadwerkelijk verkrijgen en behouden van de subsidie. Teneinde uw rechten veilig te stellen hebben wij bij brief van 28 november 2013 de Provincie Limburg verzocht om uitstel en de startdatum en einddatum van het project te wijzigen. Bij brief van 11 december 2013 heeft de Provincie Limburg ons verzoek gehonoreerd. De startdatum en einddatum van het project zijn gewijzigd naar respectievelijk 1 februari 2014 en 1 mei 2015. De aanvraag tot subsidie vaststelling dient voor 1 november 2015 te zijn ingediend bij de Provincie Limburg. In de brief van de Provincie Limburg van 11 december 2013 wordt nog opgemerkt dat de termijnverlenging eenmalig is en dat de overige voorwaarden onverkort van toepassing blijven. Als bijlage 2 is bijgevoegd de brief van de Provincie Limburg van 11 december 2013.

IV. Besluit gemeente Roerdalen: subsidieverlening

Zoals u bekend fungeert de gemeente Roerdalen in het kader van de onderhavige provinciale subsidieregeling als een tussenschakel tussen de daadwerkelijke initiatiefnemer ten behoeve van diens monument subsidie kan worden verleend (u) en de subsidieverlenende instantie (Provincie Limburg). Dat neemt niet weg dat wij formeel als aanvrager en ontvanger van de subsidie worden gekwalificeerd. Wij zijn aldus gehouden om de van de Provincie Limburg te ontvangen subsidie ten behoeve van het onderhavige project te vertalen en naar u door te zetten. Dat doen wij middels het onderhavige besluit.

Ingevolge de Algemene Subsidieverordening Roerdalen 2013 besluiten wij aan u bij wijze van incidentele subsidie te verlenen de van de Provincie Limburg te ontvangen subsidie van maximaal € 137.516,00, een en ander onder oplegging aan u van de voorwaarden en verplichtingen die de Provincie Limburg aan de gemeente als aanvrager en subsidieontvanger stelt. Eerder hebben wij al besloten aan u in het kader van dit project een bijdrage te leveren van maximaal 15% van de door de Provincie Limburg vastgestelde subsidiabele kosten in de vorm van social return door het inzetten van mensen via Westrom of bijstandgerechtigden, zijnde een bedrag van maximaal € 41.254,91.

gemeente roerdalen

De subsidie wordt verstrekt ten behoeve van de restauratie en herbestemming van de Tiendschuur, een en ander conform het gestelde in het projectplan.

De omvang van het subsidiebedrag ad € 137.516,00 is gemotiveerd in de brief van de Provincie Limburg van 27 augustus 2013 (Bijlage 1). Korthedshalve verwijzen wij naar die motivering.

V. Voorwaarden en verplichtingen

Aan u wordt opgelegd alle voorwaarden en verplichtingen die de Provincie Limburg stelt (en ook aan ons heeft opgelegd) met betrekking tot de verkrijging van de onderhavige subsidie in het kader van de subsidieregeling Beleidskader restauratie en stimulering herbestemming monumenten, waaronder doch niet enkel eveneens de van toepassing zijnde voorwaarden uit de Algemene Subsidieverordening 2012 Provincie Limburg, de Nadere regels met betrekking tot berekeningswijzen uurtarieven en uniforme kostenbegrippen in het kader van het verstrekken van subsidies en het Controleprotocol eindverantwoordeling verleende subsidies Provincie Limburg. Daarenboven zijn aanvullend van toepassing, en daaraan dient u zich aldus eveneens te houden, de specifieke voorwaarden die de Provincie Limburg in haar besluit van 27 augustus 2013 en in haar brief van 11 december 2013 heeft gesteld. Wij verwijzen korthedshalve naar het gestelde in de brieven voornoemd (Bijlage 1 en Bijlage 2). Alle deze verplichtingen en voorwaarden zijn één op een voor u van toepassing en voorwaarde voor het daadwerkelijk verkrijgen van subsidie. Wij wijzen nadrukkelijk op de termijnen, zoals die door de Provincie zijn gesteld en zoals die thans ook voor u van toepassing zijn. Wij wijzen eveneens nadrukkelijk op de verplichting om te trachten het project aan te merken als een ROP leerling bouwplaatsproject, waarbij restauratievaklieden in opleiding een stageplek aangeboden krijgen. Te dien aanzien dient contact opgenomen te worden met de heer C. van Bree van de Provincie Limburg.

Voor de goede orde wordt nog opgemerkt dat daar waar in de provinciale regelgeving, voorwaarden en verplichtingen is vermeld "Gedeputeerde Staten" of "subsidieverstrekker" of "College", daaronder door u "de gemeente Roerdalen" dient te worden begrepen, met uitzondering van de verplichtingen in verband met publicaties. Alsdan dient het logo van de Provincie Limburg te worden gebruikt.

Ten aanzien van de bijdrage van de gemeente in de vorm van de financiering van menskracht (social return) heeft ingevolge het voorgaande te gelden dat de gemeente tot maximaal 15% in de door de Provincie Limburg vastgestelde subsidiabele kosten bijdraagt. Meer concreet zal de gemeente menskracht financieren van bijstandsgerechtigden en/of personen werkzaam via Westrom, welke menskracht dient te worden aangewend ten behoeve van het onderhavige project. Omtrent de praktische invulling daarvan zullen in onderling overleg tussen u en de gemeente en/of Westrom nadere afspraken worden gemaakt. Het is aan u om de maximum bijdrage aan de financiering van menskracht tijdens de gemeente in te vullen. Opgemerkt wordt dat de bijdrage van de gemeente voornoemd een belangrijke voorwaarde voor het verlenen van de (provinciale) subsidie is. Indien en voor zover de bijdrage van de gemeente niet of niet geheel wordt aangewend, kan dit gevolgen hebben voor de uiteindelijke vaststelling en toekenning van de subsidie, dusdanig dat het recht op subsidie wordt verminderd dan wel komt te vervallen.

VI. Bevoorschotting

De gemeente hanteert een andere systematiek dan de Provincie Limburg ter zake het verstrekken van een voorschot van het subsidiebedrag. In zoverre wijken wij aldus af van het besluit van de Provincie Limburg van 27 augustus 2013. Aan u zal op uw verzoek een voorschot van maximaal één derde deel van het subsidiebedrag van € 137.516,- worden verstrekt, indien en voor zover is aangetoond dat de projectfinanciering volledig rond is en de voor het project benodigde vergunningen zijn verleend. Halverwege het project zal wederom op uw verzoek een voorschot van maximaal één derde van het subsidiebedrag worden verstrekt, indien aantoonbaar is gemaakt dat nog steeds aan alle subsidievoorwaarden wordt voldaan. Het laatste derde deel zal beschikbaar worden gesteld als de Provincie Limburg uiteindelijk goedkeuring heeft verleend en de subsidie conform het besluit tot verlenen van subsidie van 27 augustus 2013 en conform de hoogte van het in dat besluit neergelegde bedrag (€ 137.516,-) daadwerkelijk bij besluit heeft vastgesteld.

VII. Subsidievaststelling

Gelijk zoals de Provincie Limburg dat bij besluit van 27 augustus 2013 aan ons heeft medegedeeld, zal de onderhavige subsidie aan u eerst bij separaat besluit van ons daadwerkelijk worden vastgesteld op basis van een door u in te dienen aanvraag met een inhoudelijke eindrapportage over het project, alsook exemplaren van eventuele publicaties. In deze eindrapportage moet eenduidig worden weergegeven in hoeverre de in de subsidieaanvraag en projectplan voorziene outputresultaten zijn gerealiseerd. De eindrapportage moet ook een overzicht bevatten van de gerealiseerde subsidiabele projectkosten en de gerealiseerde inkomsten, gespecificeerd overeenkomstig de definitieve begroting. De eindrapportage dient te zijn voorzien van een goedkeurende controleverklaring van een onafhankelijke accountant, een en ander conform het controleprotocol eindverantwoording verleende subsidies Provincie Limburg.

De aanvraag ten behoeve van de subsidievaststelling dient zo spoedig mogelijk en uiterlijk voor 1 september 2015 bij ons te zijn ingediend. Die aanvraag inclusief eindrapportage en bijbehorende documenten dient op dusdanige wijze te worden opgesteld dat wij die aanvraag één op één naar de Provincie Limburg kunnen doorzenden, zijnde alsdan de aanvraag tot subsidievaststelling zijdens de gemeente. Laatstgenoemde aanvraag zijdens de gemeente dient immers uiterlijk voor 1 november 2015 te zijn ingediend.

De uiteindelijk vast te stellen subsidie is nooit hoger dan het oorspronkelijk verleende bedrag en nooit hoger dan het daadwerkelijke tekort. Als de subsidiabele kosten hoger uitvallen blijft de hoogte van subsidie gehandhaafd op het maximale bedrag. Bij lagere subsidiabele kosten wordt de subsidie naar rato verlaagd. Als niet (geheel) en/of niet tijdig wordt gedaan aan één of meer verplichtingen en/of de resultaatdoelstellingen niet (geheel) worden gehaald, moet u er rekening mee houden dat de subsidie lager of op nihil kan worden gesteld. Wij zullen het bedrag dat uiteindelijk door de Provincie Limburg in het besluit tot subsidievaststelling wordt vastgesteld op gelijke wijze, zoals wij thans ook doen bij de subsidieverlening, aan u middels een separaat besluit doorbeschikken.

gemeente roerdalen

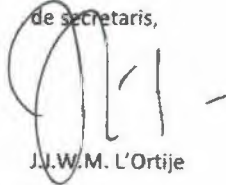
Mocht u nog vragen hebben naar aanleiding van deze brief dan kunt u contact opnemen met mevrouw de Rooi.

Teneinde er zeker van te zijn dat deze brief u tijdig bereikt, zenden wij u deze brief zowel aangetekend als per reguliere post.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Roerdalen,

de secretaris,

J.J.W.M. L'Ortije

de burgemeester,

Mr. M.D. de Boer-Beerta

Bijlage(n):

Bijlage 1: besluit Provincie Limburg d.d. 27 augustus 2013 (subsidieverlening)

Bijlage 2: brief Provincie Limburg d.d. 11 december 2013 (termijnen)

c.c:

Bezwaarclausule

Bent u het niet eens met dit besluit?

Bent u het niet eens met dit besluit of heeft u vragen? Neem dan contact op met de contactpersoon die boven deze brief staat. We nemen dan samen met u het besluit door.

Komen we er niet uit en bent u het oneens met dit besluit, dan kunt u schriftelijk een bezwaarschrift indienen. Doe dit binnen zes weken na de dag waarop het besluit is verzonden. Dit is de wettelijke termijn. Daarna mogen wij uw bezwaarschrift niet meer behandelen.

Stuur uw bezwaarschrift naar: Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Roerdalen, Postbus 6099, 6077 ZH St. Odiliënberg.

Pagina 5

bezoekadres Schaapsweg 20, 6077 CG Sint Odiliënberg
postadres Postbus 6099, 6077 ZH Sint Odiliënberg
telefoon 0475 538 888 e-mail info@roerdalen.nl
website www.roerdalen.nl

provincie limburg

GEMEENTE Roerdalen stuknummer RD/2013-4266

Ontvangsdatum: 2-9-2013

Burgemeester en Wethouders van de
gemeente Roerdalen
De heer J.J.W.M. L'Ortije
Postbus 6099
6077 ZH SINT ODILIENBERG

Cluster USUB
Faxnummer (043) 389 7811
Ons kenmerk 2013/46907
Bijlage(n)

Behandeld M.M.C.E. Vossen
Doorkiesnummer (043) 389 7271
Uw kenmerk
Maastricht 27 augustus 2013

VERZONDEN 30 AUG. 2013

Onderwerp
Projectsubsidie
Project: Restauratie Tiendschuur Kasteel Aerwinkel

Geacht heer L'Ortije,

Hierbij zenden wij u ons besluit toe met betrekking tot uw subsidieaanvraag voor bovengenoemd project.

In uw brief van 18 maart 2013, ontvangen 19 april 2013 en geregistreerd onder zaaknummer SAS-2013-00946, heeft u ons verzocht om een provinciale subsidie.

Wij verzoeken u in alle contacten met ons over dit project het zaaknummer te vermelden.

Met behulp van de gevraagde financiële bijdrage wordt de restauratie en herbestemming van het rijksmonumentaal gebouw de Tiendschuur bij kasteel Aerwinkel, gerealiseerd.

In onze brief van 10 juni 2013, kenmerk SAS-2013-00946, verzonden 10 juni 2013, hebben wij u verzocht om aanvullende gegevens. Deze aanvullende gegevens hebben wij ontvangen op 3 juli 2013.

In onze brief van 5 juli 2013, kenmerk SAS-2013-00946 hebben wij onze beslissing op uw aanvraag onder toepassing van artikel 11, vierde lid, van de Algemene Subsidieverordening 2012 Provincie Limburg voor de duur van maximaal 12 weken verdaagd.

Wettelijke grondslag

Wij hebben uw aanvraag getoetst aan de Algemene Subsidieverordening 2012 Provincie Limburg en het Subsidiekader restauratie en stimulering herbestemming monumenten (te raadplegen via www.limburg.nl/subsidies).

2013/46905

Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 (0)43 389 99 99
Fax + 31 (0)43 361 80 99
www.limburg.nl

IBAN-nummer: NL08RABO0132575728
Bereikbaar via: Lijn 1 (richting De Heug)
BIC-code: RABONL2U

provincie limburg

Besluit

Wij hebben besloten u een projectsubsidie te verlenen van maximaal € 137.516,00 voor de financiering van het project.

Overwegingen

Het project voldoet aan de subsidiecriteria van het Subsidiekader restauratie en stimulering herbestemming monumenten. De Tiendschuur, gelegen bij kasteel Aerwinkel in Posterholt is een rijksmonumentaal gebouw en dit project behelst het restaureren en herbestemmen hiervan. De werkzaamheden die gemoeid zijn met dit project lenen zich goed voor het inzetten van leerlingwerkplaatsen. Hiertoe dienen de mogelijkheden onderzocht te worden zoals is opgenomen in de verplichtingen. Daarnaast worden medewerkers van het restauratiebedrijf Westrom (sociale werkvoorziening Midden Limburg) ingezet bij de restauratie.

Na de restauratie wordt de Tiendschuur gebruikt voor het geven van cursussen, lezingen, educatiedoeleinden e.d. Hiermee wordt voorzien in een duurzame herbestemming van het gebouw. Er is sprake van urgentie voor de restauratie gezien de bouwkundige staat van de Tiendschuur op dit moment.

Uit de aanvraag blijkt dat de gemeente een substantiële bijdrage levert aan het project.

Van de totale kosten, ad. € 312.155,00 zijn de volgende kosten (incl. btw) subsidiabel:

- Materiaal en arbeid	€ 225.387,91
- Kosten voor directievoering en begeleiding (max. 5%)	€ 11.269,40
- Onvoorziene kosten (max. 5%)	€ 11.269,40
- Voorbereidingskosten	€ 9.075,00
- Bouwplaatskosten (max. 8%)	€ 18.031,03 +

Totaal: € 275.032,74

Op grond van artikel 2 van het Subsidiekader restauratie en stimulering herbestemming monumenten zijn de volgende kosten niet subsidiabel:

- CAR Verzekering	€ 1.000,00
- Elektra installatie/verwarming/ventilatie	€ 25.000,00

Omdat bovenstaande kosten niet subsidiabel zijn, vallen de maximale opslag bedragen lager uit.

Derhalve is niet subsidiabel:

- Onvoorziene kosten (max. 5%)	€ 1.300,00
- Kosten voor directievoering en begeleiding (max. 5%)	€ 1.300,00
- Bouwplaatskosten (max. 8%)	€ 2.080,00
- Btw	€ 6.442,80

Conform het Subsidiekader restauratie en stimulering herbestemming monumenten kan er maximaal 50% van de subsidiabele kosten worden verleend, zijnde een bedrag van € 137.516,00.

U heeft een subsidiebijdrage gevraagd van € 156.155,00. Het tekort dat bestaat op de begroting door het niet subsidiabel achten van de CAR-verzekering en de installatiekosten (50% van € 26.000,00) wordt gedragen door de eigenaar van de Tiendschuur. Het overige niet toegekende subsidiebedrag ad. € 5.639,00 achten wij marginaal en wij gaan ervan uit dat u de begroting alsnog sluitend krijgt.

provincie limburg

Verplichtingen van de subsidieontvanger

- Het project moet worden uitgevoerd volgens het ingediende projectplan en resulteert in de restauratie en herbestemming van de Tiendschuur bij kasteel Aerwinkel in Posterholt.
- Het project heeft een looptijd van 1 oktober 2013 tot 1 oktober 2014.
- Er moet getracht worden dit restauratieproject aan te merken als ROP leerling bouwplaatsproject, waarbij restauratie vaklieden in opleiding een stageplek aangeboden krijgen. Hiervoor dient contact opgenomen te worden met de heer C. van Bree, coördinator restauratieprojecten (ROP) Limburg, tel 06-54957201. Een verslag hiervan dient uitgebracht te worden bij het verzoek om vaststelling.
- Voor aanvang van de restauratie- / herbestemmingswerkzaamheden dienen de benodigde vergunningen verleend te zijn: de kwaliteit van de restauratie moet door middel van aan de vergunningen te verbinden voorwaarden worden geborgd.
- De subsidieontvanger moet de monumenten na afronding van de restauratie in goede staat houden, hetgeen moet blijken uit structurele inspectie door stichting Monumentenwacht Limburg.
- De subsidieontvanger stelt het gebouw op vastgestelde tijden open voor bezichtigingen en rondleidingen.
- Wijzigingen in de looptijd moet u tijdig en gemotiveerd ter goedkeuring aan Gedeputeerde Staten voorleggen. Tijdig wil zeggen voor het einde van de looptijd (zie www.limburg.nl/subsidies > Subsidiestelsel 2012 > beleidsregels verlenging uitvoeringstermijn gesubsidieerde projecten).
- U doet onverwijld schriftelijk en gemotiveerd melding aan Gedeputeerde Staten, zodra redelijkerwijs aannemelijk is dat de gesubsidieerde activiteiten niet, niet geheel of niet tijdig zullen worden verricht en/of niet, niet geheel of niet tijdig aan de wettelijke en in deze beschikking opgelegde verplichtingen en/of voorwaarden zal worden voldaan; voorts attenderen wij u er nadrukkelijk op dat wijzigingen in de kosten en/of de inkomsten tijdig gemeld moeten worden aan ons College. Dat wil zeggen vóórdat ze worden doorgevoerd.
- Als met (een deel van) deze bijdrage staatssteun, in de zin van artikel 107 VWEU, wordt verleend aan derden zal uw gemeente er zorg voor dragen dat deze verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt.
- Er dient een zodanige administratie te worden gevoerd dat alle rechtstreeks aan de activiteiten toe te rekenen kosten daaruit kunnen worden afgelezen.
- Als door of namens u een of meer publicaties worden gedaan over het gesubsidieerde project moet gebruik worden gemaakt van het actuele logo van de Provincie Limburg (te downloaden via www.limburg.nl/huisstijl).
Daarnaast moet 'mede gesubsidieerd door de Provincie Limburg' worden vermeld om aan te geven dat het project wordt gerealiseerd met financiële steun van de Provincie Limburg. Wij vragen u ons deze publicaties toe te zenden, samen met het verzoek voor subsidievaststelling.

Bevoorschotting

Wij verstrekken u een voorschot, tot maximaal 90% van het subsidiebedrag. Op basis van uw liquiditeitsprognose zullen wij op 1 oktober 2013 een voorschotbedrag van € 36.715,00, zijnde 26,7% van het subsidiebedrag overmaken, op 1 december 2013 een voorschotbedrag van € 39.536,55, zijnde 28,8% van het subsidiebedrag overmaken en op 1 mei 2014 een voorschotbedrag van € 47.443,02, zijnde 34,5% van het subsidiebedrag overmaken op rekeningnummer 28.51.28.337 van de gemeente Roerdalen onder vermelding van 'Restauratie Tiendschuur'.

Rho

—
**ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE**